

**ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDAKİ
ETNOPEDAGOGİK ÖGELERİN İNCELENMESİ:
KIRGIZİSTAN ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Yaprak ALAGÖZ HAMZAJ

Eskişehir, 2017

**ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDAKİ ETNOPEDAGOJİK
ÖGELERİN İNCELENMESİ: KIRGIZİSTAN ÖRNEĞİ**

Yaprak ALAGÖZ HAMZAJ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Programı
Danışman: Prof. Dr. Kıymet SELVİ**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ocak, 2017**

Bu Tez Çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1509E618 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Yaprak ALAGÖZ HAMZAJ'ın "Öğretmen Eğitimi Programlarındaki Etnopedagojik Öğelerin İncelenmesi: Kırgızistan Örneği" başlıklı tezi 06.01.2017 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Unvanı-Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Kıymet SELVİ

Üye : Prof.Dr. Meral GÜVEN

Üye : Yard.Doç.Dr. Dilara DEMİRBULAK

Prof.Dr. Handan DEVECİ
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdürü

ÖZET

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDAKİ ETNOPEDAGOJİK ÖGELERİN İNCELENMESİ: KIRGIZİSTAN ÖRNEĞİ

Yaprak ALAGÖZ HAMZAJ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aralık, 2016

Danışman: Prof. Dr. Kıymet SELVİ

Bu çalışmada, Kırgızistan’da öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin incelenmesi amaçlanmaktadır. Öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yetiştirilmeleri ile ilgili Kırgızistan’da çalışmalar yapılıyor olması ve Türkiye’de henüz bu konuda örnek bir uygulama bulunmaması nedeniyle bu çalışma Kırgızistan’da gerçekleştirilmiştir. Öncelikle alan yazında öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitiminin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar araştırılmış, bulunan önemli kaynakların Kırgızca’dan Türkçe’ye çevirisi yaptırılarak bu kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca, genel olarak etnopedagoji ile ilgili yapılan yayınlar taranarak etnopedagoji kavramının kapsamını açıklamaya yönelik tartışmalar yapılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmada, nitel araştırma deseni uygulanmıştır. Veriler doküman incelemesi ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilmesi amacıyla araştırmacı 50 gün boyunca Bişkek, Kırgızistan’da kalmış, orada bulunduğu sürede gerekli dokümanlara ulaşmış ve görüşmelerin planlanması ve gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Görüşmeler, etnopedagoji konusunda çalışmaları bulunan ve öğretmen eğitimi programı kapsamında etnopedagoji dersini yürüten üç öğretim elemanı ve etnopedagoji dersini almış olan beş lisansüstü öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi ve görüşmeler sonucunda ortaya çıkan görüşler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda öncelikle Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi’nde öğretmen eğitimi programlarında verilen etnopedagoji dersi hakkındaki bilgiler ortaya konulmuş, daha sonra öğretim elemanlarının öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitimi konusundaki görüşleri ve öğretmen adaylarının etnopedagoji dersi hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Etnopedagoji, Halk Eğitimi, Öğretmen Eğitimi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF ETHNOPEDAGOGICAL FACTORS IN TEACHER EDUCATION: KYRGYZSTAN SAMPLE

Yaprak ALAGÖZ HAMZAJ

Departure of Educational Sciences
Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, December, 2016

Supervisor: Prof. Dr. Kıymet SELVİ

The purpose of this study is to investigate the ethnopedagogy education in the teacher education programs in Kyrgyzstan. This study was conducted in Kyrgyzstan for there are some studies and implementations on ethnopedagogical training of teachers in Kyrgyzstan and there are not any in Turkey yet. Initially, the studies related to ethnopedagogy education in teacher education were examined and the most important ones were translated from Kyrgyz into Turkish. Additionally, the studies about ethnopedagogy were investigated and the scope of the concept of ethnopedagogy was discussed. Qualitative research method was applied in this study. The data was collected through document review and interviews. The researcher stayed in Bishkek, Kyrgyzstan for 50 days to collect data, documents and to plan and perform the interviews. The interviews were carried out with five graduate students who attended the ethnopedagogy class and three instructors who work at the teacher education programs, have researches on ethnopedagogy and lectured the ethnopedagogy class. The data collected via document review and interviews, has been analyzed by content analysis method. As the result of the analysis, information about the ethnopedagogy class at Kyrgyz-Turkish Manas University teacher education program was revealed and the instructors' opinions about ethnopedagogy education at teacher education programs and the graduate students' opinions about the ethnopedagogy lecture were identified.

Keywords: Ethnopedagogy, Folk pedagogy, Teacher education

25/01/2017

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Yaprak ALAGÖZ HAMZAJ

ÖNSÖZ

Etnopedagoji, yeni gelişmekte olan bir bilim dalı olmasına rağmen, temelleri yüzyıllar öncesine dayanmaktadır ve fikirleri, etnopedagoji kavramı ortaya çıkmadan önce bir çok eğitimci tarafından benimsenmiştir. Ayrıca bu fikir halk eğitimi, çocuk eğitimi ve yaygın eğitim çalışmalarında uygulanmıştır. Çocuk yetiştirme ve eğitme insanlık tarihi kadar eski bir iştir. İnsanlar her zaman kendilerinden sonra gelen nesle bildiklerini aktarmak ve kendilerine ait olan ne varsa onlara bırakmak ister. İnanç ve değerlerin yeni kuşaklara aktarılması istek ve çabası bunların başında gelmektedir. Dolayısıyla insan, bunu başarmanın yollarını insanlık tarihinin başlangıcından beri aramaktadır. Eğitim bilimlerinin başlangıcının da aslında bu olguya dayandığı söylenebilir.

Toplamlar kendinden sonra gelecek nesilleri eğitme konusunda birçok fikir geliştirmişlerdir. Özellikle köklü toplumların zengin tarihinde yer alan kültürel birikim içerisinde bu eğitim fikirleri oldukça gelişmiştir. Türkiye gibi büyük ve zengin bir geçmişe sahip ülkenin bu birikimden yararlanmaması büyük bir kayıp olacaktır. Bu açıdan, etnopedagoji biliminin gelişimine katkı sağlanması ve Türkiye’de etnopedagojik çalışmaların gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Bu çalışmanın da bu konuya katkı sağlamasını umuyorum.

Bu çalışmanın her aşamasında bana yardımcı olan, yol gösteren ve benimle birlikte çalışan tez danışmanım Prof. Dr. Kıymet Selvi’ye en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, Kırgızistan’da bulunduğum süre içerisinde desteklerini esirgemeyen, her konuda bana yardımcı olan ve etnopedagoji konusundaki engin tecrübesini benimle paylaşan başta Prof. Dr. Akmatı Alimbekov’a, Prof. Dr. Nurbübü Asipova’ya, Dr. Kadiyan Boobekova’ya, Kırgızistan’da bulunduğum süre boyunca çalışmam konusunda bana her türlü destekte bulunan eğitim bilimleri doktora öğrencisi Asem Bekmurzaeva’ya ve görüşmelerde içtenlikle görüşlerini bildirerek çalışmaya katkılarını sağlayan burada isimlerini sayamadığım tüm öğretim elemanı ve öğretmen adaylarına sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez jürimde bulunarak çalışmaya sağladıkları katkılardan ötürü Prof. Dr. Meral Güven’e, Yrd. Doç Dr. Dilara Demirbulak’a ve Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Suzan Çardak’a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, çalışma süresince her zaman yanımda olan aileme ve eşim İlir Hamzaj’a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Kırgızistan'da Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi	1
1.2. Sorun.....	4
1.2.1. Bir bilim alanı olarak etnopedagoji	12
1.2.1.1 Etnopedagojinin amacı	15
1.2.1.2. Etnopedagojinin alt bölümleri ve diğer bilimlerle ilişkisi.....	18
1.2.2. Öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmeleri	20
1.2.2.1. Öğretmen yetiştirmede etnopedagojinin tarihi temelleri	21
1.2.2.1.1. Eğitimciler ve fikirleri.....	21
1.2.2.1.2. Çarlık Rusya ve Sovyetler Birliği dönemlerinde öğretmen okullarındaki etnopedagojik uygulamalar.....	24
1.2.2.2. Günümüzde Kırgızistan öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi uygulamaları	27
1.2.2.2.1. Dil ve sosyal bilimler derslerinde etnopedagojik eğitim.....	31
1.2.2.2.2. Eğitim bilimleri derslerinde etnopedagojik eğitim	32
1.3. Alanyazında Yer Alan Araştırmalar.....	37
1.4. Araştırmanın Amacı	39

1.5. Araştırmanın Önemi	40
1.6. Varsayımlar	41
1.7. Sınırlıklar	41
1.8. Tanımlar	42
2. YÖNTEM.....	43
2.1. Araştırmanın Modeli	43
2.2. Verilerin Toplanması.....	43
2.3. Katılımcılar.....	45
2.4. Verilerin Analizi.....	47
3. BULGULAR VE YORUM	49
3.1. Kırgızistan'daki Öğretmen Eğitimi Programlarında Yer Alan Etnopedagoji Dersinin Gerçekleştirilmesine Yönelik Bulgular	49
3.2. Öğretim Elemanlarının Kırgızistan'daki Öğretmen Eğitimi Programlarında Etnopedagoji Eğitimi Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular	55
3.3. Lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış olan öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders hakkındaki düşüncelerine yönelik bulgular.....	64
4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	71
4.1. Sonuç.....	71
4. 2. Tartışma	72
4. 3. Öneriler	76
KAYNAKÇA	78
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1.1. Etnopedagojinin üzerinde durduğu problemler ve çalışma alanları	17
Çizelge 1.2. Çarlık Rusya döneminde öğretmen okullarındaki etnopedagojik uygulamalar	25
Çizelge 1.3. Öğretmen eğitimi programlarının etnopedagoji ile ilişkilendirilmesinin temel ilkeleri	30
Çizelge 1.4. “Pedagojik teoriler, sistemler, teknikler” dersindeki etnopedagojik uygulamalar	34
Çizelge 2.1. Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve gerçekleştirilen görüşme bilgisi	46
Çizelge 2.2. Araştırmaya katılan öğrenci bilgisi	47
Çizelge 3.1. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” dersi ile ilgili genel bilgiler	50
Çizelge 3.2. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” ders içeriği	51
Çizelge 3.3. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” dersi öğrenme çıktıları	52
Çizelge 3.4. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” dersi ölçme-değerlendirme bilgisi	52
Çizelge 3.5. Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin önemi hakkında öğretim elemanlarının görüşleri	55
Çizelge 3.6. Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin amacı hakkında öğretim elemanlarının görüşleri	57
Çizelge 3.7. Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerekçeleri hakkında öğretim elemanlarının görüşleri ..	60

Çizelge 3.8. Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi konusunda yaşanan sorunlar hakkında öğretim elemanlarının görüşleri	61
Çizelge 3.9. Günümüzde Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin daha etkili gerçekleştirilmesine yönelik öğretim elemanlarının önerileri	62
Çizelge 3.10. Etnopedagoji dersini almış olan lisansüstü öğrencilerin ders kapsamında yerine getirmeleri beklenen sorumluluklar ve bu sorumluluklar hakkındaki düşünceleri	65
Çizelge 3.11. Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersi kapsamında edindikleri bilgiler	67
Çizelge 3.12. Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersi kapsamında kazandıkları yeterlikler	69
Çizelge 3.13. Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersinin daha etkili olabilmesi için önerileri	70

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1. Etnopedagoji-halk eğitimi ve ilgili kavramlar ilişkisi	9
Şekil 1.2. Etnopedagojinin diğer bilimlerle ilişkisi	19
Şekil 1.3. Öğretmen eğitimi programlarının etnopedagoji ile ilişkilendirilme modelleri	29
Şekil 1.4. “Kırgız Etnopedagojisi” dersinin amaçlarının gerçekleştirilebileceği diğer dersler ve bunlar arasındaki disiplinler arası ilişki	36
Şekil 3.1. Eğitim Fakültesi Öğretmen Adayları için Etnopedagoji Dersine Yönelik Ders Planı Örneği	54

1. GİRİŞ

Bu bölümde öncelikle, çalışmanın gerçekleştirildiği Kırgızistan'daki eğitim ve öğretmen eğitimi konularında genel bilgilere sahip olunması amacıyla, Kırgızistan'da eğitim ideoloji ve politikaları, eğitim sistemi ve öğretmen eğitimi sistemi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra araştırmanın sorunu ile ilişkili bir şekilde bir bilim alanı olarak etnopedagoji, öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmeleri ve günümüzde Kırgızistan öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi uygulamaları başlıkları altında bilgiler aktarılmıştır. Daha sonra alanyazında yer alan araştırmalar, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Kırgızistan'da Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi

Sovyetler birliğinin dağılmasıyla 15 Aralık 1990'da egemenliğini elde eden ve hemen ardından 31 Ağustos 1991 yılında bağımsızlığını ilan eden Kırgızistan'da eğitim, Sovyetler Birliği zamanında Rusya merkezli bir şekilde yürütülmekteyken, günümüzde, Kırgızistan'da eğitim "Eğitim ve Bilim Bakanlığı" sorumluluğundadır ve bağımsızlık sonrası 1992'de oluşturulan anayasadaki hükümlere bağlı olarak düzenlenmektedir (UNESCO ve IBE, 2011, s.1). Tüm Kırgız vatandaşların cinsiyet, milliyet, dil, sosyal statü, siyasal veya dinsel inançlarına bakılmaksızın eğitim alma hakları anayasaya bağlı olarak 2003 yılında çıkarılan Eğitim Yasası ile korunmaktadır. Ayrıca bu yasada da belirtildiği üzere ülkede eğitim uluslararası anlaşma ve sözleşmeler, Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, demokrasi ve insani değerler ilkelerine dayanmaktadır. Bu yasada yer alan temel ilkeler ise şunlardır (Law of Kyrgyz Republic about Education, 2003, s. 4):

- Tüm vatandaşların eğitimde eşitliği
- İlköğretim ve temel eğitimde zorunlu ve ücretsiz eğitim, ayrıca devlet okullarında ücretsiz orta ve yükseköğretim imkanı
- Ulusal kültürel zenginlik, vatandaşlık eğitimi, çalışkanlık, vatanseverlik, insan hakları ve özgürlüğe saygı ile birlikte insani değerlere saygının önceliğinde insancıl bir eğitim anlayışı
- Rusların başarısına, dünyadaki bilime ve uluslararası tecrübeye odaklanması
- Eğitimin sistematığı ve sürekliliği
- Eğitimin siyasal ve dinsel kurumlardan bağımsızlığı

- Eğitim kurumlarının çeşitliliği
- Üstün yetenekli öğrencilerin gelişimi için uygun koşulların sağlanması
- Eğitim kurumlarının akademik özgürlüğü ve akademik dürüstlüktür.

Eğitim harcamaları özellikle 2001-2007 yılları arasında %147'lik bir artışla son yıllarda çok yüksek seviyelere ulaşarak devletin toplam harcamalarının %26'sını oluşturmaya kadar ulaşmıştır ve bu harcamalara eğitim basamakları açısından bakıldığında eğitim bütçesinin en çok %57.7 ile ilköğretim ve %5.5 ile okulöncesi eğitime ayrıldığı görülmektedir (OECD, 2010, s. 48). Buradan devletin eğitime verdiği önemin arttığı ve eğitimin ilk basamakları olan okulöncesi ile ilköğretime ağırlık verdiği söylenebilir.

Ülkede uygulanan dil politikaları eğitime de yansımıştır. Sovyet zamanında Kırgız halkı Rus dilinde Kırgızca'dan daha fazla yazılmış ve çeviri kitap bulunması ve diğer Sovyet halklarında da konuşuluyor olması gibi çeşitli sebeplerden dolayı Rusça öğrenmeyi önemli görmüştür (Orusbaev, 2008, s. 476). Bu yüzden bağımsızlık öncesi Kırgızistan'da Rusça ve Kırgızca olmak üzere iki dilli eğitim anlayışı yaygınlaşmıştır. 1989 yılında çıkarılan Devlet Dili Kanunu ile Kırgız dilinin değeri vurgulanmış, giderek azalan kullanımı kınanmış ve korunması için önlemler yer almış, daha sonra 1992 yılında yürürlüğe giren kanunla tek resmi dilin Kırgızca olduğu ilan edilmişse de 1996 yılında Rusça da resmi dil olarak yeniden eklenmiştir (Orusbaev, 2008, s. 483). Hem Rusça hem Kırgızca'nın kullanıldığı ülkede bu çok dillilik eğitimde de kendini göstermekte ve okullarda her iki dil de kullanılmaktadır.

Kırgız eğitim sistemi bütün aşamalarıyla 2003 yılında çıkarılan Eğitim Yasası'nda açıklanmıştır. Buna göre Kırgızistan'da eğitim programları genel ve mesleki olmak üzere ikiye ayrılmakta, genel eğitim programları okul öncesi eğitim, ilköğretim, temel genel eğitim ve ortaöğretimi kapsarken, mesleki eğitim ise ilk mesleki eğitim, orta mesleki eğitim, yüksek mesleki eğitim ve lisansüstü mesleki eğitimi kapsamaktadır (Kırgız Eğitim Yasası, 2003, s. 7). Eğitim Yasası'nda (2003, s. 8) belirtildiği gibi 6 aylık çocuklardan başlayarak 7 yaşına kadar devam edilebilen ve devlet, belediye ya da özel okulöncesi kurumlarında gerçekleşmekte olan okulöncesi eğitim için her türlü maddi destek ve materyal devlet tarafından karşılanmakta ve toplumun her kesimindeki insanların okulöncesi eğitime ulaşmaları sağlanmaktadır. Genel ilköğretim 1-4. sınıf, temel genel eğitim 5-9. sınıf, orta genel eğitim 10-11. sınıf olmak üzere üç aşamadan

oluşmaktadır (Kırgız Eğitim Yasası, 2003, s. 8-10). Genel ilköğretim ve temel genel eğitim zorunlu ve devlet ve belediye okullarında ücretsizken, ortaöğretim ise isteğe bağlı olarak devlet ve belediye okullarında ücretsiz olarak verilmektedir (Kırgız Eğitim Yasası, 2003, s. 9).

Kırgızistan'da yükseköğretim ise hızla büyüyen ve gelişen bir yapıya sahiptir ve aynı nüfusa sahip diğer ülkelere göre çok daha fazla olup, 2015 yılı itibari ile 52 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır (Sabzalieva, 2015, s. 49). Bu yükseköğretim kurumlarını devlet ya da özel üniversiteler, akademiler, enstitüler ve kolejler oluşturmaktadır (OECD, 2010, s. 313).

1991 yılında bağımsızlığını ilan eden Kırgızistan'da öğretmenlik mesleği günümüzde birçok sorunla başa çıkmaya çalışmaktadır. Son yıllarda yapılan maaş artışlarına rağmen ülkede öğretmenlerin gelirleri diğer mesleklere göre oldukça düşüktür (OECD, 2010, s. 292). Bağımsızlığını kazandıktan sonra ekonomisi küçülen ve dolayısıyla halkın ekonomik sorunlar yaşadığı ülkede maddi meseleler birinci derece öneme sahip olmaya başlamış, bu nedenle de öğretmenlik mesleğine olan ilgi giderek düşmüştür (OECD, 2010, s. 293). Öğretmenlik mesleğinde yaşanan sorunlardan dolayı yükseköğretime girmek isteyen öğrencilerden başarı puanı yüksek olanlar farklı meslek alanlarını tercih etmekte ve öğretmenlik programlarına en düşük puan ile öğrenci yerleştirilmektedir (Silova, 2009, s. 372). Öğretmenlik mesleğinin ülkede insanlar tarafından tercih edilen ilk meslekler arasında yer almamasına karşın, çok fazla sayıda yükseköğretim kurumunda öğretmen yetiştirilmeye devam edilmektedir. Ulusal istatistik kurumunun 2008 verilerine göre 2005-2007 yıllarında 51 bağımsız yükseköğretim kurumunun toplamda 104 birimi yeni öğretmenler mezun etmiştir (OECD, 2010, s. 299).

Örgün eğitimin ilk basamağını oluşturan okulöncesi eğitim kurumlarına ve ilköğretime öğretmen yetiştirme genel olarak ihtisas okullarında görülen 3 veya 4 yıllık eğitimle sağlanmaktayken ortaöğretime ise üniversite veya enstitülerde alınan 4 veya 5 yıllık bir eğitimle öğretmen yetiştirilmektedir (Unesco, 2011, s. 12).

Öğretmen yetiştiren kurumların çok sayıda olması ve çeşitliliğinin yanı sıra daha farklı programlarla da öğretmenlik sertifika ya da diploması verilmektedir. Yükseköğretimin diğer alanlarında da olduğu gibi öğretmen eğitimi programlarında da uzaktan eğitim gören öğrenciler mevcuttur ve son yıllarda mezunların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. "Education Development Strategy 2011-2020 of the Kyrgyz

Republic” verilerine göre (2009) uzaktan eğitim görerek öğretmenlik programlarından mezun olan öğrencilerin oranı % 61’dir (OECD, 2010, s. 300).

Bir diğer öğretmen eğitimi programı da ülkedeki öğretmen açığının ortaya çıkardığı diplomasız öğretmenlerin eğitilmeleri için geliştirilen “eşzamanlı eğitim” adındaki bir sistemde gerçekleştirilmektedir (Steiner-Khamsi, Mossayeb ve Ridge, 2007, s. 47). Bu sistemde hâlihazırda bir eğitim kurumunda öğretmenlik yapan fakat öğretmenlik sertifikası ya da diploması bulunmayan kişiler öğretmenliklerine devam ederken aynı zamanda, eğitim alanında lisansüstü eğitim görerek veya yirmi günlük yoğunlaştırılmış eğitimlerle öğretmenlik diploması veya sertifikası almaktadırlar (Steiner-Khamsi, Mossayeb ve Ridge, 2007, s. 47).

Sonuç olarak, Kırgızistan’daki eğitim sistemi genelinde Sovyetler Birliği döneminden kalan Rus etkisi giderilmeye çalışılsa da hala etkisini göstermektedir. Bağımsızlık sonrasında kendine özgü bir sistem geliştirme çabalarında olan Kırgızistan’da öğretmen eğitiminde de oldukça farklı ve çeşitli uygulamaların yer aldığı görülmektedir. Öğretmenlik mesleğinin ülkedeki durumu neticesinde ortaya çıkan öğretmen açığının kapatılabilmesi için, farklı yöntemlerle ve farklı seviyelerde öğretmen yetiştirildiği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin bu durumdan kurtulması ve daha nitelikli öğretmen yetiştirilmesi amacının yanı sıra, yetiştirilen öğretmenlerin görev yapacağı okullardaki öğrencilerin milli kimliklerini tanımaları ve korumaları da Kırgız öğretmenlerin eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Öğretmen eğitimi ile etnopedagoji ilişkisi daha sonraki bölümlerde tartışılmıştır.

1.2. Sorun

Bir toplumun oluşmasında insanlar arasında birlik sağlanmasına neden olan unsurlar o toplumların ortaya çıkmasında ve varlıklarının sürdürülmelerinde önemli role sahiptirler. İnsanlar arasındaki ortak fikirler, davranışlar, inançlar gibi öğeler bir toplumu oluşturur. Bir toplumun oluşması için toplumu oluşturacak bireylerin ortak bir takım değerlere sahip olmaları gerekir. Ortak değerler, fikirler, davranışlar ya da inançlar oluşmadığında bireyler ya da aileler diğer birey ve ailelerden bağımsız bir şekilde hayatlarını sürdüreceklerdir ve bu yüzden böyle bir durumda toplum olgusunun oluşmasına da gerek kalmayacağı söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında toplumu oluşturan unsurlar yok olduğunda toplumun var olması da artık ihtiyaç olmaktan çıkar. Bu nedenle toplumu toplum yapan fikirlerin, geleneklerin, değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması

toplumun varlığını sürdürmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden toplumlar var olmaya başladıklarından itibaren gelecek nesilleri yetiştirmek ve içinde bulundukları toplumun ortak özelliklerini onlara aktarmak üzere sistemler geliştirirler. Geçmiş ve mevcut kuşakların deneyimlerine dayalı olarak oluşturulan kurallar, ilkeler, gelenekler, değerler, tarihi ve toplumsal açıdan önemli olaylar o toplumun varlığını sürdürmek için yeni kuşaklara aktarılmaktadır. Halkın kendi deneyimlerine dayanan bu sistemden “halk eğitimi” olarak bahsedilmektedir (Volkov, 1974). Fakat halk eğitimi zaman içerisinde bazı değişikliklere uğramıştır. Bu değişikliklerin en büyüğünün halk eğitiminin gerçekleştirilme yönteminde olduğu söylenebilir. Halk eğitiminin insanlık ile yaşıt olduğu düşünüldüğünde daha önceden bu eğitimin “halkın halka verdiği eğitim”, “halkın kendi kendini eğitimi” veya “halkın halkı eğitimi” şeklinde gerçekleştirilirken, daha sonradan bu görev çeşitli kurumlara bırakılmış ve “kurumlar aracılığı ile yapılan halk eğitimi” şeklini almıştır.

Türkiye’de kullanılan halk eğitimi tanımı ile bu çalışmada bahsedilen halk eğitimi kavramı arasında bazı benzerlikler olsa da çeşitli açılardan farklar bulunmaktadır. Bu çalışmada halk eğitimi, “etnopedagoji” çerçevesinde ele alınmıştır. Öncelikle halk eğitimi ve etnopedagoji kavramlarının ne ifade ettiklerinin ve kapsamının açıklanması doğru olacaktır.

İlk olarak etnopedagoji kavramı bağlamında halk eğitiminin ne olduğunun açıklanması gerekmektedir. Bir çok eğitimci bu anlamda halk eğitiminin tanımını yaparken aslında halk eğitiminin farklı özelliklerine dikkat çekmiştir. Bu tanımlar birleştirildiğinde etnopedagojik anlamda halk eğitimi alanyazında şu şekilde tanımlanmıştır; halkın sözlü ve yazılı eserleri, örf ve adetleri, gelenekleri, giyim kuşam tarzları, beslenme alışkanlıkları, evlilik, doğum, ölüm törenleri, müzik ve sanat çalışmaları, özlü sözleri, oyun ve oyuncakları gibi kaynaklarda yansıtılan, eğitim düşüncelerini ve tecrübelerini, bunların amaçlarını, yöntemlerini ve materyallerini kapsayan, cinsiyet, yaş gibi özelliklere göre ayırım yapmaksızın bütün insanları konu alan ve kuşaktan kuşağa aktarılan bilgi, tecrübe ve metotlar bütünüdür (Volkov, Hanbikoy, Gasimov, İzmaylov, aktaran Alimbekov, 2012, s. 2). Kendisi gibi bu konuda çalışmalar yapan diğer eğitimcilerin tanımlarından da yola çıkarak Alimbekov (2012, s. 3) halk eğitimi ile ilgili bazı ilkeler ortaya koymuş ve bu ilkeleri içerecek şekilde halk eğitiminin tanımını şu şekilde yapmıştır;

“herhangi bir ulus, ulus olarak ortaya çıkmadan önce uzun süredir var olan; coğrafi ve tarihsel şartlara ve halkın gereksinim ve taleplerine göre gelişen; insanları inanç ve ahlaki değerlerin yardımıyla yetiştirmeyi amaçlayan bilimlerin ve kuşaktan kuşağa aktarılan deneyimsel olarak elde edilmiş miras fikirlerin, inançların ve etkinliklerin özel sistemidir”.

Bu tanımda yer alan ilkelerden hareketle her halkın eğitim kültürünün kaldığı coğrafya ve tarihsel şartlara göre özellik kazanması ve buna bağlı olarak da farklı coğrafya ve tarihe sahip toplumların farklı halk eğitimi tecrübelerine sahip olması sonucu her halkın ya da toplumun oluşturduğu eğitim tecrübesinin kendine özgü ve özel olduğu söylenebilir. Etnopedagoji bilimi bağlamındaki ‘halk eğitimi’ terimini ilk olarak kullanan Uşinsky’nin bu konudaki düşünceleri de bu görüşü desteklemektedir. Uşinsky (1988’den aktaran Alimbekov, 2012, s. 5), halk eğitiminin özelliğinin toplumsal sanat olması, insancıl ve demokratik nitelik taşıması ve işe eğiterek alışkanlıklar kazandırması olduğunu belirtmiş, ‘Toplumsal eğitimin halka ait olma özelliği hakkında’ başlıklı makalesinde “Her halkın kendine özgü milli sistemi var, bu nedenle başka bir halkın eğitim sistemini bu sisteme karıştırarak ele almak mümkün değildir” ifadesini kullanmıştır.

Halk eğitiminin en önemli kaynakları olarak atasözleri, bilmece, tekerlemeler, şarkılar, masallar ve hikayeler gibi halkın kendi içinde oluşan eserleri sıralanmaktadır. Atasözleri çocuk yetiştirmenin amaçlarını ve yöntemlerini sağlayarak, bilmece ve tekerlemelerde çocuğun dünya anlayışı yansıtılarak, şarkılar hem estetik anlayışı geliştirerek hem de içerisinde bazı mesajlar içererek halk eğitiminin gerçekleşmesinde büyük rol oynamaktadır (Tufekcic, 2014, s. 2). Özellikle masallar içerdiği ahlaki değerleri ve eğitimsel unsurlarıyla halk eğitimine çok önemli katkılar sağlamaktadır.

Yukarıda etnopedagoji bağlamında halk eğitiminin bahsedilen tanımları ve özellikleri bir araya getirildiğinde halk eğitimi; birlikte yaşayan bir toplumun tarihte yaşadığı olaylar, bulunduğu coğrafyadaki şartlar, fiziki/ maddi/ teknolojik olanaklar gibi bir çok etmen sonucu ortaya çıkan ihtiyaçları doğrultusunda, yıllar içerisindeki deneyimleri sonucunda, kendine özgü içeriğiyle oluşturduğu, kendine özgü yöntemlerle gelecek nesillere aktardığı ve yine kendine özgü ölçütlerle ve yöntemlerle değerlendirdiği özgün bir eğitim sistemi olarak tanımlanabilir. Atasözleri, destanlar, marşlar, tekerlemeler, bilmece, gelenek ve görenekler bu tanımda bahsedilen özgün içerik ve yöntemi yansıtan somut örnekler olarak gösterilebilir. Örneğin; “sabreyle işine, hayır gelsin başına” atasözü, geçmişte atalarımızın deneyimleri sonucunda vardıkları bir sonucu anlatmaları için oluşturdukları, özgün bir biçimde ifade ettikleri, acele etmemeyi

ve sabretmeyi öğretmeyi amaçlayan eğitici bir sözdür. Dolayısıyla bu atasözü etnopedagojik açıdan bir halk eğitimi unsurudur.

Türkiye’de ise “halk eğitimi”; kitle eğitimi, yetişkinler eğitimi, yığın eğitimi, toplum eğitimi, temel eğitim, sosyal eğitim ve yaygın eğitim gibi çok farklı kavramlar altında gerçekleştirilen, yetişkinlere ve okul dışındakilere yönelmiş düzenli ve örgütlü bir eğitim çabası olarak tanımlanmaktadır (Geray, 1978, s.1). Bu tanıma bakıldığında halk eğitiminin düzenli ve örgütlü bir şekilde gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Buradan hareketle halk eğitiminin formal eğitim içerisinde bir yaygın eğitim faaliyeti olduğu söylenebilir. Halk eğitimi bu tanımdaki özelliğiyle, rastlantısal öğrenmeleri kapsamı dışında bırakmaktadır.

Tanımda aynı zamanda halk eğitiminin farklı isimler altında gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Buna göre halk eğitimi kavramı yerine bazen yetişkin eğitimi kavramı da kullanılmaktadır. Fakat Geray (1978, s.1), halk eğitiminin yöneldiği kitlenin yaş, akıl, eğitim düzeyi, öğrenme isteği, cinsiyet ve öteki özellikleri birbirinden farklı kişilerden oluştuğunu ve bu kişilerin halk eğitimi açısından ortak özelliğinin okul dışında bulunmaları veya ana işlerinin okula gitmek olmaması olduğunu fakat okula gitmekte olan öğrencilerin de okul dışında halk eğitimi çalışmalarından yararlanabileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla halk eğitiminin hedef kitlesi yalnızca yetişkinler değil, toplumun her bir üyesi olabilmektedir. Bu açıdan halk eğitimi yerine yetişkin eğitimi kavramının kullanılması her zaman doğru olmayabilir. Halk eğitimi yetişkin eğitimi kapsayıcı bir özelliğe sahip olmakla birlikte yalnızca yetişkinlerin eğitiminden oluşmadığı söylenebilir.

Etnopedagoji ise, burada “etnopedagoji bağlamındaki halk eğitimi” ifadesiyle bahsedilen halk eğitiminin araştırılması, günümüze ulaşması ve çağdaş eğitim sisteminin gelişmesinde rol oynamasını sağlayan bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Halk eğitimi her yönüyle bilimsel bir şekilde incelenerek bir sistem olarak ele alınır ve bu sistem etnopedagoji olarak tanımlanır. Bu şekilde oluşturulmuş “halk eğitimi sistemi” sonuç olarak “etnopedagoji” olarak ifade edilebilmektedir.

“Etnopedagoji” terimi, “Halk, millet” anlamına gelen “etnos” ve “pedagoji” kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu kavram Rusya Federasyonu içerisinde özerk bir bölge olan Çuvaş Cumhuriyeti’nden bilim adamı G.N. Volkov’un 1960 ve 1970’li yıllarda yaptığı çalışmalarla bilim dünyasına girmiştir. Volkov’un 1974’te yaptığı tanıma göre etnopedagoji; “geniş halk kitlelerince yeni yetişmekte olan

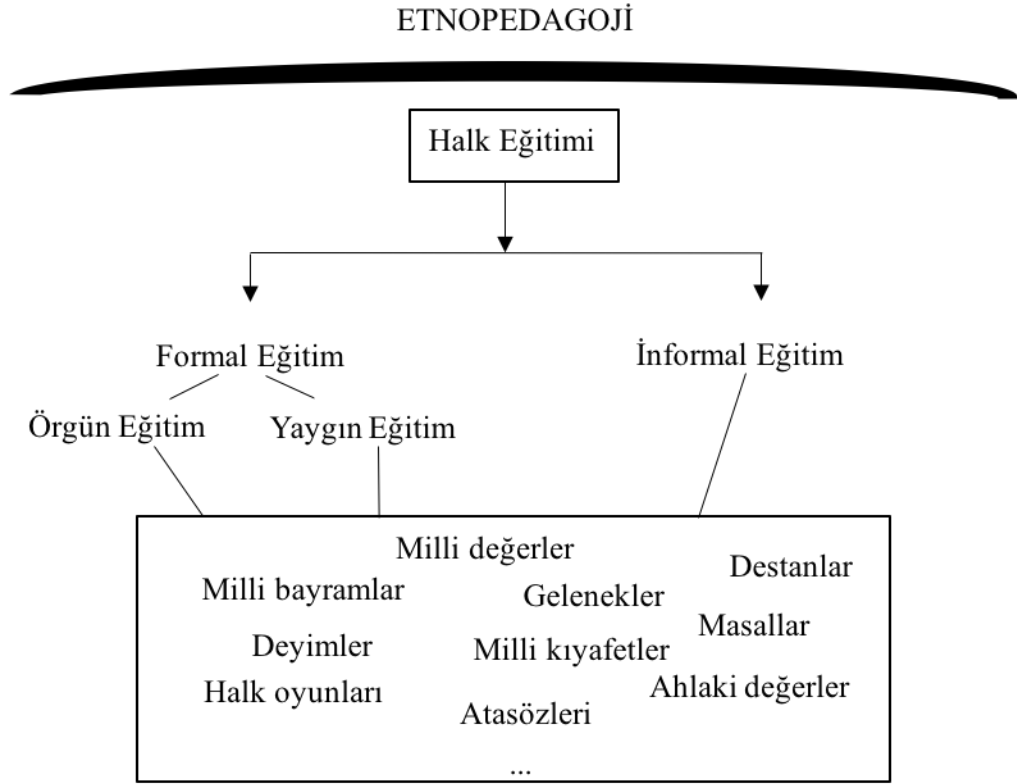
nesilleri eğitme ve yetiştirme hususunda elde edilen tecrübe, bakış açısı ve genel olarak yaşadığımız hayat içerisindeki sosyal denge, aile ve milletin pedagojisini araştıran ilim dalıdır” (Aktaran, Alimbekov, 2007, s. 31). Latyshina ve Khayrullin (2014, s. 11) ise etnopedagojiyi daha kısa olarak, genç neslin yetiştirilmesinde halk kültürünün ve pedagojisinin olası kullanımını çalışan bilim dalı olarak tanımlamıştır. Zaydullina (2015, s. 30) tarafından etnopedagoji, “genel pedagojinin organik bir bileşeni” olarak nitelendirilmiş, halkların değer verdiği bilgi, yetenek, beceri ve kişilik özelliklerinin yeniden oluşturulmasını amaçladığı belirtilmiştir. Bütün tanımlardan hareketle etnopedagojinin “halk eğitimi sistemi” kavramını ifade etmesinin yanı sıra halk eğitimi araştıran, sistemleştiren ve günümüze ulaştıran bir bilim dalı olduğu söylenebilir.

Bu özelliklere bakıldığında, bir topluma ait özgün bilgiler ve toplumun bu bilgilerle geliştirmiş olduğu bilgeliğin oldukça güçlü temellere dayandığı ve sağlam bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Etnopedagojinin böylesine güçlü ve sağlam bilgi birikimlerini kaynak olarak ele alması, günümüzde eğitimin daha etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için oldukça önemlidir.

Buradan anlaşıldığı üzere kısaca halk eğitimi halkın kendi kendine oluşturduğu, kendine özgü eğitim fikirlerini, yöntemlerini, tecrübelerini ve uygulamalarını ifade ederken, etnopedagoji ise halkın oluşturduğu bu fikirleri, yöntemleri ve tecrübeleri, başka bir deyişle halk eğitimi bilimsel açıdan araştıran, sistemleştiren ve günümüze aktaran bilim dalını ifade etmektedir. Sonuç olarak halk eğitimi ve etnopedagoji ilişkisi “halk eğitimi, etnopedagoji biliminin temelini ve kaynağını oluşturmaktadır” şeklinde kurulabilir.

Yukarıda hem günümüzde kullanılan halk eğitimi, hem etnopedagoji bağlamındaki halk eğitimi, hem de etnopedagoji kavramları kısaca açıklanmaya çalışılmıştır. Buradan hareketle günümüzde özellikle Türkiye’de kullanılan halk eğitimi ile etnopedagoji bağlamındaki halk eğitimi arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilmek için şöyle bir örnek verilebilir; halk oyunları da birer etnopedagojik halk eğitime örnektir ve geçmişte bu oyunları bilenlerin yeni nesillere aktarmasıyla günümüze kadar ulaşmıştır; bu halk oyunları ile ilgili herhangi bir kurs da günümüzdeki halk eğitime bir örnek olabilir. Fakat günümüzdeki halk eğitiminin yalnızca etnopedagojik unsurları içermesi beklenmez, yetişkinlere yönelik meslek edindirme kursları da etnopedagojik bir unsur içermese de halk eğitimi kapsamındadır. Günümüzdeki halk eğitimi ile etnopedagojik bağlamda halk eğitimi kavramı ilişkisine bakıldığında, etnopedagojik bağlamda halk

eğitiminin günümüzde kullanılan halk eğitimi kavramını kapsayıcı bir özellikte olduğu görülmektedir. Burada açıklanmaya çalışılan kavramlar arasındaki ilişki aşağıda yer alan Şekil 1.1’de gösterilmektedir:

Şekil 1.1. Etnopedagoji-halk eğitimi ve ilgili kavramlar ilişkisi

Şekil 1.1.’de anlatılmaya çalışıldığı üzere, etnopedagoji halk eğitimi ile ilgili bütün öğeleri kapsamaktadır. Halk eğitimi ise günümüzde, formal veya informal eğitim yoluyla gerçekleştirilebilmektedir. Halk eğitiminin ve etnopedagojinin ögesi olan milli değerler, milli bayramlar, destanlar, atasözleri gibi bir çok öge, hem örgün veya yaygın eğitimin içerisinde yer almakta, hem de informal yollarla anne-baba, çevre ve toplum tarafından aktarılmaktadır denilebilir.

Türkiye’deki halk eğitimi kavramı, aslında etnopedagoji eğitimi kavramının kapsamında yer aldığı gibi, aynı zamanda etnopedagojinin amaçlarıyla da bazı benzerlikler göstermektedir. 21.05.2010 tarihinde yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde yaygın eğitim faaliyetlerin amaç ve görevleri kapsamında yer alan halk eğitiminin amaçları içerisinde “Bireylerin millî bütünleşme ve

bireysel gelişimini güçlendirici, yurttaşlık hak ve ödevlerini bilinçli olarak yapmalarını sağlayıcı, demokrasi kültürünü, düşünce, kişilik ve yeteneklerini geliştirici biçimde eğitim çalışmaları yapmak” ve “Millî kültür değerlerinin korunmasına, dünya kültürüne açık olarak geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak” gibi amaçların etnopedagojinin amaçlarıyla olan benzerliği dikkat çekmektedir.

1973 yılında oluşturulan Milli Eğitim Temel Kanunu’nda yer alan Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarının da halk eğitimin, dolayısıyla etnopedagojinin amaçlarıyla bütünlük sağladığı görülmektedir. Özellikle Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen *“Türk Milletinin bütün fertlerini Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirmek”* (MEB, 1973, s. 5101) ifadesi etnopedagojinin benimsediği fikir ile oldukça örtüşmektedir.

Bu doğrultuda, hem Milli Eğitiminin Genel Amaçlarının, hem de Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde yer alan yaygın eğitim faaliyetlerin amaç ve görevlerinin aslında etnopedagoji bağlamında halk eğitiminin amaçlarını da gerçekleştirmeye yönelik olduğu söylenebilir. Dolayısıyla etnopedagoji bağlamındaki halk eğitimi formal, informal, örgün ve yaygın, her türlü eğitim faaliyeti içerisinde ortaya çıkabilmektedir.

Güney (1967, s. 1), milliği eğitim, kültür ve folklor ilişkisini, geçmiş zenginliğimizle de ilişkilendirerek aşağıdaki şekilde ortaya koymaktadır:

“ Milli eğitim, her şeyden önce milli kültüre dayanır. Folklor ise milli kültür hazinelerimizden birisidir, binlerce yıl öncesinden beri Türk topluluklarının yüreğinden doğarak birikmiş olan bir milli ve manevi cevherler hazinesi. Bu folklor hazinesinde halka ait olan her şey vardır; özellikle halkın yaşama düzenini, sanat zevkini, dünya görüşünü, din anlayışını, düşünüş ve inanış sistemini ve bütün bunlarla ilgili adet ve gelenekleri bol bol bulabiliriz. Böyle paha biçilmez bir hazineye ve bu hazineyi ortaya getiren zengin bir maziye sahip olmak milletimiz için bir mutluluktur. Çünkü bizi içinde yaşadığımız toplumun sosyal örgüsüne bağlayan bunlardır, halk arasında yaşayan bu manevi değerlerdir. Bu, iki yolda gelişip gerçekleşiyor: 1) Yaygın Eğitim yoluyla, 2) Milli Eğitim yoluyla.”

Yukarıdaki ifadelerde, Güney (1967) açık bir biçimde, milli eğitimin milli kültüre dayandığını, toplumu bir arada tutan manevi değerler olduğunu ve bunların yaygın eğitim ve milli eğitim yoluyla gerçekleştiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, folklor eserlerinin değerlendirilerek, bütün derinliği ve genişliğiyle Milli Eğitim ve Halk Eğitimi çalışmaları için tükenmez bir kaynak haline getirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Güney, 1967, s.1)

Halkın kendine özgü bir biçimde oluşturduğu değerler, özellikler ve bu değer ve özelliklerin genç nesle aktarılması için ortaya çıkmış olan halk eğitiminin gün yüzüne çıkmasını ve sistemli bir şekilde incelenmesini sağlaması nedeniyle etnopedagoji, henüz yeni gelişen bir bilim dalı olarak milletlerin gelişiminde ve varlığını sürdürmesinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Etnopedagojinin yerel bilgi ve bilgeliği, toplumun gelişimi ve kalkınması için kaynak olarak gördüğünü belirten Anwar-Hafid ve diğerleri (2015), Alwasilah'dan (2008) aktardıkları yerel bilgi ve bilgeliğin yani etnopedagojinin özelliklerini şu şekilde ifade etmektedir:

- Deneyim yoluyla elde edilir,
- Yüzyıllar boyunca uygulanarak test edilir,
- Günümüz kültürüne uyarlanabilir,
- Günlük uygulama ve sosyal hayatla birleştirilir,
- Genel olarak bir birey veya toplumun tamamı tarafından uygulanır,
- Her zaman canlı ve değişkendir ve
- Büyük oranda inanç sistemi ile ilişkilidir.

Etnopedagojik açıdan bakıldığında geçmişte halkların kendi değerlerini ve tecrübelerini bazen aile büyükleri, bazen halk ozanları, şairler, yazarlar ya da masal kahramanları eğitimci rolünü üstlenerek aktarmaktaydılar. Günümüzde çok eskilerden beri gelen ve hala kullanılan atasözleri, destanlar, eğitici masallar ve şiirler gibi birçok eğitici unsur bulunmaktadır. Fakat günümüzde etnopedagoji açısından eğitici rolü büyük ölçüde öğretmenlere ve dolayısıyla eğitim sistemine devredilmiştir. Bu bakımdan, halkın kendine özgü kültürünün ve değerlerinin aktarılmasında da öğretmenlere büyük bir rol düşmektedir. Öğretmenlerin etnopedagoji içerisinde halk eğitimi rollerinin etkili bir biçimde geliştirilebilmesi için bu konuda öğretmenlere farkındalık kazandırılması gerekmektedir. Bu yüzden öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yetiştirilmeleri, etnopedagojinin en önemli konularından biridir.

Çocukların eğitiminin milletin değerlerine uygun olmasının sağlanması ve bunun uygulanması için öğretmenlerin mesleki olarak hazırlanması konusu bütün zamanların, bütün toplumların bilim adamlarının düşüncesinin merkezinde olmuştur. Büyük ve klasik eğitimcilerin hayat hikâyeleri ile eğitim görüşleri arasında ilişki kuran Volkov (aktaran Alimbekov, 2015, s.5); 'Halk eğitimcileri daima büyük olmuşlardır ve yine büyük eğitimciler daima halkçı olmuşlardır' sonucuna ulaşmıştır.

Günümüzde de modern öğretmenin yalnızca bilgi kaynağı olarak davranması değil, aynı zamanda çok kültürlü ortamlarda çalışabilmesi, hem kendi etnik kültürünün bilincinde olması hem de diğer etnik kültürlere saygı duyması ve bunlar hakkında bilgi sahibi olması beklenmektedir (Kuzmin, 2014, s. 1). Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin içinde yaşadığı toplumun değerleri, kültürü, gelenek ve görenekleri gibi özellikleri hakkında bilgi sahibi olması ve bu bunları öğrencilere aktarabilmesinin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Öğretmenlerin bu bilgi ve yeterlikleri kazanabilmeleri ise etnopedagojik yönden eğitilmelerine bağlıdır. Alimbekov (2015) öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmesinin, nitelikli eğitimcilerin yetiştirilmesinin ayrılmaz bir parçası ve tamamlayıcısı, aynı zamanda öğretmenin etnopedagojik yeterliğinin insani ve bütünleştirici bir özellik olduğuna dikkat çekmektedir.

Etnopedagoji bir bilim olarak özellikle Rusya ve Orta Asya ülkelerinde gelişmektedir. Dolayısıyla bu konuda yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu bu ülkelerde yoğunlaşmaktadır. Bu çalışmada gerek etnopedagoji konusunda gerçekleştirilen çalışmalar, gerekse öğretmen eğitiminde etnopedagoji uygulamaları bakımından zengin bir içeriğe sahip olan Kırgızistan örneği ele alınmıştır. Bu bölümde öncelikle, bir bilim alanı olarak etnopedagoji açıklanmaya çalışılmış, etnopedagojinin amacı, alt bölümleri ve diğer bilimlerle ilişkisi ve bu konudaki araştırmaların tarihi ve günümüzdeki durumu incelenmiştir. Daha sonra etnopedagojinin öğretmen eğitimindeki yeri ve önemine ilişkin açıklamalar yapılarak, Kırgızistan’da bu konuda neler gerçekleştirildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.2.1. Bir bilim alanı olarak etnopedagoji

Etnopedagoji kavramı bir bilim olarak ortaya çıkmadan önce de halk eğitimini araştıran birçok çalışma yapılmış olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların ilk ortaya çıkışı çocuk eğitimi alanında olmuştur. Fakat bu çalışmalar daha çok folklor ve etnografik açıdan ele alınmıştır. Etnopedagoji ise kültürü ve halk bilimini eğitim açısından kapsamlı olarak araştırmayı amaçlamaktadır. 1920’lerde bazı Sovyet bilim insanları çocuklarla ilgili araştırmaları genişleterek halk eğitimi ve çocuk kültürünü etnografik araştırmalardan ayrı tutan bir bakış açısıyla incelemişler, daha sonra 1930’lu yıllardan 1960’lı yıllara dek çocuk etnografyaları üzerine monografiler ortaya çıkmıştır (Yuryeva, 2013, s. 218). Bu sıralarda etnopedagoji çalışmaları ilk olarak halkın talim terbiye

uygulamalarını kapsamlı olarak eğitim olgusu içerisinde araştırmak amacıyla 1950'li yıllarda başlamıştır (Alimbekov, 2012, s. 24).

İlk etnopedagoji çalışmalarına örnekler aşağıdaki gibi verilebilir (Alimbekov, 2012, s.25):

- Volkov, G.N., “Çuvaş Halk Eğitimi”,
- Hanbikov, Y.İ., “Tatar Halk Eğitimi”,
- Gaşimov’un A.Ş., “Azerbaycan Halk Eğitimi”,
- Hintibidze’nin, A.F., “Gürcü Halk Eğitimi”,
- Afanasyev, V.F., “Doğu ve Sibiry’a’daki Rus Olmayan Halkların Eğitim Medeniyeti”,
- İzmaylov, A.E., Orta Asya ve Kazakistan halklarının eğitim düşünceleri ile ilgili yazdığı etnografik çalışmaları

Etnopedagojinin bir bilim olarak gelişmesi için yaptığı çalışmalar nedeniyle Volkov bu alanın kurucusu olarak kabul edilmektedir (Alimbekov, 2007, s. 32). Özellikle, 1974 yılında yayınladığı ve Manas Destanı’nda yansıtılan eğitim düşüncelerini analiz ettiği “Etnopedagoji” kitabı, bu alanın en önemli eserlerinden sayılmaktadır.

Etnopedagoji alanında Kırgız halk eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında bunlardan ilki İzmaylov tarafından 1957 yılında yayınlanan ve Kırgız okullarının gelişim tarihini ve Kırgız halk masalları ile şairlerin eserlerindeki terbiye (eğitim) düşüncelerini inceleyen çalışmadır (İzmaylov, 1957’den aktaran Alimbekov, 2012, s. 21). Daha sonra farklı araştırmacılar tarafından daha özgün çalışmalar yapılmaya devam edilmiştir. Özellikle Ormonov’un Sovyet Ülkeleri’nde değerli görülen “Sovyet Eğitimi” dergisinde yayınladığı “Kırgız halkının eğitim ansiklopedisi” (1978), “Aile ve Okul” dergisinde yayınladığı “Aile Nasihatleri” (1978) gibi makaleleri; Kırgız etnopedagojisinin tarihindeki önemli çalışmalardan birkaç tanesi olarak sayılmaktadır (Alimbekov, 2012, s. 24).

Halk eğitimini araştıran uzmanların sayısı 1970’li yıllarda çoğalmaya başlamıştır ve bu konuda art arda bir çok doktora tezi yazılmıştır. Halk eğitimi konusunda uzman araştırmacıların sayısının artmasıyla birlikte etnopedagojik çalışmaların da niteliği artmış, konu açısından zenginleşmeye başlamıştır (Alimbekov, 2012, s. 25).

Kırgız etnopedagoji bilimi 1980-1990 yıllarında Egemberdiyev, Kaldıbayeva, Orozbayev, İsayev, Attokurov, Alimbekov, Berdiyev gibi bilim adamlarının doktora çalışmalarıyla bugünkü halini almıştır. Bu çalışmalarda genç kuşağa ahlak, çalışkanlık, hümanizm, beden kültürü gibi konularda eğitim vermekle ilgili düşünceler ve tecrübeler genelleştirilerek, günümüzün talim terbiye işlerinde ve öğretmen adaylarının etnopedagojik açıdan hazırlanarak yetiştirilmelerinde kullanılma usulleri ile ilgili uygulamalar da yer almıştır (Alimbekov, 2012, s. 25).

Etnopedagoji alanında yapılan çalışmalar 1950’li yıllardan günümüze kadar artarak devam etmekte olsa da, bu çalışmalar hem nitelik hem de nicelik olarak halkın etnopedagoji bilimine olan gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Alimbekov’a (2012, s. 26) göre bunun nedenlerinden biri, tez çalışmalarında elde edilen bilgilerin çoğunun makale veya kitap olarak yayınlanmaması, dolayısıyla bu bilgilerin yeterli kişiye ulaşmaması, diğeri ise Komünizmin siyasi-ideolojik bakış açısının bu konudaki çalışmaları sınırlandırmasıdır.

Etnopedagojik çalışmalarla ilgili bir diğerk önemli husus ise araştırmaların önemli bir bölümünün Rusya ve Orta Asya ülkelerinde sınırlı kalması ve diğerk ülkelerde yeterince bilinmemesidir. Ayrıca bu nedenden dolayı çalışmaların çoğunun Rusça ve diğerk Orta Asya ülkelerinde yayınlanması, etnopedagoji konusunun diğerk ülkelerdeki bilim insanlarına ulaşmasında büyük bir sorun oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, henüz yeni gelişmekte olan bir bilim alanı olarak etnopedagojik araştırmaların konuları çeşitlendirilmeli, problemleri ve coğrafyası ciddi anlamda geliştirilmelidir. Alimbekov (2012, s. 26) aşağıdaki konular hakkında yeteri düzeyde çalışma yapılmadığını ve bu konular üzerinde daha fazla çalışılmasını önermiştir:

- Kırgız halk eğitiminin kökenleri, gelişim tarihi, Türk kökenli halklar ile ilişkisi, kendine özgü özellikleri,
- Halk eğitiminde erdemli insan modeli,
- Halk eğitiminin temel kavramları, ilkeleri, kuralları ve yöntemleri,
- Halk eğitiminin hazineleri (özellikle Orhun-Yenisey yazıtları, destanlar, efsaneler, şecereler, didaktik şiirler; tarihi ve gerçek hayatı yansıtan sanat eserleri),

- Günümüzün eğitim-öğretim sürecini etnopedagojik açıdan yeniden düzenlenmenin ilkeleri ve usulleri

Aşağıda halk eğitimi ve etnopedagoji, etnopedagojinin amacı, etnopedagojinin alt bölümleri ve diğer bilimlerle ilişkisi olarak üç başlık içerisinde etnopedagoji bilimi açıklanmaya çalışılmıştır.

1.2.1.1. Etnopedagojinin amacı

Her bilim dalı belirli sınırlar içerisinde ve belirli amaçlar doğrultusunda araştırmalarını ve incelemelerini sürdürmektedir. Etnopedagoji de bir bilim dalı olarak iki ana amaç doğrultusunda gelişmektedir; bunlardan birincisi, halkın geçmişten bugüne tecrübeyle edindiği, günlük hayatta giderek geliştirdiği ve sözlü ve yazılı eserlerinde, geleneklerinde yansıttığı halk eğitimiyle ilgili fikirleri ve tecrübeleri araştırarak sistemli bir hale getirmek; ikincisi ise, halk eğitiminin bu zengin yapısını günümüzdeki eğitim-öğretim sistemlerinde ve programlarında etkili olarak kullanmanın yollarını araştırmak ve öneriler sunmaktır (Alimbekov, 2007, s. 31). Aynı zamanda etnopedagoji, ulusal eğitim yöntemlerini ve geleneklerini bilimsel bakış açısıyla incelemektedir (Shavadi, 2015, s. 595). Dolayısıyla etnopedagoji hem var olan halk eğitimini sistemli bir şekilde açıklaması hem de yaptığı açıklamalardan yola çıkarak günümüz eğitime katkı sağlamayı amaçlaması açısından araştırdığı konuların uygulamaya yarar sağlaması yönünden oldukça önemli görülmektedir.

Etnopedagoji, eğitim bilimine sağladığı katkıların yanı sıra genç nesillerin içerisinde yaşadıkları toplumun veya halkın kültürel mirasını öğrenmeleri için gerekli ortamı da hazırlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında etnopedagoji ideolojik bir öneme de sahiptir. Alimbekov’a göre (2012, s. 8) etnopedagoji, batının getirdiği “kültürel açıdan geride kalan halklar” fikrinin yanlış olduğunu ortaya koymaktadır ve bu konudaki fikrini şu sözlerle açıklamaktadır; “Dünyada kökensiz ve kültürsüz halk yoktur ve olamaz da. Dünyadaki her millet ortaya çıktığı andan itibaren tarihsel tecrübelerle dayanarak nesillerin gelişebilmesi için özel, kendine özgü geleneksel kültürü kurmaya çalışmıştır.” Khakimov da etnopedagojinin konusunun yalnızca planlanmış bir etnopedagojik eğitim değil, aynı zamanda kendiliğinden oluşmuş geleneksel eğitim olduğunu ifade ederek milletlerin oluşturduğu kendilerine özgü eğitim olgularına dikkat çekmiştir (Latyshina ve Khayrullin, 2014; s. 13). Geçmişte var olmuş fakat sonradan varlıklarını sürdüremeyen

toplumlara bakıldığında başka halkların asimilasyonuna uğrayarak kendi değerlerini, geleneklerini, kültürlerini kaybettikleri ve bunun sonucunda da yok oldukları görülebilmektedir. Bu halklara Güney Sibirya'daki Sayan dağlarının eteğindeki Koybal ve Kamasin gibi halklar ve Almanya'daki Elba ve Oder havzalarında yaşamış olan ve Alman asimilasyonuna uğrayan Batı Slav kabileleri örnek verilebilir (Alimbekov, 2012).

Etnopedagoji yukarıda da belirtildiği üzere toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli olan ve her toplumda var olan kültürel mirasın ve bu miras içerisindeki eğitsel unsurların devam ettirilmesi için önemli bir göreve sahiptir. Bu amacı gerçekleştirmek için etnopedagojinin konusunun genel olarak şunları içerdiği söylenebilir: Aile hayatının pedagojisi; özlü sözler, atasözleri ve bunların genç nesle ahlaki değerlerin aktarılmasındaki önemi, zihinsel eğitim aracı olarak bilmece-bulmacalar, halk müziği ve çocukların ve gençlerin estetik eğitimindeki rolü, el yapımı oyuncaklar ve çocukların yaratıcılığı, ninniler, ebeveyn okulu ve pedagojisi, farklı toplumların ortak pedagojisi ve ulusal kimlikleri (Volkov'dan aktaran Latyshina ve Khayrullin, 2014; s. 13). Etnopedagojinin ayrıca yukarıda bahsedilen görevi sürdürürken takip ettiği yol, araştırdığı konu, problemleri, araştırma sınırları, bilimsel ve uygulamadaki önemi Alimbekov (2012, s. 6) tarafından on bir madde ile geniş olarak ele alınmıştır. Aşağıdaki Çizelge 1.1.' de bu maddeler ve örnekleri gösterilmiştir:

Çizelge 1.1. Etnopedagojinin üzerinde durduğu problemler ve çalışma alanları

Madde	Etnopedagojinin Üzerinde Durduğu Problemler ve Çalışma Alanları	Örnekler
1	Çocuğu halkın temel pedagojik kazanımlarına bağılı olarak topluma kazandırmak	Çocuğa doğumdan sonraki süreçte bakmak, büyötmek, yetiştirmek, eğötmek, kendi ayakları üzerinde durmasını sağılamak, sosyalleşme sürecine yardım etmek
2	Halkın pedagojik bilim ve tecrübelerinin temel kaynaklarını incelemek	Masallar, destanlar, atasözleri, bilmeceler, folklor, eski yazıtlar, halk şairlerinin eserleri ve şecereler
3	Halk tarafından benimsenmiş olan geleneksel kültürel eğötimin içeriğini ve yeni yetişenlere edindirilmeye çalışılan kazanımlar ve özellikleri araştırmak	İyi huylu olma, ahlak, sağılığı koruma, ruhsal ve bedensel sağılık gelişimi, estetik ve ruh gelişimi
4	Halk eğötiminde öğretileri etkileyen etmenleri incelemek	Doğa, ana dil, gelenek ve görenekler, halk becerileri, çalışkanlık, din ve yaşam tarzı
5	Halk eğötiminde öğretilerin yöntemlerini incelemek	Örnek göstermek, anlatmak, inandırmak, dua etmek, rica etmek, akıl vermek, işaretler, övgü, beddua etmek, hatırlatmak, alıştırmak, ceza vermek, korkutmak
6	Halk eğötiminde öğretilerin araçlarını araştırmak ve incelemek	Destanlar, masallar, atasözleri, bulmacalar, yanıltmacalar, halk şarkıları, oyunlar, halk bayramları, törenler
7	İnsanoğlunun toplumsal yaşam tarzında oluşturduğu yapıları ve eğötimsel kavramları incelemek	Aile, kabile, toplum, halk
8	Dünya halklarını pedagojik özellikler açısından karşılaştırmak ve benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak,	Türk halklarının pedagojik özellikleri ile Slav halklarının pedagojik özelliklerinin karşılaştırılması
9	Halk eğötimecilerini araştırmak	Aile, büyükler, ihtiyarlar, ustalar, manasçılar, masal anlatanlar, şecereler
10	Pedagojik olarak halklar arasında yerleşmiş olan ideal insan tiplerini incelemek ve günümüzdeki talim ve terbiye programlarının etnopedagojik yönlerden geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapmak	“Yiğit, alp” gibi kavramlar “İngilizce “Gentleman”, Çin’de “Samurai”
11	Öğretmen ve velilerin, etnopedagojik yeterliklerinin geliştirilmesi konuları üzerinde çalışmalar yapmak	Öğretmen eğötim programlarında “etnopedagoji” gibi dersler açmak

Çizelge 1.1’de göröldüğü gibi etnopedagojinin üzerinde durduğu problemler ya da konular ile çalışma alanları oldukça çeşitlilik göstermektedir. Bu çalışma alanlarına bakıldığında etnopedagojinin temel olarak halkın kendine özgü bir şekilde geliştirdiği eğötim sisteminde yer alan kaynakların, içeriğın, yöntemlerin, uygulamaların ve eğötim

etkileyen etmenlerin incelenmesinin yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda incelenen bu özelliklerin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan tecrübelerden yararlanılarak günümüz eğitim sisteminin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda günümüz eğitim sisteminin uygulayıcıları olan öğretmen ve velilerin etnopedagojik yeterliklerinin geliştirilmesi de etnopedagojinin çalışma alanlarının kapsamında yer almaktadır. Dolayısıyla etnopedagojinin üzerinde durduğu problemler ve çalışma alanlarıyla, geçmişteki eğitim tecrübelerinde yer alan bütün ögeler ve özellikler araştırılarak, incelenerek ve bu konuda öğretmenlere yeterlik kazandırılarak günümüz eğitim sistemine yarar sağlanmasının amaçlandığı söylenebilir.

1.2.1.2. Etnopedagojinin alt bölümleri ve diğer bilimlerle ilişkisi

Etnopedagoji bilimi henüz yeni oluşmakta olan bir bilim dalı olması sebebiyle genel kabul görmüş bir sistematığe ve alt bölümlere sahip değildir. Fakat bu konuda çalışma yapan araştırmacılar etnopedagojinin bazı alt bölümlerini kendilerine göre ifade etmektedir. Bu araştırmacıardan Alimbekov (2012, s. 13), etnopedagojinin alt bölümlerini şu şekilde belirlemiştir;

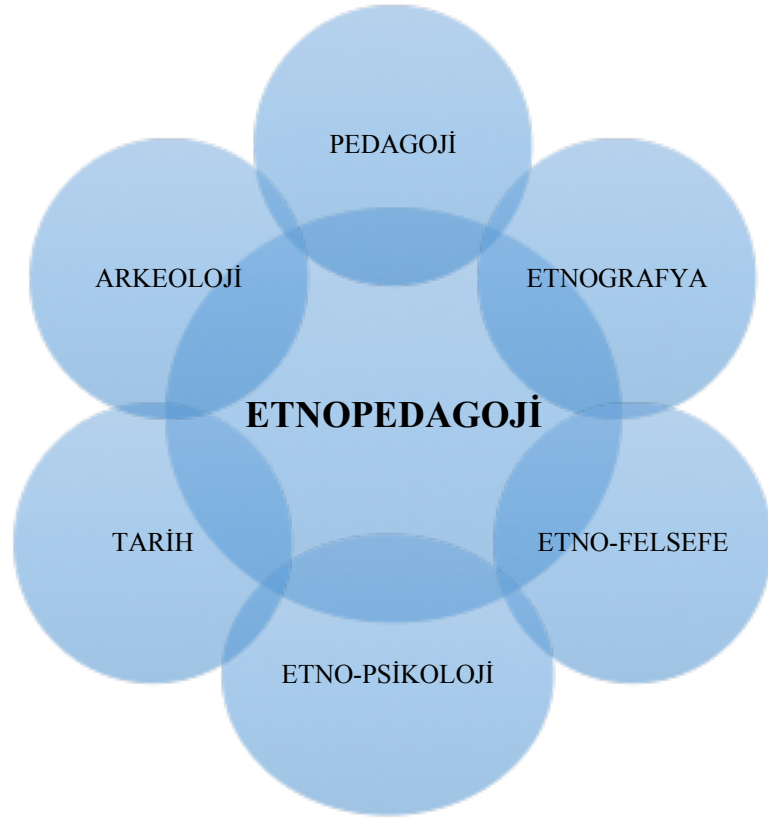
- Tarihsel etnopedagoji
- Karşılaştırmalı etnopedagoji
- Etno-didaktik etnopedagoji
- Uygulamalı etnopedagoji

Alimbekov'un (2012, s. 13) açıklamalarına göre bu alt bölümlerin açıklamaları şunlardır:

- Tarihsel etnopedagoji; herhangi bir halkın eğitim medeniyetinin tarihini, bilimsel hazinelerini, kaynaklarını ve gelişme yollarını araştırmayı,
- Karşılaştırmalı etnopedagoji; farklı halkların eğitim medeniyetleri çerçevesinde birbirleriyle olan ilişkileri ve bu konudaki ortak ve farklı yönlerini araştırmayı,
- Etno-didaktik etnopedagoji; halkın eğitim ve öğretim ile ilgili görüşlerini, halkın deneyimleri sonucu oluşmuş bilgilerinin içeriğini ve onları genç nesle miras olarak aktarmanın ilkelerini ve yöntemlerini araştırmayı,
- Uygulamalı etnopedagoji; halk eğitiminin model olabilecek fikirleri ve geleneklerini ailede ve eğitim-öğretim kurumlarında etkili olarak kullanmanın,

yeniden düzenlemenin teorik ve metodolojik çerçevesini kurmayı amaçlamaktadır.

Etnopedagojinin diğer bilimlerle ilişkisine bakıldığında, pedagoji, tarih, felsefe, etnografya, etnik kültür ve etnik psikoloji gibi birçok alanı içerisinde barındıran, disiplinler arası bir çalışma alanını temsil ettiği düşünülmektedir (Shavadi, 2013'ten aktaran Shavadi, 2015, s. 596). Etnopedagojinin ilişkili olduğu diğer bilimler ve bu bilimlerle olan ilişkisi Şekil 1.2'deki gibi gösterilebilir.

Şekil 1.2. *Etnopedagojinin diğer bilimlerle ilişkisi*

Etnopedagojinin ilişkili olduğu diğer bilimler Şekil 1.2'deki gibi gösterilebilir. Ancak bu şekilde yer almayan pek çok bilim dalı ile etnopedagojinin ilişkisi kurulabilir. Burada yer alan bilim dalları etnopedagojinin yüksek düzeyde ilişkili olduğu bilim dallarıdır. Şekil 1.2.'de gösterilen etnopedagojinin ilişkili olduğu bilim dallarına bakıldığında genel olarak etnopedagojinin bir yandan bu bilim dallarının çalışmalarını

kaynak olarak kullandığı, bir yandan da çalışmalarıyla bu bilim dallarına kaynak sağladığı söylenebilir. Diğer bilim dalları da birbirleriyle aynı şekilde ilişki olduğu da görülmektedir.

Halkların ortaya çıktığı tarihten itibaren halk eğitiminin de oluşmaya başladığı düşünüldüğünde, etnopedagojinin tarih ile doğrudan ilişkili olduğu bir gerçektir. Herhangi bir halkın geçmişte yaşadığı savaşlar, yenilgiler, zaferler, kahramanlıklar, doğa olayları, afetler, yaşantılar, kısacası bütün tecrübeler doğrudan halk eğitimini etkilemektedir. Dolayısıyla etnopedagojinin ilk kaynağını tarihin ortaya koydukları oluşturmaktadır. Bir halkın etnopedagojik özelliklerinin tarihinden bağımsız olarak incelenemeyeceği belirtilebilir. Alimbekov (2012, s. 14), halkın tarihini bilmeden onun eğitim medeniyetinin tarihinin araştırılmasının mümkün olmadığı gibi halkın eğitim medeniyetini bilmeden onun tarihini araştırmanın da bir anlamı olmadığını ifade etmektedir.

Etnopedagojinin, en çok yararlandığı alanlardan bir diğeri de etnografyadır. Çocuk yetiştirme ve eğitme yöntemleri, etnografik araştırmaların özünde var olan en eski konularından biri olmuştur (Yuryeva, 2013, s. 218). Bu açıdan bakıldığında etnopedagojinin etnografyanın bu konuda elde ettiği bilgilerden büyük ölçüde yararlandığı söylenebilir. Aynı zamanda etnografyada olduğu gibi etnopedagoji biliminde de örf adetler, gelenekler, kabileler arası ilişkiler gibi durumlar incelenmektedir, fakat bu durumlar eğitim içeriğine ve eğitimsel etkisine göre incelenir (Alimbekov, 2012, s. 15). Volkov (1974; s. 9), etnopedagojinin konusunun özgün eğitim olguları olduğunu, bu olgular öğrenilirken etnografya biliminin yöntemlerinin belli bir düzeyde kullanıldığını ve bu yöntemlerin eğitimsel meseleleri yorumlamak amacıyla eğitim kavramları ile tamamlandığını belirtmektedir.

1.2.2. Öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmeleri

Daha önce de bahsedildiği gibi etnopedagojinin üzerinde durduğu problemler ve çalışma alanlarının yer aldığı Çizelge 1.1’de de görüldüğü üzere 11. maddede “Öğretmen ve velilerin, etnopedagojik yeterliklerinin geliştirilmesi konuları üzerinde çalışmalar yapmak” ifadesi yer almaktadır. Buradan hareketle etnopedagojik araştırmalar içerisinde öğretmenlerin etnopedagojik gelişimlerinin sağlanmasına yönelik çalışmaların önemli bir yer tuttuğu belirtilebilir. Günümüzde halkların kendi pedagojisini tanıması ve çağdaş

eğitimin bu zengin mirasla birlikte gelişmesi açısından öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmeleri oldukça önemlidir.

Nessipbayeva (2013; s. 1722), bir “ruhsal-ahlaki eğitim modeli” geliştirilirken, bütün bir kişilik oluşturulabilmesi için gerekli olan bileşenlerin; milli gelenekler, milli karakter, aile ve çevre, gerçek öğretmenler (true teachers) ve manevi destek olduğunu belirtmektedir. Burada “gerçek öğretmenler” ifadesi dikkat çekmektedir. Nessipbayeva (2013, s. 1727) “gerçek öğretmenler”in diğer öğretmenlerden farkını açıklarken diğer öğretmenlerin yalnızca diploma sahibi olan kişiler olduğunu, gerçek öğretmenlerin ise yaşadıkları çevrede en eğitilmiş ve en çok saygı duyulan kişi olduklarını ve toplumun durumu hakkında sorumluluk duygularının olduğunu belirtmektedir. Gerçek öğretmen, toplumun aydınlanmasını görev edinen, usta öğretici denilecek halk eğitimcisi olan bilge kişiler olarak tanımlanabilir. Bu açıdan, etnopedagojik anlamda iyi yetiştirilen bir öğretmenin, topluma karşı sorumluluk duygusunun gelişeceği ve gerçek öğretmen olmaya daha yakın olacağı söylenebilir.

Etnopedagojinin daha önce de belirtilen halkın eğitimini araştırarak sistemli bir hale getirmek ve halk eğitiminin bu zengin yapısını günümüzdeki eğitim-öğretim sistemlerinde ve programlarında etkili olarak kullanmanın yollarını araştırmak ve öneriler sunmak olan amaçlarını gerçekleştirebilmesi için öncelikle öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yeterliklerinin sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda bu bölümde öğretmen yetiştirmede etnopedagojinin tarihi temelleri incelenerek, eğitimcilerin bu konudaki fikirleri ve çeşitli dönemlerde bu konudaki uygulamalara yer verilmiş olup, daha sonra günümüzde Kırgızistan öğretmen eğitimi programlarında yer alan etnopedagoji eğitimi uygulamalarına yer verilmiştir.

1.2.2.1. Öğretmen yetiştirmede etnopedagojinin tarihi temelleri

Bu başlık altında öğretmenlerin etnopedagojik eğitimleri hakkında bazı ünlü eğitimcilerin fikirleri açıklanmış, daha sonra da Çarlık Rusya döneminde, Sovyetler Birliği Döneminde ve Bağımsızlık Sonrası dönemde öğretmen yetiştiren okullarda gerçekleştirilen etnopedagoji uygulamalarına yer verilmiştir.

1.2.2.1.1. Eğitimciler ve fikirleri

Etnopedagoji yeni oluşan bir alan olmasına rağmen, fikirlerinin yüzyıllar öncesine dayandığı söylenebilir. Bugün etnopedagojinin üzerinde önemle durulan konularından

biri olan öğretmen eğitiminde etnopedagojik eğitimin temelleri halk eğitiminin ortaya çıkışına kadar uzanmaktadır. Volkov (1976'dan aktaran Alimbekov, 2015) eğitimci- halk ilişkisinin önemini “*Halk eğitimcileri daima büyük olmuşlardır ve yine büyük eğitimciler daima halkçı olmuşlardır*” sözleriyle ifade etmektedir. Buradan hareketle halk eğitimine önem veren ve bu konuda çalışmalar yapmış olan büyük eğitimciler ve fikirlerinin etnopedagojinin öğretmen eğitiminde ortaya çıkışının temellerini oluşturduğu söylenebilir. Bu eğitimcilerin başında eğitim bilimlerinin gelişimde büyük katkısı olan John Amos Comenius, Johann Heinrich Pestalozzi, Ushinsky ve Rus yazar Leo Tolstoy sayılabilir.

Fikir ve teorileriyle günümüz eğitim bilimlerinde kabul edilen bir çok ilkenin temellerini atan Çek Cumhuriyetli Comenius'un, eğitimci kişiliğinin yanında kendi halkının milli kültür ve geleneklerine oldukça bağlı olduğu görülmektedir. Çek tarihi hakkında yazmış, coğrafyasını keşfetmiş ve atasözlerini toplayarak “Çek Dilinin Hazineleri” adlı bir yayın oluşturmuştur (Lascarides, 1990, s. 7). Comenius'un içinde yaşadığı halkın değerlerine duyduğu saygı ve bu tavrı, gelenekler üzerinde çalışmalar yapmasını ve bunlardan hareketle pedagoji teorileri üretmesini sağlamıştır (Lascarides, 1990, s. 7). Comenius “*Halkın çocukları için öğretmenler de halkın olmalıdır*”, “*Öğretmenlerden ilk olarak istenen halkın dilini ve sözlü eserlerini iyi bilmeleridir*”, “*Halklar birbirleriyle dil yoluyla anlaşır*” gibi ifadelerle etnopedagoji konusundaki fikirlerini ortaya koymaktadır (Alimbekov, 2009, s. 12).

1746-1827 yılları arasında yaşamış olan ve teorileriyle modern ilkökul ve mesleki eğitimin temellerini atan İsviçreli eğitimci Pestalozzi, “*Okullardaki eğitim yöntem ve içerikleri ailedeki ruhsal değerlerin öğretimine dayalı olarak geliştirilmelidir*” fikrini savunmaktadır (aktaran: Forkner, 2013, s. 35). Anne ve babalar için kitap yazmıştır ve bu kitapta eğitim görmeyen ebeveynler için çocuk yetiştirme eğitimi verilmiş, ahlaklı çocuk yetiştirme fikri yansıtılmıştır (Alimbekov, 2009, s. 14).

1824-1871 yılları arasında yaşamış olan bir diğer önemli eğitimci Ushinsky'nin, kendinden önceki eğitimcilere göre etno-kültürel eğitim ile ilgili kuramsal çerçeveyi daha başarılı kurduğu savunulmaktadır (Alimbekov, 2009, s. 17). “*Her halk kendi nesillerini eğitirken kendi halkının fikirlerinden yola çıkmalıdır. Okulda verilen eğitim halk eğitimini tam olarak yansıtmıyor. Gerçek okul o halkın tarihsel tecrübesidir. Okullardaki eğitimle kıyaslandığında halk eğitimi daha canlı bir organ olarak görülür*” fikrini savunmaktadır (Alimbekov, 2009, s. 17).

Dünya edebiyatının en önemli yazarlarından kabul edilen Tolstoy, yazarlığının yanı sıra eğitim ile ilgili bir çok çalışma yürütmüş bir öğretmen olmasına rağmen bu özelliği dünyaca tanınan yazarlığının gölgesinde kalmıştır. Özellikle çocukların ruhani gelişimi ile ilgilenmiş ve bu konudaki düşüncesini günlüğündeki şu cümle ile de ifade etmiştir; *“İnsanların tek bir görevi vardır - ruhen gelişmek”*

Tolstoy ‘Yasnaya Polyana’ adındaki bir okulda görev yaptığı süreçte edindiği tecrübe doğrultusunda halk eğitimi ile ilgili bazı ilkeler ortaya koymuştur. Bu ilkeler aşağıda belirtilmiştir (Alimbekov, 2009, s.12; Ormell, 2011, s. 15-21):

- Çocuklar eğitilirken köylü ailelerin eğitim tecrübelerinin kullanılması
- Eğitimin köylülerin kendi bölgelerinin özelliklerine uygun olması
- Eğitim sürecinde bütün katılımcıların işbirliği içinde olması (aile, öğretmen, köylüler, öğrenciler...)
- Okul-aile işbirliği sağlanması
- Öğretmen ile öğrencinin kendine özgü özelliklerinin oluşturulmasına ve geliştirilmesine olanak sağlanması

Türkiye tarihi açısından bakıldığında eğitime hak ettiği önemi veren ve bu konuda bir çok çalışmalar yapan başöğretmen Atatürk’ün eğitim ile ilgili düşüncelerindeki etnopedagojik özellikler dikkat çekmektedir. Atatürk’ün eğitim ve öğretmenlerle ilgili çok sayıda bulunan söylev ve demeçleri içerisinde sıklıkla halk-öğretmen ilişkisi, milli eğitimin önemi, milli değerlerin ve kültürün aktarımı ve okul ve öğretmenlerin bu konudaki rolüne vurgu yapmış olduğu görülmektedir. Bunlara örnek verilecek olursa, Atatürk’ün 22 Eylül 1924 tarihinde Samsun öğretmenleriyle yaptığı bir konuşmada (Atatürk Araştırma Merkezi, 2006, s. 204) şu sözlerle milli eğitimin önemi ve eğitimin tamamen milli olması gerekliliği konusundaki düşüncelerini paylaşmaktadır:

“Efendiler! Millî eğitimin ne demek olduğunu bilmekte artık bir yol karışıklığı kalmamalıdır. Bir de millî eğitim gerçekleştikten sonra onun dilini, metodunu, araçlarını da millî yapmak zorunluluğu tartışılmazdır. Millî eğitim ile açılmak ve yükseltmek istenilen genç beyinleri, bir yandan da paslandırıcı, uyuşturucu, gerçek dışı fazlalıklarla doldurmaktan dikkatle kaçınmak gereklidir.”

Atatürk’ün 7 Temmuz 1927 tarihinde İstanbul Öğretmenler Heyetine Dolmabahçe Saray’ında söylediği *“Muallimler her vesileden istifade ederek halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, muallimin çocuğa yalnız alfabe okutur bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır”* sözlerinde ise etnopedagojinin savunduğu en önemli

fikirlerden biri olan öğretmen-halk ilişkisine vurgu yapıldığı görülmektedir (Atatürk Araştırma Merkezi, 2006, s. 266).

Eğitimle ilgili bir çok meseleye dikkat çeken Atatürk, öğretmenlere yönelik söylev ve demeçlerinde daha birçok etnopedagojik fikir ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak burada bazı eğitimcilerin ve Atatürk'ün etnopedagoji ile ilişkili düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Henüz etnopedagojinin bir bilim olarak gelişmediği yıllarda bile fikirlerinin bir çok önemli eğitimci tarafından benimsenmiş ve vurgulanmış olduğu, dolayısıyla etnopedagojinin temellerinin çok önceki yıllarda atılmış olduğu söylenebilir.

1.2.2.1.2. *Çarlık Rusya ve Sovyetler Birliği dönemlerinde öğretmen okullarındaki etnopedagojik uygulamalar*

Çarlık Rusya döneminde öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yetiştirilmelerinin bir sistemi bulunmadığından dolayı farklı uygulamaların varlığı görülmektedir. Aşağıdaki Alimbekov'dan (2008, s. 5-9) yararlanılarak oluşturulan Çizelge 1.2'de Çarlık Rusya döneminde öğretmen yetiştiren farklı okullardaki uygulamalar verilmiştir:

Çizelge 1.2. *Çarlık Rusya döneminde öğretmen okullarındaki etnopedagojik uygulamalar*

Öğretmen yetiştiren okul	Uygulamalar
Ruhban Okulu	“Rusya’nın Coğrafyası ve Tarihi” dersi içerisinde öğretmen adaylarına etnopedagojik bilgiler verilmektedir. Bu dersin amacı; insanın kendisini kendi halkının temsilcisi olarak görmesini, öğretmenlerin doğa ve insan, tarım ve doğa arasındaki ilişkiyi kurabilmelerini ve bunun için doğanın halk eğitime olan etkisini anlamalarını sağlamaktır.
Çuvaş Öğretmen Okulları	Daha çok, öğrencilerin ahlak eğitime vurgu yapılmaktadır. ilkokul öğretmenlerinin yetiştirilmelerinde anadilin öğretilmesine çok önem verilmiştir, çünkü halkın değerlerini ve tecrübelerini edinmelerinin tek yolunun ana dili bilmeleri olduğu düşünülmektedir.
Saint-Petersburg’da bulunan Eğitim Okulu	“Öğretmen Adaylarının Ruhsal Gelişimi Programı” adındaki bir program uygulamaya koyularak, bu programda ‘milli kültür’, ‘psikolojik kültür’, ‘ahlaki kültür’ gibi kavramların anlamları ve aralarındaki ilişki üzerine odaklanılmıştır. Özgün masallar, şarkılar, atasözleri, bulmacalar ve mitler programa dahil edilerek öğretmen yetiştirmede zengin etnopedagojik kaynaklar olarak kullanılmıştır. Böylelikle gelecek öğretmenlerin yalnız mesleki açıdan değil, aynı zamanda kendi halkına hizmet eden öğretmen olarak gelişmeleri de sağlanmıştır.

Çizelge 1.2’de yer alan üç farklı okuldaki uygulamalara bakıldığında Ruhban okulunda belirli bir ders içerisinde öğretmen adaylarının etnopedagojik gelişimlerinin sağlandığı, Çuvaş öğretmen okullarında ahlak eğitimi ve anadile vurgu yapıldığı, Saint-Petersburg’da bulunan öğretmen okulunda ise öğretmen adaylarının etnopedagojik gelişimleri için farklı bir program uygulandığı ve bu program kapsamında öğretmen adaylarına etnopedagojik yeterlik kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Çuvaş öğretmen okullarındaki uygulamada görülen öğretmen adaylarına Rus dili öğretiminde halk eğitiminin verilme gerekliliği aşağıdaki etmenlere bağlı olarak ortaya koyulmuştur (Alimbekov, 2008, s. 6):

- Halk eğitimi açısından zengin olan metinler öğrencilerin dil ile kültür arasındaki bağı anlayabilmelerini sağlamakla beraber derse olan ilgisini arttırmaktadır.

- Halkbilimi gelecek öğretmenler için eğitim açısından faydalı olup yeni bir kültür ile tanışırken kendi halkının kültürel miraslarını, insanoğlunun tarihten bugüne kadar yarattığı kültürel değerleri öğrenmeleri ve önem vermelerini sağlamaktadır.

Bu sebeplerden dolayı öğretmenlerin ana dillerini iyi bir şekilde öğrenmeleri ve öğrenirken de kendi kültürleri ile ilgili eserler aracılığıyla halk eğitimini anlamaya çalışmaları önemli görülmüştür.

Bu okullarda yukarıda bahsedilen farklı uygulamaların yanı sıra köylülerin güncel hayatını gözleme yöntemleri öğretilerek o bölgede kalan insanların tarihi, gelenekleri ve coğrafyası ile ilgili rapor ve tematik planlar yaptırılmaktaydı. Bu yolla özellikle halkın milli oyunları oynanarak, atasözleri, bulmacalar, gelenekler yazılı olarak belgelenmekte ve böylece öğrenciler milli eğitim kültürünü araştırarak etnopedagojik açıdan yetiştirilmekteydi (Alimbekov, 2008, s. 8). Ayrıca öğretmen okullarında akşam görüşmeleri düzenlenmekteydi. Bu görüşmelerde kız öğrenciler örtü, elbise dikerken, erkek öğrenciler birbirlerine tecrübelerini anlatarak ne kadar uslu ve becerikli olduklarını göstermeye çalışırlardı ve bayramlarda bu görüşmeler milli müzik enstrümanlarının eşliğinde söylenen şarkılarla, danslarla gerçekleştirilmekteydi (Alimbekov, 2008, s. 10). Sovyetler Birliği döneminde öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yetiştirilmelerinde siyasi görüşler etkili olmuştur. Dönemin komünist rejimi doğrultusunda Sovyetler Birliği ülkeleri kendi milli kültürlerinden uzaklaşmış ve Rus kültürü ile yakınlaşmışlardır. 1930-1980 yıllarında okullardaki etnopedagojik açıdan büyük öneme sahip olduğu inanılan ana dil dersi sayısı 104'ten 44'e düşürülmüş ve okul programlarından Bölge Etnografyası, Milli Tarih gibi dersler çıkartılmıştır (Alimbekov, 2008, s. 14). Bu koşullar altında etnik kimliğin göz ardı edilmesi, sosyal ve etno-kültürel eğitim görüşlerinin komünist eğitim tarafından dışlanması gibi sebeplerden dolayı öğretmenlerin etnopedagojik yönden eğitimleri bu dönemde verimli bir şekilde sağlanamamıştır.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte diğer birçok ülke gibi bağımsızlığını kazanan Kırgızistan'da da kaybedilmeye yüz tutan ulusal kimliğin yeniden canlandırılması amacıyla eğitim sisteminde yeniden düzenlemelere gidilmiştir ve 'halkların egemenliği', 'egemen eğitim sistemi' gibi kavramlar ön plana çıkmaya başlamıştır (Alimbekov, 2008, s. 11). Ana dil, kültürel miraslar ve halkın ahlaki ve ruhani gelişimi yeni geleneksel okulların ana fikrini oluşturmuş, yeni eğitim programlarında yeni

nesle halkın dil ve kültür, gelenekler ve göreneklerdeki ahlaki değerler ve hayat tecrübesini yansıtan zengin mirasları temsil etme gibi görevler verilmiş, eğitimdeki bu yeni amaçların gerçekleştirilebilmesi için ‘etno-kültürel eğitim’, ‘etno-kültürel açıdan eğitilmiş olmak’, ‘eğitim-öğretimi etnopedagojileştirmek’, ‘etno-kültürel anlam’ gibi bazı yeni kavramlar ortaya çıkmıştır (Alimbekov, 2008, s. 13). Tüm eğitim kurumlarının ulusal kimliği güçlendirmek için eğitim programlarında ulusal kimliği güçlendirecek dersler ve etkinliklere yer vermesi gerekmektedir. Bu bağlamda üniversitelerin yeni görevi: “herhangi bir toplumun aldığı eğitim içeriğini onun etno-kültürel taleplerine göre yeniden düzenlemek” olarak belirtilmiştir (Alimbekov, 2008, s. 14).

Bu gelişmeler eşliğinde öğretmenlerin etnopedagojik yönden geliştirilmeleri çalışmaları hız kazanmış ve bu konuda çeşitli uygulamalara yer verilmiştir. Bu gelişmelerden en önemlisi öğretmenlerin etnopedagojik eğitiminin sistemli olarak ortaya çıkmasını sağlayan, öğretim programlarında ders kitabı olarak okutulmaya başlanan Volkov’un “Etnopedagoji” kitabı olmuştur. Bu kitapta Sovyetler Birliği’nden ayrılarak Bağımsız Devletler Topluluğunda yer alan ülkelerin eğitim açısından benzerlikleri ve etnopedagojik açıdan karşılaştırmaları yer almaktadır (Volkov, 1976). Kitapta yer alan bilgilere göre Volkov genel etnopedagoji bilgisinden sonra diğer önemli konunun ise halkların kendilerine özel etnopedagojileri olduğunu savunmaktadır.

1.2.2.2. Günümüzde Kırgızistan öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi uygulamaları

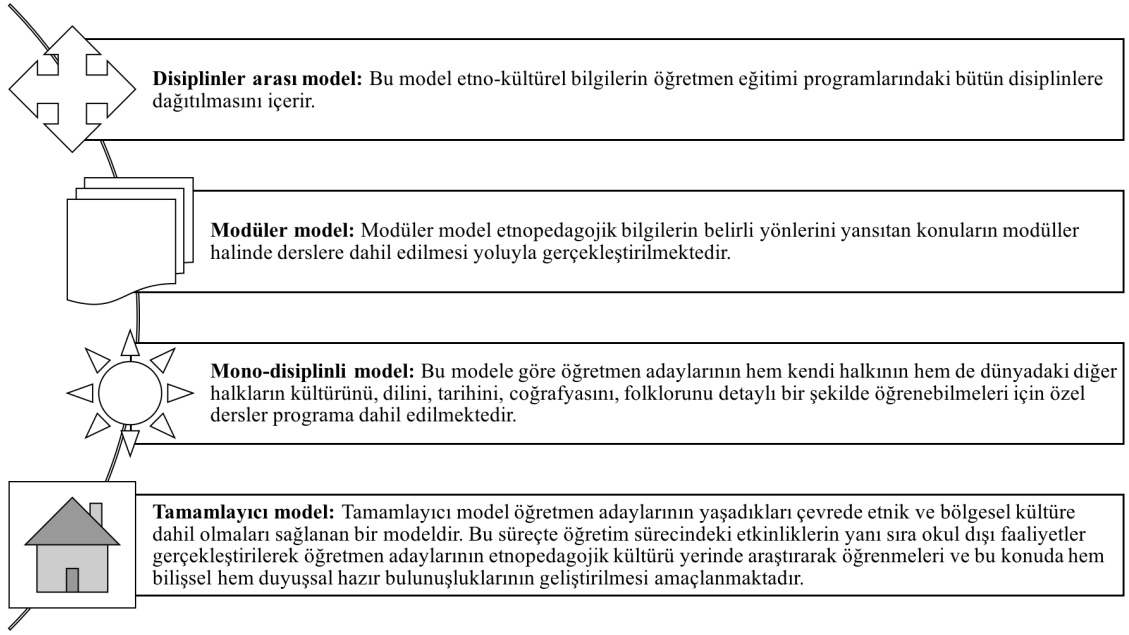
Etnopedagoji eğitimden bahsedilirken etnopedagojik bilginin de ne olduğunun açıklanması gerekmektedir. Etnopedagojik bilginin özellikleri açıklanırken iki tür bilgidен söz edilmektedir; teorik ve olgusal bilgi. Etnopedagojide daha çok olgusal bilgi türü yer almaktadır (Alimbekov, 2009, s. 45).

Alimbekov (2009, s. 46) öğretmen eğitimi programlarına etnopedagojik bilgiler yerleştirilirken bu etnopedagojik bilgilerin düzgün ve sistemli olması gerektiğini ve bu amaçla bu bilgilerin içeriğinin incelenmesi ve özelliklerinin açıklanması gerektiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda etnopedagojik bilginin tanımı ve özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Buna göre “*etnopedagoji beşeri bilimlerin tarih, etnoloji, folklor ve eğitim alanları sınırlarında bir bilim ve etnopedagojik bilgiler tarihsel-etnolojik, dil bilimsel ve kültürel bilgiler ile eğitimsel bilgilerin sentezi olan bir disiplinler arası bilgiler alanı*” olarak tanımlanmıştır (Alimbekov, 2009, 46).

Etnopedagojik bilgi her ne kadar beşeri bilimlerin özelliklerini de taşıyor olsa da kendine öz özelliklere de sahiptir. Buna göre etnopedagojik bilgiler bir taraftan eğitimin geçmişine yönelirken diğer taraftan sahip olduğu öngörüsüyle eğitimin geleceğine de yönelmektedir, aksiyom (belit, temel önerme) özelliğine sahiptir ve sabit değildir, çünkü eğitimin geçmişi ve geleceğine göre yeniden üretilir (Alimbekov, 2009, s. 46).

Yukarıda özellikleri açıklanan ve tanımı yapılan etnopedagojik bilginin öğretmenlere nasıl sunulacağı, kazandırılacağı ve sonuç olarak öğretmenlerin etnopedagoji konusundaki eğitimleri ile ilgili neler yapıldığı ve yapılması gerektiği en önemli konulardan biridir. Kırgızistan'da öğretmen adaylarının etnopedagojik kültürünün oluşmasının öğretmen eğitimi programlarında eğitim-öğretim sürecini etnopedagoji ile ilişkilendirme (etnopedagojileştirme) yoluyla yapılacağı savunulmaktadır-Bu çalışmada Alimbekov tarafından kullanılan etnopedagojileştirme kavramı yerine etnopedagoji ile ilişkilendirme kavramı kullanılacaktır.- Bu sayede öğretmen eğitimi programlarının içeriği etnopedagoji ile ilişkilendirilerek, öğretmen adaylarının halk eğitimi ve bilimsel pedagojiyi bir bütün olarak görmeleri sağlanacağı düşünülmektedir.

Öğretmen eğitimi programlarının etnopedagoji ile ilişkilendirilmesi konusunda Alimbekov (2009, s. 46-47), disiplinler arası model, modüler model, mono-disiplinli model ve tamamlayıcı model olmak üzere dört model üzerinde durmuştur. Bu modeller aşağıda yer alan Alimbekov'dan (2009, s. 48) yararlanılarak oluşturulmuş olan Şekil 1.3'te gösterilmiş ve kısaca açıklanmıştır:

Şekil 1.3. Öğretmen eğitimi programlarının etnopedagoji ile ilişkilendirilme modelleri

Bu modeller temelinde öğretmen eğitimi programlarının *etnopedagoji ile ilişkilendirilme* gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken çeşitli ilkeler de ortaya koyulmuştur. Bu ilkeler; temsil edilebilirlik, tarihsel ve sosyokültürel bağlam, bilimsellik, profesyonel yönelim ve ideal bir model oluşturabilecek potansiyelinin bulunması olarak sıralanabilir. Aşağıdaki Çizelge 1.3'te Alimbekov'un (2009, s. 47-48) ortaya koyduğu ilkeler açıklanmaya çalışılmıştır:

Çizelge 1.3. *Öğretmen eğitimi programlarının etnopedagoji ile ilişkilendirilmesinin temel ilkeleri*

İlke	Açıklama
Temsil Edilebilirlik	Eğitim-öğretim sürecine dahil edilmesi planlanan etnopedagojik olguların temsil edilme özelliği, özgünlüğü, tipikliği bir başka deyişle etnopedagojik kültürün yasalarına uygunluğu olarak açıklanmaktadır. Bu ilkeye göre etnopedagojik eğitimin içeriği tasarlanırken etnopedagojik fikir ve bilgilerin açık bir şekilde temsil edildiği olgu ve olaylar, etnopedagoji ile ilgili anahtar kavramlar, ana fikir ve teoriler seçilmelidir
Tarihsel ve sosyokültürel bağlam	Bu ilkeye göre etnopedagojik olgular sosyal değişim ve dönüşümler göz önünde bulundurularak ele alınmalıdır. Tarihte ortaya çıkan etnopedagojik olguların tamamını ideal olarak alıp günümüze aktarmak, bugünün şartlarında uygun olmayabilir. Çağdaşlaşmak etnopedagojinin temel özelliklerinden biridir ve bu amaca ulaşmanın yolu geleneksel eğitim kültürünün değerlerinin çağdaşlığın bakış açısıyla gözden geçirilmesi olarak ifade edilmektedir
Bilimsellik	Bu ilke etnopedagojinin ve etnopedagojik eğitimin ana fikirlerinin, kavramlarının, yasalarının ve kurallarının uygun bir şekilde düzenlenmesi ve kuramsal temel oluşturulması gerektiğini belirtmektedir. Bu sayede kuramsal bilgilere sahip olan öğretmen adayları halkın etnopedagojik kültürünün genel gelişim ve çalışma kurallarının bilincinde olur, öğrencilerin etno-kültürel eğitim alma sürecini bilimsel olarak oluşturabilir. Aynı zamanda etnopedagojik kavramları iyi bilen bir öğretmen etno-kültürel eğitimi bilimsel düzeyde verebilir, öz değerlendirme yapabilir ve gelecek dersleri için yeniden planlama yaparak kendini geliştirebilir
Profesyonel yönelim	Bu ilke öğretmen adaylarını yeterli düzeyde profesyonel olarak yetiştirebilecek bir sistem oluşturulmasını içermektedir. Buna göre tıpkı eğitim bilimlerinde olduğu gibi etnopedagoji biliminin de sistemleşmesi ve teori ve uygulama içermesi gerektiği ifade edilmektedir.
İdeal bir model oluşturabilecek potansiyelinin bulunması	Bu ilkeye göre etnopedagojik eğitimin içeriği öyle düzenlenmeli ki öğretmen adaylarının insanoğlunun hayatında, tarihinde yavaş yavaş bilincinde oluşan idealler ve bu idealleri taşıyanlarla ilgili fikirleri edinmeleri sağlanmalıdır. Etnopedagojik ideal “herhangi bir halkın eğitim sisteminin iyi tarafı nedir?” sorusuna cevap bulmaya çalışır.

Etnopedagojik eğitimin içeriğinin yukarıda bahsedilen ilkelere dayalı olarak oluşturulmasının yanı sıra, bölge ve toplumun uyumuna göre farklı folklor, edebiyat, din ve güzel sanatlar gibi unsurları da içerebilmektedir. Alimbekov (2009) tarafından bu ilkelere bağlı olarak gerçekleştirilen çalışma sonucunda beşeri bilimlerdeki tüm derslerin etnopedagojik nitelik taşıdığı ortaya konulmuştur. Buna göre bazı derslerin etnopedagojik eğitim açısından önemi ve öğretmen eğitimi programlarında uygulama süreçleri incelenmiştir. Bunlardan öğretmen eğitimi ve etnopedagoji açısından önemli olan dil ve sosyal bilimler derslerinde etnopedagojik eğitim ve eğitim bilimleri derslerinde etnopedagojik eğitim ile ilgili açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

1.2.2.2.1. Dil ve sosyal bilimler derslerinde etnopedagojik eğitim

Öğretmen adaylarının etnopedagojik yönden geliştirilmelerinde dil bilimi ile ilgili dersler büyük öneme sahiptir. Her halk içerisinde insanların birbirleriyle iletişim kurmaları için oluşturulmuş bir dil mevcuttur. Bazı halklar farklı toplumların ya da devletlerin dillerini de kendilerine dil edinmiş olabilirler. Fakat tek bir dilin konuşulduğu bir ülkede bile ülkenin farklı bölgelerinde yaşayan insanların kendilerine özgü lehçeleri, ağızları olabilmektedir. Ayrıca kendinden büyük bazı devletlerin sömürgesi altına girmiş ülkelerin bazılarında o ülkenin dili yerleşmiş olmasına rağmen sömürge öncesi oluşturdukları dilleri de yaşamaya devam etmektedir. Fakat bazılarında ise kendilerine ait dilleri tamamen kaybolmuş olabilmektedir. Dilini kaybetmiş ülkelerin kültürlerinde de büyük kayıpların yaşandığı görülebilmektedir. Buradan hareketle dilin kültür ile büyük ölçüde ilişkili olduğu söylenebilir.

Humboldt’a göre (aktaran Alimbekov, 2009, s. 50) *“kuşaktan kuşağa, yalnız ayrı ayrı ses ve kelimeler şeklinde değil, canlı bir varlık olarak aktarılan, anlamsal bir özelliğe sahip olan ve fikir yürütmeye yardımcı olan dil bütün halkı temsil eder”*. Böylece, dil yalnızca etno-kültürü temsil etmekle kalmaz, aynı zamanda kültürel değerlerin ve tecrübenin ifade edilmesini sağlar ve halkın etnopedagojik kültüre katılmasına aracılık eder. Aynı zamanda dil, inanç ve değerlerin sembolleridir ve taşıdığı değerlerle insanların dünyayı algılayış biçimini büyük ölçüde etkilemektedir (Halstead ve Pike, 2006, s. 60).

Leksikoloji (sözcük bilim) gibi dilin detaylı bir şekilde incelendiği derslerde halkın geleneksel eğitim kültürü ile bağlantılı olan nesnelere yer verilir. Alimbekov (2009, s. 50) leksikoloji temelinde ahlak eğitimi ile ilgili bilgilerin araştırılması örneğinde şöyle açıklamaktadır:

“Kırgızca’da “ak” (beyaz) ve “kara” (siyah) kelimeleri “iyilik” ve “kötülük” kavramlarına eş olarak kabul edilir. Bu nedenle insanların ahlaki özellikleri «ак эмгек» (ak iş), «ак ниет» (ak niyet), «ак жүрөк» (ak yürek), «ак нике» (ak nikah), «ак той» (ak düğün), «ак көңүл» (ak gönül), «акка баш уй» (ak olana teslim ol) gibi sözlerle ifade edilir. “Manas” destanında da halkın en sevdiği kahramanın adı, evi, araçları da “ak” sıfatıyla nitelendirilir. Örneğin: “ak kelte”, “ak olupok”, “ak saray”, “ak örgö”, “ak şumkar”, “ak bolot”, “akkula” vb.”

Ana dilin yanı sıra yabancı bir dil öğrenirken de öğrenciler öğrendikleri dil ile beraber o halkın kültürünü, tarihini, coğrafyasını, edebiyatını, bilimini, sanatını, yaşam tarzını, geleneklerini ve örf-adetlerini öğrenme imkanına sahip olurlar. Başka bir halkın

kültürünü öğrenmek kendi halkının kültürünü daha iyi anlamaya ve bilmeye yardım eder (Alimbekov, 2009, s. 51).

Etnopedagojik eğitimin verilmesinde sosyal bilimler dersleri de önemli bir yer tutmaktadır. Kırgızistan’da bu kapsamda öğretmen adaylarına etnopedagojik eğitim verilen derslerden biri de “Vatan tarihi” dersidir. Bu ders aracılığıyla yürütülen etnopedagojik etkinlikler, insan, tarih ve ana vatan gibi kavramlar öğretmen adayının çok yönlü kişilik özelliklerinin oluşmasına temel hazırlamaktadır. Ana vatan olgusunun oluşumunu ve tarihten günümüze kadar geçirdiği süreci, halkın geçmişten getirdiği sanat kültürünü ve tarihte yaşamış halk kahramanlarını ve hikâyelerini bu ders kapsamında öğrenerek etnopedagojik eğitimlerine büyük katkı sağlamış olurlar (Alimbekov, 2009, s. 52).

1.2.2.2.2. Eğitim bilimleri derslerinde etnopedagojik eğitim

Öğretmenlik meslek bilgisi derslerine eklenecek etnopedagojik içeriğin doğru bir şekilde belirlenebilmesi için Alimbekov (2009) öğretmen adaylarının etnopedagoji alanındaki bilgisini ve öğretmen eğitimi programlarında bu konuda yürütülen çalışmaları incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırma kapsamında “öğretmenlik mesleğine giriş” dersi incelenmiştir. İnceleme sonucunda ders kapsamında bazı etnopedagojik bilgilerin sağlandığı belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bazı sonuçlar kapsamında “öğretmenlik mesleğine giriş” dersinde aşağıdaki etnopedagojik unsurlar bulunmuştur (Alimbekov, 2009, s.54).

- Öğretmenlik mesleğine giriş dersi kapsamında teorik etnopedagojik bilgiler bir kenarda durması için değil, belirli meseleleri çözmek ve özellikle öğretmen adayının kendini etno-kültürel açıdan yetiştirmesi ve bilgilendirmesi amacıyla verilir.
- İlk derste “öğretmenlik mesleğinin ortaya çıkışı ve gelişimi” konusu işlenirken öğrencilerin dikkati ilk nasihatçi (öğretmen) imgesinin ilk çağlarda oluştuğuna çekilir. Bu fikir ders kitabının ilk sayfasında yer alan şu ifadelerle desteklenir: “...iş araçlarının bilinçli olarak üretilmesi süreci giderek zorlaşınca çalışma becerileri ve yatkınlıklarının aktarılması ihtiyacı doğmuştur ve soy büyükleri, en tecrübeli ve en saygın insanlar, ilk eğitimci grubunu oluşturmuştur. Bu

eğitmenlerin tek görevi tecrübelerini aktarmak, gelecek kuşağın ruhani gelişimini, ahlakını ve hayata hazırlanmasını sağlamaktır.”

Kırgızistan’da öğretmen adaylarının etnopedagoji konusunda kendilerini geliştirebileceği bir diğer önemli ders ise “etno-psikoloji” dersi olarak görülmektedir. Milli-psikolojik özelliklerin etnopedagoji bilgisinde önemli bir yer tuttuğu savunulmaktadır. Buna ek olarak, insan merkezli bilimlerin uzmanlarından bir çoğunun etno-psikolojinin başarısının sosyalleşme ve eğitim ile ilgili problemlerin araştırılmasına bağlı olduğunu kabul etmelerinin yanı sıra, A. Kardiner, M. Mid, İ. Kon gibi bazı kuramcılar ‘çocukluk etnografyasını’ bağımsız teori ve yöntemlere sahip olan bir alt disiplin olarak görmektedir (Alimbekov, 2009, s.55)

Sonuç olarak Alimbekov (2009, s. 57) etno-psikoloji dersinin içeriğini dört gruba ayırmıştır:

- Sosyalleşme sürecinin araştırılması: Çocukların kendi halkının kültürünü anlamalarında kullandıkları özgül yöntemler ve araçlar incelenir.
- Çocukların eğitimi ile toplumun diğer hayati etkinlikleri arasındaki ilişkinin araştırılması: Eğitimin amacı ve araçlarını belirleyen ve onun sonucunu kontrol eden sosyal kurumlara önem verilir.
- Kültüre bağlı olan sosyalleşmenin doğrudan sonuçlarının karşılaştırılması: Farklı sosyo-kültürel çevrede büyümüş olan çocukların özellikleri, değerleri, idealleri ve davranışları incelenir.
- Sosyalleşmenin uzak sonuçlarının araştırılması: Çocuk eğitiminin yöntemleri ile ‘kültür ve kişilik’ konusunun problemi olan yetişkinlerin özellikleri arasındaki ilişki incelenir.

Alimbekov “Pedagojik teoriler, sistemler, teknikler” isimli dersin etnopedagojik niteliğini geliştirmeyi amaçlayan bir çalışma yapmış ve bu çalışma sonucunda Kırgızistan’ın güneyindeki Oş şehrinde bulunan Oş Milli Üniversitesi öğretim elemanlarıyla birlikte yeni bir ders programı hazırlamıştır. Bu programda yer alan bazı bölümler ve etnopedagojik içeriği aşağıda Çizelge 1. 4’te gösterildiği gibidir:

Çizelge 1.4. “Pedagojik teoriler, sistemler, teknikler” dersindeki etnopedagojik uygulamalar

Konu	Uygulama
Eğitimin ortaya çıkması ve gelişimi	- Eğitim alanında insanoğlunun bilgi edinme safhalarından biri olan ve kişiliğin oluşmasında etkili faktörlerden biri olan halk eğitiminin önemi anlatılır. - Halk eğitiminin tecrübelerine karşı artan ilgi sonucu halkın giderek gelişmekte olan eğitim geleneklerinin dahil edilmesiyle eğitim teorisi ve uygulaması ile ilgili bilgilerin geniş bir şekilde ele alınması gibi bazı çağdaş eğitim süreçlerinin analizi yapılır. Bu analizin temelinde öğrencilere halkın görüşleri ve tecrübeleri ile ilgili bilimsel sentezlerin çağdaş eğitimi daha yüksek bir düzeye çıkaracağı ve gerçek halk niteliğini kazandıracağı anlatılır. - Bu konu eğitim bilimleri ve ilişkili olduğu diğer bilimlerle olan ilişkisi ışığında detaylı bir şekilde ele alınır ve bu sayede öğretmen adayları etnopedagoji disiplini, onun bilimsel statüsü ve ileri görüşlülüğü hakkında bilgiler edinmiş olur. - Eğitim biliminin kavramsal temeli halk eğitimine ait olan «базуу» (bakmak), «кароо» (özenle bakmak), «телчиктурүү» (iyi bakmak), «асыроо» (korumak), «бутуна тургузуу» (ayakta durmasını sağlamak), «эрежеге жеткирүү» (büyütmek), «адам катарына кошуу» (insan yapmak), «санат» (akıl vermek), «насыят» (nasihat) gibi kavramlar aracılığıyla zenginleştirilir.
Pedagojik bir problem olarak kişiliğin gelişmesi	- Öğrencilerin aileleri ve günlük yaşamları ile ilgili kültüre yakın bir kişiliğin oluşmasındaki etno-kültürel faktörlerin analizi yapılır. Buradaki temel amaç öğretmen adaylarını halk eğitiminin faktörleri olan doğa, oyun, söz, düşünce, iş, faaliyet, çalışma, iletişim, sanat, din, gelenek, örnek olma vb. gibi kavramlar ile tanıştırmaktır.
Kişinin temel kültürünün oluşturulması	- Bu konu öğretmen adaylarının kendi öğrencilerinin çalışkanlık, ahlaki, estetik ve fiziksel açıdan eğitimlerinin etnopedagojik ve bilimsel çeşitlemelerini anlamaları için yararlı olur. - Bu konu Uşinsky’nin üç ilkesi üzerine araştırılır: “1) Her halkın kendine özgü eğitim sistemi vardır; 2) Ulusallık özelliği insanın ruhunda, diğer özelliklerinden daha derin bir şekilde saklıdır; 3) Her halkın eğitim görüşleri ulusallıkta saklıdır”. Kırgız halkının sanat eserlerinde insanoğlunun tüm ahlaki ilkeleri saklanmaktadır; bu eserlerde anne ve babaya olan sevgi, sadakat ve adalet, çalışkanlık, tembelleri hor görme, düşman ve doğal afetlerden korkmama, bilgiye meraklı olma, büyüklere karşı saygılı davranma gibi konular yer almaktadır.

Öğretmenlerin etnopedagojik görüşlerinin oluşmasında etkili diğer bir ders “Eğitim Tarihi” dersi olarak görülmektedir. Bu ders öğretmen adaylarının halkların farklı çağlarda kurdukları eğitim sistemlerinin kendine özgü özelliklerini öğrenmelerine yardımcı olmaktadır (Alimbekov, 2009, s. 59). Geniş halk kitlelerinin asırlar boyunca oluşturdukları ve korudukları eğitim uygulamaları ve bu uygulamaları yansıtan eğitimi

görüşleri ve tecrübeleri eğitim tarihinin en önemli boyutlarından biri olmasına rağmen, eğitim tarihi derslerinde eğitim kültürünün gelişmesindeki halk kitlelerinin rolü yeterince ele alınmamakla birlikte, yine de günümüzde Kırgızistan “Eğitim Felsefesi ve Tarihi” ile ilgili öğretim programları ve kitapları Avrupa merkezcilikten uzaklaşmaya başlamış, etnopedagojik kültürün gelişimini ve tarihini göz önüne alarak hazırlanan bir çok kitap ve ders araçları çıkmaya başlamıştır (Alimbekov, 2009, s. 60).

Alimbekov (2009, s. 60), öğretmen adaylarının eğitim tarihi dersinde etnopedagojik eğitim alırken aşağıdaki bölüm ve konuların önemli olacağını belirtmiştir:

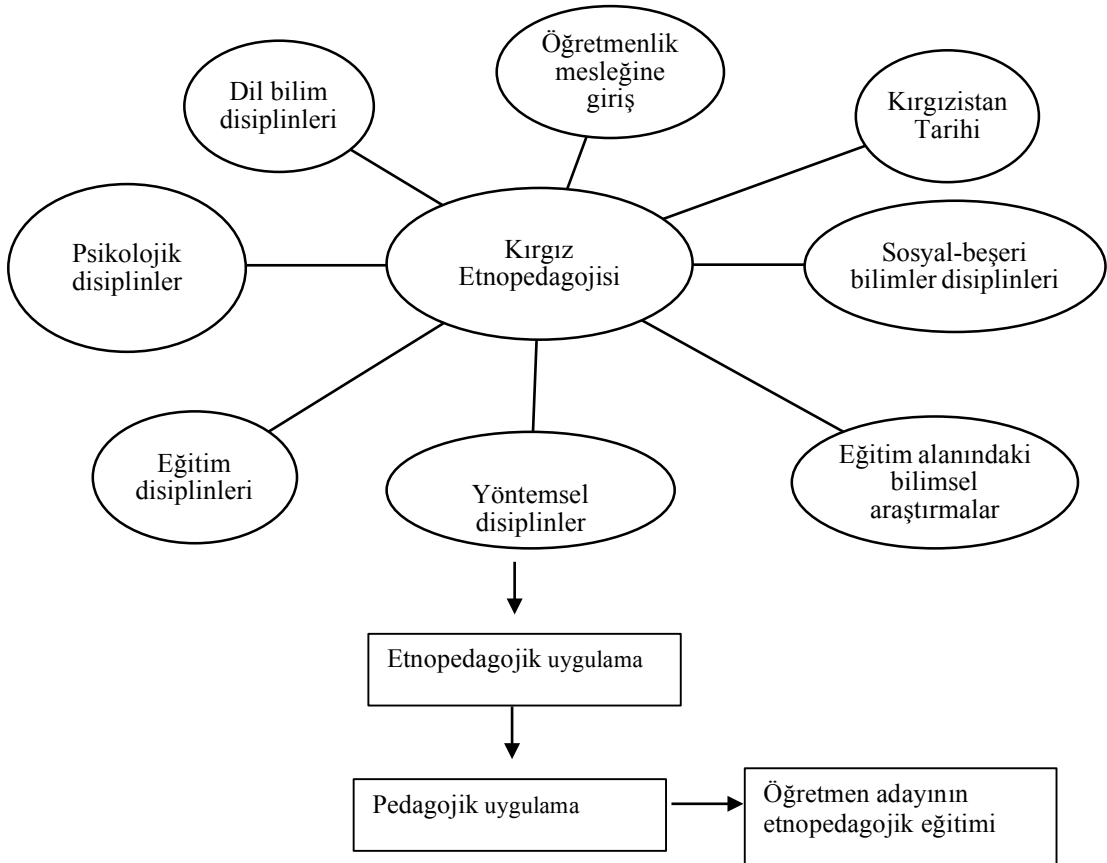
- Tarihi Eğitimsel Bilgiler Bünyesinde Kırgız Etnopedagojisi
- Antik Dünyada Okul ve Eğitim
- Doğu Halklarının Eğitimi, Okulu ve Eğitim Görüşleri
- Eski Rusya’nın Eğitim Görüşü
- Kırgızların Eğitim Görüşlerinin Ansiklopedisi Olarak “Manas destanı”
- 19.Yüzyılın Başında ve 20. Yüzyılın Sonunda Kırgız Demokrat-Akınlarının Eğitim Görüşleri
- Kırgız Yazarların Eğitim Görüşlerinin Gelişmesindeki Roller

Her ne kadar eğitim bilimleri derslerinde öğretmen adaylarına etnopedagojik bilgilerin sunulması amaçlanmış olsa da bu dersler etnopedagojinin tüm yönleriyle ele alınması için yeterli görülmemiş ve bu işlevi görmesi amacıyla yeni bir ders olarak “Kırgız Etnopedagojisi” dersinin öğretmen eğitimi programına eklenmesine karar verilmiştir. Bu ders kapsamında hem diğer derslerde öğrenilen etnopedagojik bilgilerin desteklenmesi hem de bu derslerde görülecek etnopedagojik konularda öğretmen adaylarının temel bilgileri olarak hazırlıklarının sağlanması amaçlanmaktadır. Dersin alt amaçları ise aşağıda gösterilmiştir (Alimbekov, 2009, s. 61).

- Öğretmen adayının etnopedagojik eğitimin temel bileşenlerini öğrenmesi ve geliştirmesini sağlamak
- Etno-kültürel açıdan kendini geliştirme isteği sağlamak
- Okulların eğitim sürecini halk eğitiminin değerleri temelinde planlama ilgisi uyandırmak
- Etnopedagojik kültürü geniş bir şekilde algılamalarını sağlamak ve güncel imkanlarını tanıtmak

- Dersin sonunda öğretmen adaylarının Kırgız etnopedagojisi ve onun gelişim tarihi ile ilgili temel bilgilere, etno-kültürel eğitim ve terbiye işinin ilkeleri ve etnopedagojik olguların araştırılmasının temel ilkeleri ile ilgili kuramsal ve teorik bilgilere sahip olması beklenir .
- Öğretmen adaylarının etnopedagojik olguların yorumunu yaparken yaratıcı fikir yürütmeleri ve etnopedagojik becerilerini geliştirmeleri için katkı sağlanması amaçlanır.

“Kırgız Etnopedagojisi” dersinin amaçlarının gerçekleştirilebileceği diğer dersler ve bunlar arasındaki disiplinler arası ilişki aşağıdaki Şekil 1.4’te gösterilmiştir:

Şekil 1.4. “Kırgız Etnopedagojisi” dersinin amaçlarının gerçekleştirilebileceği diğer dersler ve bunlar arasındaki disiplinler arası ilişki

Kaynak: Alimbekov, 2009, s. 62

Şekil 1.4.'te görüldüğü üzere Kırgız Etnopedagojisi dersinin belirlenen amaçlara etkili bir şekilde ulaşabilmesi için etnopedagojik bilgilerin sağlandığı diğer disiplinler ile bir ilişki ağı kurulmuştur ve ders bu kapsamda ele alınmaktadır. Bütün bu disiplinler içerisinde ve derslerde gerekli etnopedagojik bilgiler verildikten sonra öğretmen adaylarından pedagojik uygulamanın yanı sıra etnopedagojik uygulama da yapmalarının beklendiği ve sonuç olarak öğretmen adayının etnopedagojik eğitiminin tamamlandığı görülmektedir.

1.3. Alanyazında Yer Alan Araştırmalar

Etnopedagoji kavramını bilim dünyasına kazandıran Çuvaş asıllı bilim adamı G. N. Volkov'un 1966 yılındaki "Çuvaş Etnopedagojisi" adlı çalışması etnopedagojik çalışmanın ilk örneğidir. Bu çalışmada Çuvaş halkının etnopedagojisi incelenmiştir. Bu çalışmadan sonra yapılan Hanbikov (1967) "Tatar Etnopedagojisi", Hintibidze (1969) "Gürcü Etnopedagojisi", Afanasev (1973) "İraaki Çıgıs ve Sibirya'daki Rus Olmayan Halkların Etnopedagojisi", Gaşimov (1974) "Azerbaycan Etnopedagojisi", Pirliev (1976) "Türkmen Etnopedagojisi", , Stelmahoviç (1978) "Ukrayna Etnopedagojisi", Sorov (1989) "Adıgey Etnopedagojisi", Safarov (1989) "Özbek Halklarının Etnopedagojisi", İzmaylov (1990) "Orta Asya ve Kazakistan Halklarının Etnopedagojisi, Alimbekov (1996) "Kırgız Etnopedagojisi", Mirzoev (1986) ve Hataev (1993) "Kafkas Halklarının Etnopedagojisi", Nikolaev (1998) ve Latişina (1993) "Rus Etnopedagojisi" isimli çalışmalar bu konudaki en önemli çalışmaların başında gelmektedir (Alimbekov, 2007; 32). Yukarıda bahsedilen etnopedagojik çalışmaların tamamı bir millet, halk veya topluluğa ait çalışmalardır. Etnopedagojiyi ilk olarak bir halktan bağımsız olarak tek başına ele alarak inceleyen ise 1974 yılında "Etnopedagoji" isimli çalışması ile yine Volkov olmuştur.

1968 yılında Henry Burger tarafından yazılmış olan "Ethno-Pedagogy: A Manual in Cultural Sensitivity, with Techniques for Improving Cross-Cultural Teaching by Fitting Ethnic Patterns" adlı kitap, Amerika'da da o yıllarda etnopedagoji konusunda çalışma yapıldığını göstermektedir (Burger, 1968). Fakat bu çalışmada geçen etnopedagoji kavramı daha çok kültürlerarası eğitimde etnik temelli bir yaklaşıma vurgu yapmaktadır ve Volkov'un bahsettiği etnopedagoji kavramı ile farklı anlamlarda kullanılmıştır. Etnopedagoji konusunda Amerika'da gerçekleştirilmiş başka bir araştırmaya da rastlanmamıştır.

Etnopedagoji ve eğitim ile ilgili güncel çalışmalara bakıldığında, bu konuda en fazla çalışmanın yine Rusya ve Orta Asya ülkelerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Khusainov ve diğerleri tarafından 2015 yılında yayınlanan “Formation of Ecological Culture in the Aspect of Ethno Pedagogy“ adlı çalışmada öğrenciler arasında ekolojik kültürün gelişimi ile etnopedagoji ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Buna göre çalışmada etnopedagojik bilginin çocuklarda ekolojik kültürün gelişiminin önemli bir parçası olduğu söylenmiştir.

Kozhakhmetova ve diğerlerinin (2015) “Ethnic Pedagogy as an Integrative, Developing Branch of Pedagogy” isimli çalışmaları yine 2015 yılının başında yayınlanmış ve içerisinde etnopedagojinin bir bilim dalı olarak ne olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca Kazak etnopedagojisinden örnekler verilmiştir. Bu araştırma sonunda etnopedagojinin diğer pedagojik bilim dallarıyla ilişkilerinin ortaya koyulduğu araştırmaların yapılması önerilmiştir.

“Methodological Basis of Ethnopedagogic Research” isimli çalışma Malsagova ve Lezina tarafından 2014 yılında yayınlanmış ve etnopedagoji araştırmaları için yöntemsel bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla çalışmada etnopedagojik bir araştırmada nasıl bir yol izleneceği açıklanmaya çalışılmıştır.

Erkisheva ve diğerleri tarafından 2014 yılında yayınlanan çalışmanın verileri literatür incelemesi ile toplanmış ve matematik öğretiminde etnopedagojinin kullanımı araştırılmıştır. Araştırmada ortaya konulan bazı matematikle ilişkili etnopedagojik öğeler bağlamında günümüzde matematik öğretiminde bunların nasıl kullanılması gerektiği ve ne gibi etkinliklerin yer alması gerektiği konusunda öneriler sunulmuştur.

Dneprov ve Krasilnikov’un 2010 yılında yayınlanan “Ethnopedagogical heritage of the development of physical activity in the preservation of the indigenous population of West Siberia” çalışması, on yıl boyunca Batı Sibirya bölgesinde yerlilerin yaşadığı yerlerde keşif gezileri ve alan çalışması yapılarak toplanan bilgilere dayanmaktadır. Araştırmada Batı Sibirya’da yaşayan yerli halkın fiziksel aktivitenin gelişimi konusundaki etnopedagojik mirasının araştırılması amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda bölgede fiziksel aktivite gelişimini destekleyici 100’den fazla geleneksel oyun ve yarışmanın olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yetiştirilmeleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında, bu konuda Rusça ve Kırgızca birçok çalışmalar gerçekleştiren Alimbekov’un “Kırgız etnopedagojisi: Cumh. Pedagojik eğitim veren yüksek, orta eğitim

kurumları için öğrenci kitabı” (2012) ve Volkov’un danışmanlığında gerçekleştirdiği doktora tezinden geliştirerek oluşturduğu “Yüksek pedagojik eğitim sisteminde öğretmen adaylarını yetiştirmenin teorisi ve uygulaması: doktora tez monografisi” (2009) adlı kitabı öğretmen eğitiminde etnopedagoji konusundaki en önemli çalışmalardandır. Ayrıca 2008 yılında Alimbekov tarafından Rusça olarak yayınlanmış olan “Öğretmen adayının etnopedagojik eğitimi teorisi ve uygulamasının tarihi durumu” adlı çalışma da, öğretmen eğitiminde etnopedagojik eğitimin tarihi ve ortaya çıkışı hakkında önemli bilgiler içeren bir çalışmadır.

Kuzmin, Krylov ve Komelin tarafından 2014 yılında yayınlanan “Ethnopedagogical Competence of Teachers: Criteria, Indicators and Level of Development” başlıklı çalışma, etnopedagojinin öğretmen nitelikleri ile ilişkilendirildiği önemli bir çalışmadır. Çalışmada öğretmenlerin etnopedagojik açıdan sahip olmaları gereken kriterler, nitelikler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğretmenlere etnopedagoji konusunda hangi yeterliklerin kazandırılması gerektiğini ve bu yeterliklerin seviyelerini göstermektedir.

Etnopedagoji konusunda Türkçe yayınlanan yalnızca iki çalışmaya ulaşılabilmektedir. Bunlardan ilki Alimbekov tarafından 2007 yılında yayınlanan “Etnopedagoji ve Kırgız Etnopedagojisinin Temel Kavramları”dır. Diğer çalışma ise etnopedagoji konusuna 2015 yılında yayınladığı “Etnopedagoji Açısından Monguş Kenin-Lopsan’ın Tıva Çançıl Adlı Eseri” çalışmasında yer veren Tosun tarafından yayınlanmıştır. Bu iki çalışmada da bir bilim dalı olarak etnopedagojinin ortaya çıkışı, neyi amaçladığı ve bu kavramın araştırdığı konular ele alınmış, ayrıca Kırgız ve Tuva halklarının etnopedagojileri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu açıdan hem etnopedagojiyi kuramsal olarak anlatan temel bilgileri içermekte, hem de etnopedagojik yöntemin uygulanmasına yönelik örnek olmaktadır. Fakat bu iki çalışma Türkçe yayınlanmış olsa da Türkiye’de gerçekleştirilmiş çalışmalar değildir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Kırgızistan’da öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır. Araştırmanın alt amaçları kapsamında yanıt aranan sorular aşağıdaki gibidir:

1. Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında yer alan etnopedagoji dersi nasıl gerçekleştirilmektedir?
 - a. Ders hangi seviyede verilmektedir?
 - b. Dersin amaçları nelerdir?
 - c. Haftalık ders içerikleri hangi konulardan oluşmaktadır?
 - d. Dersin öğrenme çıktıları nelerdir?
 - e. Dersin ölçme-değerlendirmesi ne şekilde yapılmaktadır?
2. Öğretim elemanlarının Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?
 - a. Öğretmen eğitiminde etnopedagoji neden önemlidir?
 - b. Öğretmen eğitiminde etnopedagojinin amacı nedir?
 - c. Öğretmen eğitiminde etnopedagojiye neden gereksinim duyulmaktadır?
 - d. Öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitiminin gerçekleştirilmesinde yaşanan sorunlar nelerdir?
 - e. Öğretim elemanlarının öğretmen eğitiminde etnopedagoji konusunda önerileri nelerdir?
3. Lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış olan öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders hakkındaki düşünceleri nelerdir?
 - a. Etnopedagoji eğitimi verilen ders kapsamında öğrencilerin yerine getirmeleri beklenen sorumluluklar nelerdir?
 - b. Öğrenciler ders kapsamında hangi konularda bilgi edinmişlerdir?
 - c. Ders öğrencilere öğretmenlik mesleği açısından ne gibi yeterlikler kazandırmıştır?
 - d. Dersi alan öğrencilerin dersin etkililiğinin artırılması için önerileri nelerdir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Etnopedagoji, halkın geçmişten getirdiği etkili eğitim tecrübeleri ve değerlerinin günümüz eğitimine katkı sağlaması açısından büyük öneme sahiptir. Bu amacın sağlanabilmesi için öncelikle eğitim programlarının etnopedagojik yönden geliştirilmesi, bu eğitim programlarının da yine amaca yönelik nitelikli bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin etnopedagojik açıdan yeterliklerinin sağlanması gerekmektedir.

Öğretmen yetiştirmede etnopedagojiye verilen önemin artmasıyla öğretmen eğitimi programlarının etnopedagojik açıdan incelendiği çalışmalar da önemli hale gelmektedir.

Fakat ne yazık ki bu konuda Türkçe bir kaynağa rastlanamamıştır. Ulaşılabilen İngilizce kaynaklar sınırlı sayıdadır. Etnopedagojinin özellikle üzerinde durulduğu ülkelerin Rusya ve Orta Asya ülkelerinin olması, bu konudaki çalışmaların Rusça veya Kırgızca, Kazakça gibi Orta Asya dillerinde yoğunlaşmasına neden olmaktadır.

Orta Asya ülkelerinde etnopedagojinin büyük öneme sahip olması bu ülkelerin eğitim geçmişleri ile bağlantılıdır. Sovyetler Birliği zamanında okullar toplumu milli değerlerden arındırma aracı olarak görülmüş, komünizm bakış açısıyla yetiştirilen bireylerin gelişimindeki ulusal değerler kaybolmaya başlamıştır (Alimbekov, 2015). Son yıllarda ise özellikle bağımsızlık sonrası Kırgızistan'da ilköğretim okullarında eğitim-öğretimin içeriğinin etno-kültürel değerler temelinde geliştirilmesi amacıyla birçok kavram, yeni disiplinler, programlar ve ders kitapları geliştirilmiştir ve bu çabaların etkililiği ancak öğretmenlerin etnopedagojik yönden niteliklerine bağlı görülmüştür (Alimbekov, 2015). Fakat etnopedagojik eğitimin içeriğinin bilimsel temellere oturtulamamış olması bu alanda yaşanan en önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Bu çalışmanın, etnopedagoji bilimi açısından yaşanan sorunların giderilebilmesi için bu konuda çalışan bilim insanlarının artması, daha fazla çalışma yapılabilmesi ve Türk alan yazınında farkındalığın artırılması açısından alanyazına katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.6. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları aşağıda yer almaktadır:

- Araştırmada yer alan öğretim elemanı görüşleri, etnopedagoji konusunda uzman kişilerden alınmıştır.
- Rusça ve Kırgızca'dan Türkçe'ye yapılan ve yaptırılan çevriler dil ve anlatım açısından anlaşılardır

1.7. Sınırlıklar

Araştırmanın sınırlıkları şunlardır:

- Araştırma 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde Kırgızistan'ın Bışkek şehrinde bulunan iki üniversitede görev yapmakta olan öğretim elemanlarının ve bu üniversitelerden birinde lisansüstü eğitim görmüş olan öğretmen adaylarının görüşleri ile sınırlıdır.

- Araştırmada gözlem yapılarak veri toplanması planlanan etnopedagoji dersi araştırma sürecinde açılmadığı için gözlem yapılamamıştır.
- Araştırmanın alan yazını, literatürde az sayıda yer alan Türkçe ve İngilizce çalışmalar ile Rusça ve Kırgızcadan Türkçeye çevirisi yaptırılan çalışmalarla sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Etnopedagoji: Geniş halk kitlelerince yeni yetişmekte olan nesilleri eğitme ve yetiştirme hususunda elde edilen tecrübe, bakış açısı ve genel olarak yaşadığımız hayat içerisindeki sosyal denge, aile ve milletin pedagojisini araştıran ilim dalıdır (aktaran, Alimbekov, 2007, s. 26; Volkov, 1974).

Halk eğitimi: Herhangi bir ulus, ulus olarak ortaya çıkmadan önce uzun süredir var olan; coğrafi ve tarihsel şartlara ve halkın gereksinim ve taleplerine göre gelişen; insanları inanç ve ahlaki değerlerin yardımıyla yetiştirmeyi amaçlayan bilimlerin ve kuşaktan kuşağa aktarılan deneyimsel olarak elde edilmiş miras fikirlerin, inançların ve etkinliklerin özel sistemidir (Alimbekov, 2012, s. 3).

Monografi: Bilimsel alanlarda özel bir konu veya sorun üzerine yazılan inceleme (Türk Dil Kurumu).

Öğretim elemanı: Bu çalışmada “öğretim elemanı” olarak etnopedagoji alanında çalışmalar yapan ve/veya etnopedagoji konusunda ders veren öğretim elemanları ifade edilmektedir.

Öğrenci: Bu çalışmada geçen “öğrenci” ifadesi ile Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde yüksek lisans eğitimi görmüş/görmekte olan öğretmen adayları kastedilmektedir.

Etnopedagojileştirme: Etnopedagoji ile ilişkilendirme.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, verilerin toplanması, katılımcılar ve verilerin analizi konularında bilgiler sunulacaktır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi konusunda Kırgız öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji konusunda çalışan ve etnopedagoji içerikli ders veren öğretim elemanlarının vermiş oldukları dersler bağlamında etnopedagoji ile ilgili görüş ve değerlendirmeleri ile lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış öğrencilerin aldıkları etnopedagoji eğitimine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda var olan ve olması gereken durumun belirlenmesi amacıyla görüşme, gözlem ve belge incelmesini esas alan bir çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda bu araştırmada nitel araştırma deseni uygulanmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması

Nitel araştırma desenine sahip bu çalışmada veriler, araştırmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda doküman incelemesi ve görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Konu hakkında araştırmaları daha yakından takip etmek, gerekli kaynak ve dokümanlara ulaşmak, görüşmeleri planlamak ve gerçekleştirmek üzere araştırmacı 50 gün boyunca Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te kalmıştır. Görüşme sorularının hazırlanması için ilk aşamada alanyazın taraması ve doküman incelemesinden yararlanılmış, ikinci aşamada ise uzman görüşlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın ilk aşamasında alan yazında yer alan çalışmalar ve tezler incelenmiş, etnopedagoji, öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmeleri, tarihi temelleri ve günümüzde Kırgızistan'da bu konudaki uygulamalar hakkında veri toplanmıştır. Ayrıca etnopedagoji ile ilgili bazı derslerin izlenceleri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda ortaya çıkan bilgilerden hareketle yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu, biri etnopedagoji üzerinde çalışan Kırgız öğretim elemanı olmak üzere uzmanların görüşü alınarak düzenlenmiştir. Bu bağlamda; araştırmanın ikinci aşamasında öğretim elemanları ve öğrencilerle yapılan görüşmeler için iki ayrı yarı

yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Öğretim elemanları ile yapılan görüşme için hazırlanan formda (EK-2) genel olarak şu sorulara odaklanılmıştır:

1. Etnopedagojiyi nasıl tanımlarsınız? Etnopedagoji nedir?
2. Etnopedagojinin eğitimdeki yeri nedir?
3. Öğretmen eğitimi programlarında etnopedagojinin yeri nedir?
 - a. Ne kadar önemlidir?
 - b. Neden önemlidir?
4. Genel olarak Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji ile ilgili neler yapılıyor?
5. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji ile ilgili neler yapılıyor? Öğretmen adaylarının etnopedagojik yönden yetiştirilmeleri nasıl sağlanıyor?
6. Hangi etnopedagojik öğelere yer verilmektedir?
7. Etnopedagojik öğeler nasıl kullanılmaktadır?
8. Etnopedagojik öğeler öğretmen eğitiminde niçin kullanılmalı?
9. Etnopedagojik öğeler öğretmen eğitiminde nasıl kullanılmalı?
10. Öğretmen eğitiminde etnopedagojik kaynaklar nelerdir?

Öğretmen eğitimi programlarında eğitim gören ve etnopedagoji dersine katılan öğrenciler ile gerçekleştirilen görüşmeler için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda aşağıdaki sorular yer almıştır:

1. Etnopedagoji dersini almadan önce etnopedagoji hakkındaki düşüncelerin nelerdi?
2. Daha önce etnopedagoji kavramını duymuş muydun? Hakkında ne biliyordun?
3. Etnopedagoji dersini alırken neler hissettin?
4. Derslerde ne gibi etkinlikler yapıyordunuz?
5. Hangi kaynaklardan yararlanıyordun?
6. Etnopedagoji dersini aldıktan sonra etnopedagoji konusunda düşünceleriniz nelerdi?
7. Düşüncelerinizde dersi aldıktan sonra ne gibi değişiklikler oldu?
8. Sana ne gibi yeterlikler kazandırdı?
9. Etnopedagoji ile ilgili yeterlikler başka nasıl kazandırılabilir? Önerileriniz var mı?
10. Etnopedagoji ile ilgili aklınıza gelen ilk kavramlar/ öğeler nelerdir?

Gerçekleştirilen tüm görüşmelerde katılımcılar, araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Bu doğrultuda “Araştırma Gönüllü Katılım Formu” (Ek-3) oluşturulmuş ve katılımcıların bu formu okuyarak onaylamaları sağlanmıştır.

Araştırma amaçları doğrultusunda verilerin Kırgızistan’da toplanmasının en önemli sebebi Türkiye’de etnopedagoji konusunda çalışma yapılmamış olmasıdır. Öğretmen eğitimi için oldukça önemli olan etnopedagoji çalışmaları konusunda ise Kırgızistan’daki özellikle öğretmen eğitimi açısından çalışmaların incelenerek etnopedagoji konusuna dikkat çekilmesi amaçlanmıştır. Kırgızistan, etnopedagoji konusuna en çok önem veren ülkelerden biridir ve bu konuda ülkede birçok çalışma yer almaktadır. Ayrıca etnopedagoji çalışmalarının Kırgız öğretmen eğitimi programlarında önemli bir yere sahip olması, verilerin orada toplanması için önemli bir gerekçe oluşturmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli dokümanlara ulaşılması, yüz yüze görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi ve etnopedagoji konusunda uzman kişilerden görüş alınabilmesi amacıyla bu çalışma, araştırmacının 26.02.2016-15-04.2016 tarihleri arasında proje kapsamında toplam 50 gün görevlendirilmesiyle (EK-4), etnopedagoji konusunda önemli tecrübelerle sahip olan Kırgızistan’da yürütülmüştür.

2.3. Katılımcılar

Araştırmada görüşme yoluyla toplanan veriler için katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır. Yapılan araştırmalar ve kartopu yöntemi sonucunda etnopedagoji konusunda uzmanlaşmış ve bu konuda çalışmalar yapan veya dersler yürüten öğretim elemanları belirlenmeye çalışılmıştır. Bişkek’te bu konuda çalışan ve görüşme yapılması önerilen dört öğretim elemanına ulaşılmış, bu kişilerden üçü ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğretim elemanlarından ikisi Türkçe konuşabildiği için görüşmeler araştırmacı tarafından Türkçe olarak gerçekleştirilmiştir. Bir öğretim elemanı Türkçe konuşamadığı için görüşme, etnopedagoji konusuna hakim olan, Kırgızca ve Türkçe konuşabilen Kırgız bir doktora öğrencisinin tercümesi yardımıyla Kırgızca gerçekleştirilmiştir. Sorular görüşme öncesinde araştırmacı tarafından tercümanlık yapacak olan doktora öğrencisi ile paylaşılmış ve bu kişi tarafından Kırgızca’ya çevrilmiştir. Görüşme sırasında, öğretim elemanından alınan cevaplar tercüman tarafından özetlenerek, araştırmacının yeni sorular sormasına olanak sağlanmıştır.

Görüşmeler, öğretim elemanlarının üniversitedeki ofislerinde, ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir. Türkçe gerçekleştirilen görüşmelerin dökümü araştırmacı tarafından, Kırgızca gerçekleştirilen görüşmenin dökümü ise görüşme sırasında tercümanlık yapan doktora öğrencisi tarafından Türkçe'ye çevrilerek yapılmıştır. Her bir öğretim elemanı ile görüşmeler yaklaşık 30-45 dk. arasında sürmüştür. Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve bu öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen görüşmeler ile ilgili bilgiler aşağıda yer alan Çizelge 2.1'de gösterilmiştir:

Çizelge 2.1. *Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve gerçekleştirilen görüşme bilgisi*

Öğretim elemanı kodu	Cinsiyet	Etnopedagoji ile ilişkili çalışma alanı	Görüşmenin gerçekleştirildiği dil	Kayıtlı görüşme süresi	Ek görüşme süresi
ÖE1	K	Öğretmen eğitiminde etnopedagoji	Kırgızca	50 dk	-
ÖE2	E	Öğretmen eğitiminde etnopedagoji	Türkçe	45 dk	7 saat
ÖE3	K	Kültürlerarası ilişkiler açısından etnopedagoji	Türkçe	35 dk	3 saat

Çizelge 2.1'de belirtilen görüşmelere ek olarak ayrıca ÖE2 ve ÖE3 ile birlikte bir çok kez bir araya gelinerek etnopedagoji konusunda çalışılmış ve fikirleri alınmıştır. Özellikle ÖE2 ile araştırmacının Kırgızistan'da bulunduğu 50 günlük süre içerisinde her hafta toplam yedi hafta boyunca belirli gün ve saatlerde birlikte çalışılmış ve bunun yanı sıra ihtiyaç duyulduğunda araştırmacı Türkiye'de olduğu zaman da e-mail aracılığıyla kendisine ulaşarak görüşlerini almıştır. Ayrıca öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelere ve çalışmalara ek olarak, Kırgızistan'da bulunduğu süre içerisinde araştırmacı etnopedagoji konusunda Kırgızca doktora tezi yazmakta olan bir öğretmen adayı ile birlikte konuyla ilgili çalışmalar gerçekleştirmiş ve özellikle etnopedagoji dersi konusundaki görüşlerine başvurmuştur.

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler, öğrencilerin Türkçe konuşabiliyor olması sebebiyle Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Geçmiş yıllarda etnopedagoji dersine katılmış toplam beş öğrenciye ulaşılmış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmen yetiştirme Kırgızistan'da lisans düzeyinin yanı sıra lisansüstü düzeylerde de gerçekleştirilmektedir. Farklı fakültelerden herhangi bir lisans programından mezun olan öğrenciler, öğretmen eğitim programlarında lisansüstü eğitim

olarak öğretmenlik diplomasına sahip olabilmektedir. Aynı zamanda ülkedeki öğretmen açısından dolayı öğretmenlik diploması olmayan dört yıllık fakülte mezunları öğretmenlik yapabilmekte, öğretmenlik yaparken de aynı anda öğretmen eğitimi programlarında lisansüstü eğitimlerine devam edebilmektedir.

Veri toplanan dönemde lisans programına kayıtlı öğretmen adayları henüz etnopedagoji dersini almamış olmaları nedeniyle görüşmeler yalnızca lisansüstü öğretmen adayları ile gerçekleştirilmeye karar verilmiştir. Lisansüstü öğrencilerden de öğretmenlik yapmakta ya da geçmişte yapmış olanlar tercih edilmiştir. Böylece mesleki deneyimlerinden görüşmelerde yararlanılması ve araştırma amacı açısından daha etkili veri toplanması amaçlanmıştır. Görüşmeler her bir öğrenciyle yaklaşık 30 dk. sürmüştür.

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin bilgileri aşağıdaki Çizelge 2.2’de yer almaktadır. Çizelgede öğrencilerin gerçek isimleri yerine Kırgızca kod isimler kullanılmıştır.

Çizelge 2.2. *Araştırmaya katılan öğrenci bilgisi*

Öğrenci kodu	Cinsiyet	Öğrencinin öğretmenlik alanı	Etnopedagoji dersini aldığı lisansüstü seviye	Görüşme süresi
Aida	K	Coğrafya-Kırgız Dili ve Edebiyatı öğretmeni	Yüksek Lisans	30 dk
Baktıgül	K	İngilizce öğretmeni	Yüksek Lisans	40 dk
Çingiz	K	Giyim öğretmeni	Yüksek Lisans	35 dk
Elnura	K	Araştırma görevlisi/tercümanlık mezunu	Yüksek Lisans	30 dk
Kurmanbek	E	Araştırma görevlisi/tarih mezunu	Doktora	25 dk

2.4. Verilerin Analizi

Görüşme aracılığıyla elde edilen veriler, nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz aşamasında uzman görüşüne başvurulmuş, öncelikle ham veriler, daha sonra da kodlanan ve temalar oluşturulan veriler konuya hakim farklı bir araştırmacı ile birlikte gözden geçirilerek kodlar ve temalar yeniden düzenlenmiş ve böylece geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacı, verileri ve analiz sonucunda ortaya çıkan kod ve temaları toplam beş kez gözden geçirerek analizin güvenilirliğini sağlanmasını amaçlamıştır.

Verilerin analizi aşamasında araştırma soruları kapsamında öncelikle “Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında yer alan etnopedagoji dersi nasıl gerçekleştirilmektedir?” sorusuna yanıt bulunması amacıyla doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Bu doğrultuda doküman olarak Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünde uygulanan etnopedagoji dersinin izlencesi kullanılmıştır. Bu dokümanda yer alan bilgiler içerik analizi yöntemi ile analiz edilerek araştırma sorusu ve alt soruları cevaplanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın diğer soruları olan “Öğretim elemanlarının Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?” ve “Lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış olan öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders hakkındaki düşünceleri nelerdir?” sorularına yanıt bulunması amacıyla, öğretim elemanları ve lisansüstü öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerin içerik analizi sonucunda ortaya çıkan temalar, araştırmanın alt sorularına uygun olacak biçimde sunulmaya çalışılmıştır. Verilerin analizinde araştırmacı, herhangi bir nitel veri analizi yazılım programı kullanmamıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma amacı doğrultusunda araştırma soru ve alt sorularının yanıtlanmasına yönelik olarak doküman incelemesi ve görüşme ile toplanan verilerin içerik analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Bulgular ve yorumlar, araştırma sorularına uygun bir şekilde düzenlenmiş başlıklar içerisinde sunulmuştur. Bu başlıklar sırasıyla aşağıdaki gibidir;

1. Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında yer alan etnopedagoji dersinin gerçekleştirilmesine yönelik bulgular
2. Öğretim elemanlarının Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi hakkındaki düşüncelerine yönelik bulgular
3. Lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış olan öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders hakkındaki düşüncelerine yönelik bulgular

3. 1. Kırgızistan'daki Öğretmen Eğitimi Programlarında Yer Alan Etnopedagoji Dersinin Gerçekleştirilmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu olan “Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında yer alan etnopedagoji dersi nasıl gerçekleştirilmektedir?” sorusunun yanıtlanması amacıyla, doküman incelemesi sonucunda ortaya çıkan bulgular aşağıda sunulmaktadır. Ayrıca, lisans seviyesinde etnopedagoji dersine yönelik olarak hazırlanan 45 dakikalık örnek bir ders planı da aşağıda yer almaktadır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde öğretmen eğitimi programında lisans ve lisansüstü seviyelerde verilmekte olan etnopedagoji dersinin izlenceleri (EK-5, 6) incelenmiş, ve sonuç olarak haftalık ders saati, türü, derste kullanılan dil, amacı, öğrenme çıktıları, içeriği ve ölçme-değerlendirme ile ilgili bilgiler elde edilmiştir.

Araştırma sorusu 1-Alt amaç a, b: Ders hangi seviyede verilmektedir? Dersin amaçları nelerdir?

Dersle ilgili genel bilgiler Çizelge 3.1'de yer almaktadır:

Çizelge 3.1. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” dersi ile ilgili genel bilgiler*

Dersin adı	Etnopedagoji	
Dersin verildiği seviye	Lisans	Lisansüstü
Haftalık ders saati (Teorik+Uygulama)	3+0	1+2
Dersin türü	Seçmeli	Seçmeli
Derste kullanılan dil	Kırgızca	Kırgızca
Dersin amacı	Öğretmen adaylarının, eğitim öğretimin etnopedagoji temelinde geliştirilmesi yönünde metodolojik, teorik ve yönetsel açıdan hazırlanılması	Öğretmen adaylarının etnopedagoji ve özellikleri ile halk eğitiminin temel kaynakları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanması

Etnopedagoji dersi ile ilgili Çizelge 3.1’de verilen bilgilere bakıldığında, dersin hem lisans hem lisansüstü düzeyde seçmeli olduğu ve Kırgızca verildiği görülmektedir. Ders saatleri açısından ise lisansta haftada üç saat teori dersi yer alırken, lisansüstünde bir saat teori dersi ve iki saat uygulamalı ders yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla lisansüstü seviyede uygulamaya daha fazla ağırlık verildiği anlaşılmaktadır. Fakat, incelenen ders izlencesinde lisansüstü seviyesinde verilen etnopedagoji dersinde uygulama saatlerinin görülmesine rağmen, aşağıdaki bölümlerde verilen öğrenci görüşlerine bakıldığında, uygulamanın yetersiz kaldığının belirtildiği görülmektedir.

Dersin amacının her iki düzeyde de öğrencilere teorik bilgiler kazandırmak olmakla birlikte, lisans seviyesinde öğretmen adaylarının eğitim öğretimin etnopedagoji temelinde geliştirilmesi yönünde metodolojik, teorik ve yönetsel açıdan hazırlanılması, lisansüstünde ise Öğretmen adaylarının etnopedagoji ve özellikleri ile halk eğitiminin temel kaynakları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanması amaçlandığı görülmektedir.

Araştırma sorusu 1-Alt amaç c: Haftalık ders içerikleri hangi konulardan oluşmaktadır?

Aşağıdaki Çizelge 3.2 ‘de lisans ve lisansüstü düzeylerde etnopedagoji dersinin içeriğine yer verilmiştir.

Çizelge 3.2. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” ders içeriği*

Dersin seviyesi	Lisans	Lisansüstü
Dersin içeriği	Türk halklarının pedagojik düşünceleri ve kültürel gelişimi Kırgız ve Türk halklarının eğitimsel düşünceleri (halk eğitimi) Eserlerdeki eğitimsel düşüncelerin analizi (uygulamalı eğitim) Türk destanlarının eğitim açısından analizi (uygulamalı) Orhun-Yenisey yazıtlarındaki eğitimsel düşünceler Kaşgarlı Mahmut’un eserlerindeki eğitimsel düşünceler Dede Korkut hikayelerindeki eğitimsel düşünceler Yusuf Has Hacıp’in eserlerindeki bilim ve eğitim problemleri Sufi şiirinin temsilcileri Mevlana Celaleddin Rumi ve Yunus Emre’nin Eğitim Fikirleri Ahmet Yesevi ve eğitim Diğer Kırgız destanlarında eğitim düşünceleri	Etno-ulusal pedagoji ve temel kavramlar Milli pedagoji kaynakları Pedagojik fenomen “Manas Destanı” Halkın pedagojik eğitimi Milli eğitimin temel ilkeleri Geleneksel eğitim sistemi Milli eğitimde beden eğitimi Eğitim sistemi Halkın estetik eğitimi Bir öğretmenin pedagojik yeterliği

Çizelge 3.2’de görüldüğü üzere, ders lisans ve lisansüstünde içerik yönünden oldukça farklılaşmaktadır. Lisans düzeyinde genel olarak bazı önemli eserlerde yer alan veya büyük düşünürlerin sahip olduğu eğitimsel düşünceler üzerinde durulduğu göze çarpmaktadır. Lisansüstünde ise genel olarak etnopedagojinin bilimsel temelleri ve lisansa göre daha genel ve üst düzeylerdeki konulara vurgu yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla lisans seviyesinde etnopedagojinin tarihi temelleri ve bu konudaki önemli düşünürler ile ilgili bilgiler verilerek, Türk ve Kırgız halklarının etnopedagojik özellikleri konusunda farkındalık oluşturulmaya ve öğretmen adaylarının öğretmenlik yapmaya başladıklarında bu konulardan faydalanmalarına çalışıldığı söylenebilir. Lisansüstü düzeyde ise etnopedagoji konusunda daha fazla uzmanlaşmanın sağlanması ve öğretmen eğitiminde bu konunun ele alınması için lisansüstü öğrencilerin bu konuda bilinçlendirilmeye çalışıldığı belirtilebilir.

Araştırma sorusu 1-Alt amaç d: Dersin öğrenme çıktıları nelerdir?

Etnopedagoji dersinin öğrenme çıktıları ile ilgili bilgiler Çizelge 3.3'te verilmiştir.

Çizelge 3.3. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” dersi öğrenme çıktıları*

Dersin seviyesi	Lisans	Lisansüstü
Dersin öğrenme çıktıları	Kırgız ve Türk halklarının zengin eğitim sistemi mirasının farkında olma	Eğitim tarihi açısından etnopedagojik yöntemsel ilkeleri bilme
	Kırgız ve Türk halklarının zengin eğitim miraslarının kaynaklarını bilme ve ayırt edebilme	Etnopedagojide anahtar kavramlar, ifadeler ve değerler konusunda derin bir anlayış ve doğru yorumlama becerisi kazanma
	Kırgız ve Türk halklarının eğitim miraslarını analiz edebilme	Eğitimin etnopedagojik yönden gelişimi konusunda deneyim kazanma
	Kırgız ve Türk halklarının eğitim miraslarını çağdaş eğitim açısından örnek alabilme	Öğretmenlik faaliyetlerinde eleştirel bir yaklaşım sahibi olma

Çizelge 3.3'te görüldüğü üzere dersin lisans ve lisansüstü seviyelerindeki öğrenme çıktıları, dersin amaç ve içeriği ile uyumlu bir şekilde belirtilmiştir. Dersin öğrenme çıktılarından lisansta analiz, lisansüstünde de analiz ve uygulamaya yönelik çıktıların yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, lisansüstü seviyede belirtilen beceri ve deneyim kazanmaya yönelik öğrenme çıktıları, bu seviyedeki uygulama derslerinin öğrenme çıktılarında yer aldığını göstermektedir.

Araştırma sorusu 1-Alt amaç e: Dersin ölçme-değerlendirmesi ne şekilde yapılmaktadır?

Çizelge 3.4'te dersin ölçme ve değerlendirmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çizelge 3.4. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi “Etnopedagoji” dersi ölçme-değerlendirme bilgisi*

Dersin seviyesi	Lisans		Lisansüstü	
Ölçme ve değerlendirme	Vize	Final	Vize	Final
	%40	%60	%40	%60

Çizelge 3.4'e bakıldığında değerlendirmenin her iki düzeyde de bir vize ve bir final üzerinden yapıldığı belirtilmektedir. Fakat bu vize ve sınavlar hakkında izlencede ayrıntılı bilgi verilmemektedir. Özellikle uygulama derslerinin ağırlıkta olduğu lisansüstü düzeyde, öğrencilerin yazılı sınav dışında farklı yöntemlerle değerlendirilmeleri

beklenmektedir. Bu konuda, öğrencilerle yapılan görüşmelerde elde edilen verilerden hareketle ulaşılan sonuçlar doğrultusunda tartışma bölümünde tartışmalar yapılmıştır.

Aşağıda, sınıf öğretmenliği programı 3. sınıf öğretmen adaylarına yönelik hazırlanmış, etnopedagoji dersinin gerçekleştirilmesine yönelik örnek bir ders planı yer almaktadır.

Eğitim Fakültesi Öğretmen Adayları için Etnopedagoji Dersine Yönelik Ders Planı Örneği

AÇIKLAMA: Bu ders planı, sınıf öğretmenliği programı 3. sınıf öğretmen adaylarına yönelik etnopedagoji dersinin gerçekleştirilmesine yönelik örnek bir ders planıdır.

Öğretmen Adayı: Sınıf Öğretmenliği Programı 3. Sınıf

Ders: Etnopedagoji

Konu: Nasrettin Hoca'nın etnopedagojik düşüncelerinin üç fıkra üzerinden incelenmesi

Amaç: Nasrettin Hoca'nın etnopedagojik düşüncelerinin analiz edilmesi

1. Etnopedagojik öğeleri tespit edip yazma
2. Etnopedagojik öğeleri ortak özelliklerine göre gruplandırma
3. Sınıfın tespit ettiği etnopedagojik öğeleri birleştirme

Süre: 45 Dakika

Öğrenme - Öğretme Stratejisi: Sunuş ve Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Yöntem: Anlatım Yöntemi ve Örnek Olay İnceleme Yönteminden yararlanılacaktır.

Her bir fıkra incelenerek fıkra içinde verilen etnopedagojik unsurlar çıkarılıp verilen örnek olayın altındaki boşluğa yazılacaktır.

DERSİN İŞLENİŞİ

Fıkra 1

Kazan Doğurdu

Hoca komşusundan ödünç bir kazan alır, kazanı verirken içine bir kazan yerleştirir. Komşusu sorar: “Bu ne?” “Senin kazan doğurdu” der hoca da. Komşu çok sevinir. Aradan bir kaç gün geçer. Hoca yine komşusuna gider. 1-2 gün kullanmak için kazanı ister. Komşusu: “Hay hay baş üstüne” der kazanı sevinerek hocaya verir. Aradan oldukça uzun bir zaman geçer. Komşu kazanı geri gelmeyince çediklerini giyer. Hoca'nın evine gider, sorar: “Bizim kazan ne oldu?” “Sizin kazan mı? Sizlere ömür” der Hoca. Komşu şaşırır: “Aman hocam kazan bu nasıl ölür?” “Komşum yine saçmaladın, kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne inanmıyorsun.”

Fıkra 2

Falaka

Hoca, öğrencilik günlerinde sınıfa girer girmez duvardaki falakayı görür. Hocasına ne olduğunu sorar O da “O falakadır. Cennetten çıkmaz. Yaramaz çocukları terbiye etmeye yarar” der. Hocasında bu cevabı alınca “Peki cennetten çıkana ne yaparlar?” diye sorar. Hocası da “cehenneme atarlar” der. Hoca, bir fırsatını bulup falakayı ocağa atıp yakar. Hocası durumu fark edince de “Ne yaptın falakayı?” sorusuna “Siz cennetten çıkana cehenneme atarlar demediniz mi? Ben de falakayı bu yüzden cehenneme attım.” der.

Fıkra 3

Buzağının Anası

Bir buzağı Hoca'nın bostanını harap etmiş. Ne var ne yok tepelemiş yaramaz buzağı. Hoca'nın fena halde canı sıkılmış. Eline bir sopa geçirmiş, buzağının anası olan ineği kovalamaya başlamış: “Yahu demişler, bostanını buzağı harap etti. Sen anasının peşinden koşuyorsun.” “Bilmez gibi konuşmayın demiş hoca. Çocuk ne öğrenirse anasından, babasından öğrenir.”

DEĞERLENDİRME

Her bir öğrencinin her bir örnek olaydan ortaya çıkardığı etnopedagojik öğeler için bir çizelge veya başka bir görsel hazırlanacaktır. Dersin sonunda ortaya çıkacak bu şekil tahtaya yazılacak/çizilecek ve üzerinde tartışılarak etnopedagojik öğelere karar verilecektir.

OLASI YANITLAR:

Fıkralardaki etnopedagojik öğeler

Fıkra 1:

- Ahlaki değerler
- Etik değerler
- Milli kıyafetler
- Milli kültür

Fıkra 2:

- İnançlar
- Dini değerler
- Gelenekler (geleneksel ceza yöntemi)
- Terbiye etmek

Fıkra 3:

- Ana-Baba
- Çocuk yetiştirme
- Ailenin çocuk yetiştirmedeki önemi

Nasrettin Hoca'nın eğitimciliği ile ilgili etnopedagojik düşünceler

- İnsanları eğitirken kendine özgü yöntemleri vardır.
- Toplum içerisinde yanlış gördüğü davranışları eleştirir ve doğrusunu öğretir.
- Hedef kitleyi toplumun her kesiminden insanlardır.
- Anlatmak istediklerini yalın bir şekilde söylemek yerine yaşatarak insanlara gösterir.
- Karşısındaki kişinin anlayacağı dilden konuşur ve öğrettikleri daha etkili olur.
- Karşısındakinin düşüncesini o kişinin kendi sözleriyle değerlendirmesini sağlar.

Şekil 3.1. Eğitim Fakültesi Öğretmen Adayları için Etnopedagoji Dersine Yönelik Ders Planı Örneği

3.2. Öğretim Elemanlarının Kırgızistan'daki Öğretmen Eğitimi Programlarında Etnopedagoji Eğitimi Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu olan “öğretim elemanlarının Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?” sorusuna ve bu soruya bağlı alt amaçlarda yer alan sorulara yanıt bulunması amacıyla öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerde öğretim elemanlarının; öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin önemi, amacı, gerekçeleri, etnopedagoji eğitimi konusunda yaşanan sorunlar ve etnopedagoji eğitiminin daha etkili olabilmesi için önerileri konusundaki görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu konularda elde edilen bulguların her biri çizelgeler halinde aşağıda sunulmuştur.

Araştırma sorusu 2-Alt soru a: Öğretmen eğitiminde etnopedagoji neden önemlidir?

Öğretim elemanlarının Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin önemi hakkındaki görüşleri Çizelge 3.5'te gösterilmiştir.

Çizelge 3.5. *Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin önemi hakkında öğretim elemanlarının görüşleri*

Etnopedagoji eğitiminin önemi	
Ülke için önemi	Milli değerlere göre çocuk yetiştirme için önemli olması
	Milli ideolojinin gerçekleştirilmesi için önemli bir işlevinin bulunması
Öğretmen yetiştirme açısından önemi	Kaliteli öğretmen yetiştirme için önemli olması
	Öğretmen adaylarının kişilik gelişimleri için önemli olması

Çizelge 3.5'te görüldüğü üzere öğretim elemanlarının Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin önemi hakkında toplam dört görüş ortaya çıkmıştır. Ülke için etnopedagojinin önemli olduğunu belirtilen görüşlerden ilki olan “*Milli değerlere göre çocuk yetiştirme için önemli*” görüşünün iki öğretici tarafından tekrarlanan görüş olduğu saptanmıştır. Yine aynı şekilde “*Milli ideolojinin gerçekleştirilmesi için önemli bir işlevinin bulunması*” ise üç öğretim elemanı tarafından da dile getirilmiştir.

Bir öğretim elemanı etnopedagoji dersinin ülke için önemini aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

“Bir çok önemli bir tarihi yönden bu milletin kaderi yönünden bu bir sıradan ders değil bu. Sıradan bir ders olarak anlasak çok yanlış olur. Bu çok toplumsal kültür açısından, tarih açısından, milli misyonlarımız açısından, milli farklılığımız, milli kimliğimiz açısından çok önemli işlevleri var, bir derstir, eğitim bilimidir.” (ÖE2)

Öğretim elemanı, nitelikli öğretmen yetiştirilmediği zaman ortaya çıkması kaçınılmaz olan bazı olumsuz sonuçların olacağına vurgu yaparak etnopedagoji eğitiminin kaliteli öğretmen yetiştirilmesi için bir koşul olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda etnopedagoji eğitimi toplumsal gelişme ve millet olarak yaşamak için gerekli olan milli özelliklerin ve değerleri aktarılmasına da katkı vermektedir.

“Etnopedagojinin üniversitelerde, etnopedagoji bilgileri çok ihtiyacımız bu, onsuz biz hiçbir zaman kaliteli öğretmen yetiştiremiyoruz. Kaliteli öğretmensiz toplum da gelişmiyor, millet de gelişmiyor. Belki geliyor ama çok şeyler kaybeden millet olarak kalıyor. Çok bir değerlerini kaybeden millet olarak. O millet, değerlerini kaybeden millet, gelecekte milli özelliklerin hepsini kaybedecek yavaş yavaş.” (ÖE2)

Diğer bir öğretim elemanı etnopedagoji eğitiminin öğretmen eğitimindeki önemini şu şekilde ifade etmiştir:

“Gerçekten bu öğretim eğitim sürecinde bu etnopedagojinin önemi büyüktür. Genel anlamda ailede toplumda bu ben açıkça söylesek çocuklar ana babalarının bu geleneksel eğitim bilgileriyle geleneksel eğitim kültürüyle büyüyorlar, insan olarak gelişiyorlar bunlar. Onun için bu dersin önemi daha bir pratik (uygulamada) bir önemi bundadır. Öğrenciler için sadece öğretmenlik yapmak için gerek değil, bunlar için, insan olarak gelişmek için de, kendi kendini geliştirmek için. Gelecekte bir vatandaş olarak, ondan sonra bir aile sahibi olarak, kendi çocuklarının bir milletin değerlerine göre nasıl eğitmek için, bu dersin önemi gerçekten çok büyüktür, gerçekten büyüktür.” (ÖE 3)

Öğretim elemanı yukarıda yer alan ifadelerinde, öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitiminin öneminin yalnızca teorik bilgiler vermek olmayıp aynı zamanda etnopedagoji eğitimi ile öğretmenlere var olan düşünceleri ve değerleri benimseterek buna uygun nesiller yetiştirmelerini sağlamak olduğuna vurgu yapmıştır.

Buna göre etnopedagoji eğitiminin hem ülke için hem de öğretmen yetiştirme açısından önemli görüldüğü ortaya çıkmıştır. Ülke açısından milli değerlere göre çocuk yetiştirme ve milli ideolojinin gerçekleştirilmesi için etnopedagoji eğitiminin önemli bir işlevinin bulunması, öğretmen yetiştirme açısından ise kaliteli öğretmen yetiştirme ve öğretmen adaylarının sağlıklı kişilik gelişimleri açılarından öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerekli ve önemli olduğu görüşleri ortaya çıkmıştır. Ülke açısından öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitiminin önemli olduğu görüşünün ortaya çıkması, öğretmenlere bu konuda önemli görevler düştüğünü göstermektedir. Milli değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında ve milli ideolojinin

gerçekleştirilmesinde öğretmenlere önemli görevler verildiği söylenebilir. Aynı zamanda etnopedagoji eğitimi ile öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin yanı sıra kişisel gelişimlerinin de sağlanacağı görüşünün belirtilmiş olması, öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine önem verildiğini ve etnopedagoji eğitimi ile bunun sağlanması amaçlandığını gösterebilir.

Araştırma sorusu 2-Alt soru b: Öğretmen eğitiminde etnopedagojinin amacı nedir?

Öğretim elemanlarına Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin amaçlarının ne olması gerektiği sorulmuş yansıtılan görüşler Çizelge 3.6'da belirtilmiştir.

Çizelge 3.6. *Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin amacı hakkında öğretim elemanlarının görüşleri*

Etnopedagoji eğitiminin amaçları	
Ülke açısından amaçları	Halkın milli değerlerini korumak
	Milli eğitimi yeniden canlandırmak
	Halk eğitimini korumak ve geliştirmek
	Farklı ulustan kişilerin/öğrencilerin birbirlerini tanımalarını sağlamak
Öğretmen yetiştirme açısından amaçları	Öğretmen adaylarına etnopedagoji açısından görevlerini benimsetmek
	Öğretmen adaylarının etnopedagoji açısından görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli becerileri kazandırmak
	Öğretmen adaylarının etnopedagojinin yöntemlerini öğrenmelerini sağlamak
	Öğretmenlerin azınlık halktan olan öğrencileri tanımalarını sağlamak

Öğretim elemanlarının Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin amacı hakkındaki görüşleri iki temada toplanmıştır. Buna göre etnopedagoji eğitiminin hem ülke açısından hem de öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri açısından amaçları bulunmaktadır. Üç öğretim elemanı da hem ülke açısından hem de öğretmen yetiştirme açısından amaç belirtmişlerdir.

Kırgızistan'daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin amacı hakkında öğretim elemanlarının görüşleri ile ilgili olarak “ülke açısından amaçları teması” altında “*Halkın milli değerlerini korumak, milli eğitimi yeniden canlandırmak,*

Halk eğitimini korumak ve geliştirmek, Farklı ulustan kişilerin/öğrencilerin birbirlerini tanımalarını sağlamak” gibi dört temel amaç ifade edilmiştir.

Ülke açısından amaçları teması altında yer alan ilk amaç ifadesi “*etnopedagoji eğitiminin halkın milli değerlerini korumak amacı*” olması gerektiğini tüm öğretim elemanları ifade etmiştir. Bir öğretim elemanı konu ile ilgili şu aşağıdaki görüşleri ifade etmiştir.

“Bunun en önemli sebebi bunun küreselleşmiş şartlarından asimilasyon processinden (sürecinden) kurtarmak. Kendiliğini bulmak, kendisini korumak, ulusal kendisini korumak için bu gibi dersler ve bu gibi çalışmalar, ilmi çalışmalar, dersler çok önemli oluyor diye düşünüyorum.” (ÖE3)

Aynı öğretim elemanı görüşmenin ilerleyen dakikalarında şu sözlerle bu görüşünü tekrar desteklemiştir;

“Kısaca kendilerinin ulus, memleket, ulus açısından kendisini korumak, kendi yerini tutmak, bilmek, onu önümüzdeki gençlere götürmek. Bu çok problem küçük ülkeler için. Kaybolmamasının en önemli yolu bu. Kendiliğini bulmak için, kendi ulus olarak, Kırgız Kırgız olduğunu bilmek için de etnopedagoji eğitimler, etnopedagojide bu araştırmalar, pratik bir sorunlar çok önemli. Global... Küreselleşme şartlarında en önemli şey. Olmasa küçük ülkeler kayıp olma durumunda, şuanda da.” (ÖE3)

Bir başka öğretim elemanı halkın milli değerlerini korumak amacıyla etnopedagojiden faydalanmak gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir.

“Biz günümüzdeki eğitim dünyasındaki süreçleri olduğu gibi kabul etmeyip, halkımızın milli değerlerimizi korumaya çalışmamız lazım. Bu amaca ulaşmamız için etnopedagojiden yararlanmakta fayda vardır.” (ÖE1)

Etnopedagoji eğitiminin milli eğitimi yeniden canlandırmayı amaçlamasıyla ilgili öğretim elemanlarından biri şu sözleri ifade etmektedir;

“Etnopedagojinin eğitim öğretim programına dahil edilmesinin nedeni, milli bilinci, milli eğitimi, milli ahlaki normları tekrar canlandırmak idi. Sovyetler Döneminde bir çok başarılarla ulaşmamıza rağmen, daha sonra bir çok şeyi kaybettik.” (ÖE1)

Öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak öğretmen yetiştirme açısından amaçları teması altında “*Öğretmen adaylarına etnopedagoji açısından görevlerini benimsetmek, Öğretmen adaylarının etnopedagoji açısından görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli becerileri kazandırmak, öğretmen adaylarının etnopedagojinin yöntemlerini öğrenmelerini sağlamak ve öğretmenlerin azınlık halktan olan öğrencileri tanımalarını sağlamak*” olmak üzere dört amaç belirlenmiştir.

Bir öğretim elemanı etnopedagoji eğitiminin öğretmen adaylarının etnopedagojik görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli becerilerin kazandırılması konusundaki amacını aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir.

“(Etnopedagoji dersi) Eğitim alanının bütün dallarında: dil bilim, matematik, Kırgızistan’daki tüm eğitim alanını kapsayan kurumlarda verilmektedir. Tıp veya teknik gibi alanlarda bu ders (Etnopedagoji) yoktur, yalnızca öğretmen yetiştirmede verilmektedir. Çünkü bizim amacımız; öğretmen adaylarının gelecekte kendi öğrencilerine eğitim verirken Etnopedagojik değerleri, bilgileri nasıl ve hangi derslerin aracılığıyla öğretilmesini bilmesini sağlamaktır.” (ÖE1)

Buradaki sözleriyle öğretim elemanı etnopedagoji dersinin öğretmen eğitimi programlarına özgü olduğunu ve diğer teknik alanlarda bu konuda çalışmaların yapılmadığını ve gerek duyulmadığını ifade etmektedir. Etnopedagoji bir bilim alanı olarak eğitim düşüncelerini kapsadığından, öğretim elemanının bu görüşünün gerçek durumu yansıttığı söylenilebilir.

Öğretim elemanlarının öğretmen eğitimi programlarında etnopedagojik eğitimin amaçları konusundaki görüşleri ile etnopedagojik eğitimin önemi konusundaki görüşleri karşılaştırıldığında her ikisinde de hem ülke açısından hem de öğretmen yetiştirme açısından görüşlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Buradan hareketle öğretmen yetiştirme açısından amaçların gerçekleştirilmesinin, ülke açısından amaçların sağlanması için koşul olduğu veya temel oluşturduğu söylenebilir.

Araştırma sorusu 2-Alt soru c: Öğretmen eğitiminde etnopedagojiye neden gereksinim duyulmaktadır?

Öğretim elemanlarının Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimine neden gereksinim duyulduğu konusundaki görüşleri Çizelge 3.7’de gösterilmiştir. Buna göre Kırgızistan’ın toplum yapısı ve Sovyetler Birliği döneminin Kırgızistan üzerindeki etkilerinin, etnopedagoji eğitiminin ortaya çıkmasında etkili olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Çizelge 3.7. *Kırgızistan’deki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerekçeleri hakkında öğretim elemanlarının görüşleri*

Etnopedagoji eğitiminin gerekçeleri	
Kırgızistan’ın toplumsal yapısı	Ülkenin çok göç alması
	Ülkenin çok uluslu bir devlet olması
	Çok sayıda yabancı öğrenci bulunması
	Çok sayıda yabancı okullar bulunması
	İki büyük devrim geçirmiş olması
	Ailelerin milli değerleri çocuklarına aktarma sorumluluklarını yerine getirememesi
	Manas destanının Kırgız halkına etkisi
Sovyetler Birliği döneminin Kırgızistan üzerindeki etkileri	Rus kültüründen etkilenilmesi
	Milli değerlerin kaybedilmesi

Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerekçeleri hakkında öğretim elemanlarının görüşleri yukarıdaki Çizelge 3.7’de yer almaktadır. Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerekçeleri hakkında öğretim elemanları “*ülkenin çok göç alması, çok uluslu bir devlet olması, çok sayıda yabancı öğrenci bulunması, çok sayıda yabancı okulların bulunması, iki büyük devrim geçirmiş olması, ailelerin milli değerleri çocuklarına aktarma sorumluluklarını yerine getirememesi ve Manas Destanının Kırgız halkına etkisinin öğretmen eğitiminde etnopedagojinin yer almasında*” gibi görüşler belirtmişlerdir. Sovyetler Birliği döneminde Kırgızların Rus kültüründen etkilenmiş ve milli değerlerini kaybetmiş olmalarının da öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerekçeleri arasında olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Çizelge 3.7’de görülen etnopedagoji eğitiminin gerekçelerine bakıldığında etnopedagojiye duyulan gereksinim ile ilişkili oldukları görülmektedir. Dolayısıyla etnopedagojiyi doğuran sebeplerin aynı zamanda etnopedagoji eğitiminin de ortaya çıkmasına neden oldukları söylenebilir.

Bir öğretim elemanının aşağıdaki sözlerinden, ailelerin milli değerleri çocuklarına aktarma sorumluluklarını yerine getirememesi nedeniyle bunun öğretmenlerin temel görevi olarak görüldüğünü ve bu açıdan öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitiminin verilmesinin bir gerekçesini oluşturduğu görülmektedir:

“Bu toplumun üyesi olmak, toplum kültürünün bir subiyekti olmak, toplum kültürünü geliştirmek, bu öğretmenlerin temel görevi bu, geleneksel eğitimi de korumak saklamak geliştirmek çağdaş zamanımızda bu sorun bu görev öğretmenlerden geliyor bu, öğretmenlerden diğer onu yapacak bir meslek yoktur. Biz bildiğimiz kadar hepimiz biliyoruz şimdiki anne babalar çok modern, koruma, kendi kültürünü millet kültürünü korumaya hazır değildir. Onu milliyet kültürünü kendi çocuklarına aktarma, milliyet değerlerini kendi çocuklarında geliştirmeye onlar hazır değildir. Onun için bu toplumun milletinin gelişmesinde, kültürünün gelişmesinde, korunmasında saklanması bu öğretmenlerin görevi çok toplumsal açısından da meslek açısından da gerçekten çok büyüktür.” (ÖE2)

Araştırma sorusu 2-Alt soru d: eğitiminde etnopedagoji eğitiminin gerçekleştirilmesinde yaşanan sorunlar nelerdir?

Öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerin analizi sonucunda öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin gerçekleştirilmesi konusunda birtakım sorunların yaşandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Etnopedagoji eğitimi konusunda öğretim elemanları aşağıdaki Çizelge 3.8’de yer alan sorunları vurgulamışlardır:

Çizelge 3.8. *Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi konusunda yaşanan sorunlar hakkında öğretim elemanlarının görüşleri*

Etnopedagoji eğitimi ile ilgili yaşanan sorunlar
Bologna sürecinin etkisi ile ders saatinin büyük oranda azalması
Modern eğitim anlayışının etnopedagojinin çok fazla önüne geçmesi
Eğitim kitaplarının ve materyallerinin halka özgün niteliğe sahip olmaması
Etnopedagoji konusuna karşı duran öğretim elemanlarının olması

Bir öğretim elemanı tarafından “*Bologna sürecinin etkisi ile ders saatinin büyük oranda azalması*” (ÖE1), iki öğretim elemanı tarafından “*Modern eğitim anlayışının etnopedagojinin çok fazla önüne geçmesi*” (ÖE2, ÖE3), bir öğretim elemanı tarafından da “*Eğitim kitaplarının ve materyallerinin halka özgün niteliğe sahip olmaması*” (ÖE2) ve “*etnopedagoji konusuna karşı duran öğretim elemanlarının olması*” (ÖE2) görüşleri dile getirilmiştir.

Aşağıdaki ifadelerde bir öğretim elemanının Bologna sürecinin etnopedagoji eğitimi üzerindeki etkilerinden bahsetmektedir:

“Bologna süreci bizim etnopedagojik çalışmalarımızı, çabalarımızı, önceden yaptığımız her şeyi bozmaktadır. Günümüzde elbette global eğitim çevreye girmek lazım, ancak bununla birlikte kendi

değerlerimizi de kaybetmekteyiz... Bunun gibi konular önceden Etnopedagoji dersinin kapsamında güzelce işlenirdi, ancak Bologna sürecinin etkisiyle önceki etkisi ve önemini yitirdi. Etnopedagoji dersi iki katına kısaltıldı, günümüzde en çok 4-5 saat ders işleyebilmekteyiz. Önceden 70 saat ders verilirken, şimdi yalnız beş saatlik ders verebiliyoruz.” (ÖE1)

Bir diğer öğretim elemanı, modern eğitim anlayışının etnopedagojinin çok fazla önüne geçmesi konusundaki görüşlerini aşağıdaki gibi belirtmiştir.

“Ama bizde resmi üniversitelerde eğitimcilerimiz çok modern, çağdaş bilgilere önem veriyorlar. Bu da çok eksikimiz. Bizim yaptığımız işlerimize karşı duran meslektaşlarımız da var, bunu kabul etmeyen meslektaşlarımız da var, bunu açıkça söylememiz gerek. Çok modern şeyler var, bu çok büyük hata bu. Bunlar da bu eğitim sistemimizin büyük hatalarından bir ürünü bunlar da.” (ÖE2)

Araştırma sorusu 2-Alt soru e: Öğretim elemanlarının öğretmen eğitiminde etnopedagoji konusunda önerileri nelerdir?

Öğretmen eğitiminde etnopedagoji eğitimi konusunda görüşlerini bildiren öğretim elemanları aynı zamanda bu eğitimin daha etkili bir hale getirilebilmesi için bazı önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler Çizelge 3.9’da gösterilmiştir.

Çizelge 3.9. *Günümüzde Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin daha etkili gerçekleştirilmesine yönelik öğretim elemanlarının önerileri*

Öneriler
Öğretmen adaylarının etnopedagojik açıdan eğitimlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi
Çağdaş eğitim bilgi ve teknolojileri ile etnopedagojinin bütünleştirilmesi
Özgün bir öğretmen yetiştirme sisteminin geliştirilmesi
Eğitim kitapları ve materyallerinin halka özgü olması
Etnopedagoji konusunda çalışmalar yapan bilim adamlarının sayısının artırılması
Etnopedagoji konusundaki çalışmaların akademik dergilerin yanı sıra popüler dergilerde de yayınlanması
Farklı ülkelerin kültürel tarihleriyle ilgili dersler açılması

Günümüzde Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin daha etkili gerçekleştirilmesine yönelik öğretim elemanları “*öğretmen adaylarının etnopedagojik açıdan eğitimlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi, çağdaş eğitim bilgi ve teknolojileri ile etnopedagojinin bütünleştirilmesi, özgün bir öğretmen yetiştirme sisteminin geliştirilmesi, eğitim kitapları ve materyallerinin halka özgü olması, etnopedagoji konusunda çalışmalar yapan bilim adamlarının sayısının*

arttırılması, etnopedagoji konusundaki çalışmaların akademik dergilerin yanı sıra popüler dergilerde de yayınlanması ve farklı ülkelerin kültürel tarihleriyle ilgili dersler açılması” gibi öneriler getirmişlerdir.

Öğretim elemanlarından biri aşağıdaki sözlerle eğitim kitapları ve materyallerinin halka özgü olması gerektiğini ifade etmiştir:

“Biz çağdaş eğitim bilimleri belki öğretim sürecinde yöntemler etkili olabilir, öğretim sürecinde, ama insan değerlerini geliştirmede, biz milli değerlerimizi içine katan eğitimsel bilimler çok önemlidir. Bu hakkında bu çağdaş eğitim derslerinde söz konusu olmuyor, hem Türkiye’de hem Kırgızistan’da. Avrupalaşmış bizim kitaplarımız. Bizim kitaplarımızın kendi modeli olması gerek, içeriğinin kendi modeli olması gerek.” (ÖE2)

Öğretim elemanı sözlerine aşağıdaki ifadelerle devam ederek çağdaş eğitim bilgi ve teknolojileri ile etnopedagojinin bütünleştirilmesi ve ikisinden de yararlanılarak ideal eğitimin oluşturulması fikrini vurgulamaktadır. Aynı zamanda Çin’i örnek göstererek bu düşüncenin doğurduğu olumlu sonuçları göstermektedir.

“Kendi modelinden hiçbir artıda kalmamanız gerek, onların hepsi kullanmamız gerek ama kendi değerlerimizi kaybetmememiz gerek. Dünya’da bunu integrasyon yapan bunun bir ideal modelleri var. Örneğin Kıtay, Çin var, Japon devletlerinde eğitim sistemi, en ilk önce Japon mentalitesini kazandırmak için çalışıyor, ama dünyanın teknolojisi hepsi orda. Kıtay’da (Çin) da öyle. Kıtay mentalitesini kaybetmedi bunlar, ama dünyanın teknolojiyi bizden iyi kullanıyor onlar. Bu model, bu biz sadece geleneksel eğitimde kalsak biz geri kalacağız. Dünya’nın eğitimde een iyi etkili teknolojilerinin ile geleneksel eğitimimizle değerlerimizle kaynaştırmamız gerek. Bu geleceğin bir modeli olması gerek, geleceğin modeli olması gerek. Eğer sadece teknolojiyi kullanıp milli değerleri unutsan anda bizde bir hiç farkımız kalmaz, millet olarak hiç farkımız kalmaz bizde. O gibi insanlar kendi devletlerini koruyamazlar onlar. Kendi devletin milli değerlerine sahip olamazlar onlar. Biz coğrafya bölgesi olarak kalacak, mili farkları yok kalacak.” (ÖE2)

Öğretim elemanı etnopedagojinin konusu olan halk eğitiminin eğitim tarihinin çok büyük bir bölümünü oluşturduğunu aşağıdaki sözlerle ifade etmektedir:

“Eğitim ne zaman başladı? Eğitim bu insan, insan olarak bir yaşama geldiği zaman başladı eğitim. Nasıl millet olmuş, millet değerleriyle millet olmuş. Millet olarak gelişmiş, millet olarak oluşmuş milletler. Bu bizim, ilerde biz eğitimin tarihi bir bin sayfadan olan bir kitap olarak göz önüne getirsek, resmi eğitim belki 950. mekternen (sayfada) göreceğiz biz. O kadar geleneksel eğitim (halk eğitimi) çalıştı. Büt (bütün) tarihimizde geleneksel eğitim geliştirdi. Şimdi de var, şimdi de bu geleneksel eğitim millet olarak geleneksel eğitimin etkisiyle saklanıyoruz, geliştireyoruz. Onun için şimdiki çağdaş eğitimin araçlarıyla, çağdaş eğitimin yöntemleriyle geleneksel eğitimin değerlerini kaynaştırmamız gerek, bir integrasyon etmemiz gerek. Gelecekte bizim büt millet, milli eğitim bilimlerimiz, milli değerlerimizde bir devlet olarak bir ülkede örneğin Kırgızistan’da öğretmen yetiştirme sisteminde eğitim bilimler Avrupa göre çok farklı

olması gerek. Biz kimi yetiştiriyoruz? Amaç hedeflerimiz ne? Hangi değerleri aktarmak istiyoruz? O değerlere en ilk önce bu öğretmenler sahip olması gerek” (ÖE2)

Öğretim elemanı aşağıdaki sözlerle etnopedagoji konusundaki çalışmaların akademik dergilerin yanı sıra popüler dergilerde de yayınlanması gerektiğini önermiştir:

“Size de bu işte başarılar dilerim. Bu konuyu aldınız, bu konu üstünde Türkiye’de devam etmeniz gerek. Fikirdeş, bu sizi destekleyen adamların sayısı çok olmasını istiyorum. Popüler bir yayınlarda yayınlamak gerek bunu. Bilimsel bir dergilerde çıktığı zaman bilim adamlarından diğeri hiç kimse okumaz onu. Onu popüler bir, toplum hepsi okuyacak bir dergilerde yayınlamak gerek kendi araştırmalarınızı... Hem de bu çok sayıda bir çıkan bir dergilerde çok yayınlıyorum ben yazdığım şeyleri. Bilimsel dergilerde gerek, akademik yükseltmek açısından o da gerek, ama orada bilim adamlarından diğeri hiç kimse okumaz orada. O sınırlı bir o şey...auditoryası (okuyucusu) var onun içinde, sınırlı bir sayıda adamların okuyan bir kaynak olarak kalacak.” (ÖE2)

Farklı ülkelerin kültürel tarihleriyle ilgili dersler açılması önerisi ve bu önerinin gerekçesi bir öğretim elemanı tarafından aşağıdaki sözlerle ifade edilmiştir:

“Aynı zamanda bence bu mesela hangi ülkeden öğrenciler çok olsa, Pakistan’dan mı, India’dan (Hindistan) mı, Kıtay’dan (Çin) mı, onların kültürünün tarihi konusunda da belki bu zorunlu olmasa da seçmeli gibi bi dersler girmek, girmeli diye düşünüyorum. Bu da önemli, bu öğrenciler için kendilerini tanıtmak, kendilerini bilme, başkaların da onları öğrenme açısından çok önemli. Bu gibi şeyler bizim programlara girmeli diye düşünüyorum ben kendim bir araştırmacı olarak.” (ÖE3)

3.3. Lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış olan öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders hakkındaki düşüncelerine yönelik bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu olan “Lisansüstü düzeyde etnopedagoji eğitimi almış olan öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders hakkındaki düşünceleri nelerdir?” sorusuna ve bu soruya bağlı olarak alt sorulara yanıt bulunması amacıyla lisansüstü öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilerin analizi sonucunda öğrencilerin etnopedagoji eğitimi aldıkları ders kapsamında yerine getirmeleri beklenen sorumluluklar, edindikleri bilgiler, öğretmenlik açısından kazandıkları yeterlikler ve ders hakkındaki düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin, dersin daha etkili olabilmesine yönelik önerileri belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamının ortak olarak etnopedagoji eğitimlerini “Etnopedagoji” dersi kapsamında almış oldukları belirlendiğinden, bu bölümde bulgularda “etnopedagoji eğitimi alınan ders” yerine “etnopedagoji dersi” ifadesi kullanılacaktır.

Araştırma sorusu 3-Alt soru a: Etnopedagoji eğitimi alınan ders kapsamında yerine getirmeleri beklenen sorumluluklar nelerdir?

Aşağıdaki Çizelge 3.10’da öğrencilerin görüşleri doğrultusunda etnopedagoji dersi kapsamında yerine getirmeleri beklenen sorumluluklar ve bu sorumluluklarla birlikte ders hakkındaki düşünceleri yer almaktadır:

Çizelge 3.10. *Etnopedagoji dersini almış olan lisansüstü öğrencilerin ders kapsamında yerine getirmeleri beklenen sorumluluklar ve ders hakkındaki düşünceleri*

Öğrencilerin ders kapsamındaki sorumlulukları	Her konu hakkında teorik araştırma ödevi hazırlama
	Kendi yaşantılarından örnekler sunma
	Etnopedagojik bir inceleme yapma ve sınıfta sunma
	Ders sonunda makale hazırlama ve yayınlama
Ders hakkındaki düşünceleri	Aktif
	Felsefi
	Ciddi
	Şaşırtıcı
	Heyecan verici
	İlginç

Çizelge 3.10’a bakıldığında öğrencilerin ders kapsamında “ödev hazırlama, kendi yaşantılarından örnekler sunma, araştırma yapma ve derste sunma ve ders sonunda bir yayın ortaya koyma” gibi sorumluluklarının olduğu görülmektedir.

Bu sorumluluklar göz önünde bulundurulduğunda dersin öğrenciler açısından oldukça aktif olduğu yerine getirmeleri gereken birçok sorumluluğun olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ayrıca dersi “*aktif, felsefi, ciddi, şaşırtıcı, heyecan verici ve ilginç olarak*” tanımladıkları görülmektedir. Öğrencilerden biri dersin hem şaşırtıcı hem de ilginç olduğunu belirtmiş, diğer görüşlerin her biri farklı öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerden ders hakkındaki düşüncelerini farklı kelimelerle ifade etmektedir. Öğrencilerin görüşleriyle dersin içeriğinin ya da ders kapsamındaki etkinliklerin öğrencileri şaşırttığı, heyecan verdiği fakat aynı zamanda da düşündürdüğü söylenebilir.

Bir öğrenci bu konuda şu sözleri söylemiştir:

“Dersler çok aktif geçiyordu. Her ders için ödev verilirdi. Her konu için teorik bilimsel bilgi araştırmakla birlikte kendi hayati tecrübemiz, yaşantılarımızdan örneklerle kanıtlamamız gerekiyordu. Örneğin bilgili olma, akıl: eğitim gibi değerlerin toplumdaki yerini açıklamak için, atasözleri, masalları araştırmak, çeşitli halklarda benzer masal ve ata sözler bulmak ve bu değerlerin kendi ailemizde nasıl algılandığı ile ilgili yaşanılmış olaylarla açıklamamız gerekirdi. Böylece her derste birer değer, folklor türü veya gelenek üzerinde durulur ve akraba topluluklarda benzerlik ve farklılıklar analiz edilirdi. Dönem sonu için önceden belirlediğimiz konular üzerinde yayına hazır makale hazırlamamız istendi. Bazı arkadaşlar yayımlayabildiler.” (Elnura)

Diğer bir öğrenci, ders hakkındaki düşüncelerini aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

“Etnopedagoji” kelimesinden belli olduğu gibi “etno” kelimesi benim için büyük bir ilgi yarattı. Çünkü halk, kültür, medeniyet gibi kavramlar her zaman ilgimi çekti. O zamana kadar “Kültüroloji”, “kültürlerarası ilişkiler” gibi dersleri almıştım. Özellikle halk kültürü ve halk eserlerinin “pedagoji”si ile “etno”nun bir arada kullanılması benim için hem şaşırtıcı hem heyecan verici yeni bir alan gibi geldi.” (Baktıgül)

Araştırma sorusu 3-Alt soru b: Ders kapsamında hangi konularda bilgi edinmişlerdir?

Öğrencilere etnopedagoji konusunda bilgi sahibi olup olmadıkları, etnopedagoji dersi kapsamında neler öğrendikleri ve hangi bilgileri edindikleri sorulduğunda verdikleri yanıtlar incelendiğinde Çizelge 3.11’de yer alan bilgileri edindiklerini belirtmişlerdir:

Çizelge 3.11. Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersi kapsamında edindikleri bilgiler

Ders kapsamında edinilen bilgiler	
Bir bilim alanı olarak etnopedagoji	Halk eğitimi ve özellikleri
	Etnopedagojinin ortaya çıkışı ve gelişimi
	Etnopedagojinin önemi
	Etnopedagojinin özellikleri
	Etnopedagojinin kapsamı
	Etnopedagojinin kaynakları
	Doğru etnopedagojik kaynakların seçimi
	Etnopedagojinin diğer bilimlerle ilişkisi
	Etnopedagojik araştırma yöntemleri
Etnopedagojinin eğitimdeki yeri	Etnopedagojik kaynakların eğitimdeki önemi
	Kültürel değerlerin eğitim açısından önemi ve kullanımı
	Halk biliminden etnopedagoji açısından yararlanılması
Kırgız etnopedagojisi	Kırgızlar açısından etnopedagojinin önemi
	Kırgız etnopedagojisinin özgün nitelikleri
	Kırgızlarda çocuk yetiştirme

Öğrencilerin etnopedagoji dersi kapsamında “*halk eğitimi ve özellikleri, etnopedagojinin ortaya çıkışı ve gelişimi, etnopedagojinin önemi, etnopedagojinin özellikleri, etnopedagojinin kapsamı, etnopedagojinin kaynakları, doğru etnopedagojik kaynakların seçimi, etnopedagojinin diğer bilimlerle ilişkisi, etnopedagojik araştırma yöntemleri*” gibi bilgiler edindikleri ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerden biri ders kapsamında öğrendiklerini şu sözlerle belirtmiştir:

“Yani öncelikle kendi kültür değerleri ve kodlarını ve eğitim alanındaki toplumunun tecrübelerini (öğretmenlerin) öğrenmesi anlamında etnopedagoji büyük katkılar sağlıyor. Ben de kendi adıma en azından bildiğim kültür değerlerinin eğitim açısından nasıl değerli ve nasıl kullanılabilir olacağının farkına vardım bu ders sayesinde. Daha önce bu değerleri biliyordum ancak eğitim perspektifinden, penceresinden bunlara bakma ve bunları yeni kuşaklara aktarmanın yollarını araştırma bakış açısını da kazandırmış oluyor bu ders.” (Kurmanbek)

Bir başka öğrenci ise daha önceden bildiği bazı yanlış bilgilerin farkına etnopedagoji dersinde vardığını ve bu konuda neler öğrendiğini aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

“Etnopedagoji” dersine girdiğim ilk günden itibaren o zamana kadar olan düşüncelerimin yanlış olduğunu anladım. Önceden, eğitim ile ilgili tecrübeleri tarih açısından araştırmakla sınırlı kaldığını düşünüyorsam, dersi alırken bu alanın sadece tarihle sınırlı kalmayıp, halkın yalnızca eğitim tecrübelerini değil, onun kültürünün, örf adetlerinin de eğitimdeki yerinin önemli olduğunu anladım. Özellikle Kırgız halkının folklorundaki eğitim düşüncelerinin ve kurallarının orijinal bir niteliğe sahip olduğunu hissettim. Sonradan her halkın bunun gibi kendine özgü “eğitim kimliğinin” olduğunu ve bu alanın daha yeniden araştırılmaya başladığını düşününce “Etnopedagoji” dersinin ne kadar kapsamlı bir alan olabileceğini düşündüm. Gün geçtikçe bu derse olan ilgim artmaya başladı. Çünkü küçüklüğümüzden beri duyduğumuz masallar, bulmacalar, şarkılar ve atasözlerinin bize sadece zevk olsun diye değil, terbiye alsın diye anlatıldığının, ve bu kaynakları eğitimde nasıl kullanılması gerektiğinin farkına vardım.” (Baktıgül)

Çizelge 3.11 incelendiğinde, lisansüstü eğitim görmekte öğrencilerin genel olarak bir bilim alanı olarak etnopedagoji, etnopedagojinin eğitimdeki yeri ve Kırgız etnopedagojisi konularında bilgi edindiklerini belirtmektedir. Detaylı olarak bakıldığında bir bilim olarak etnopedagoji konusundan öğretmen adaylarının halk eğitimi ve özellikleri, etnopedagojinin ortaya çıkışı ve gelişimi, etnopedagojinin önemi, etnopedagojinin özellikleri, etnopedagojinin kapsamı, etnopedagojinin kaynakları, doğru etnopedagojik kaynakların seçimi, etnopedagojinin diğer bilimlerle ilişkisi ve etnopedagojik araştırma yöntemleri konularında bilgi edindiklerini belirttikleri görülmektedir.

Etnopedagoji ile eğitim ilişkisi açısından ise etnopedagojik kaynakların eğitimdeki önemi, kültürel değerlerin eğitim açısından önemi ve kullanımı, halk biliminden etnopedagoji açısından yararlanılması konularında bilgilendiklerini belirtmişlerdir.

Kırgızlar açısından etnopedagojinin önemi, Kırgız etnopedagojisinin özgün nitelikleri ve Kırgızlarda çocuk yetiştirme konularında Kırgız etnopedagojisi ile ilgili de bilgi edindiklerini belirtmişlerdir.

Bu bilgilere bakıldığında dersin öğretmen adaylarına birçok konuda bilgi sağladığı, aynı zamanda da öğrencilerin dersi aldıkları dönem üzerinden en az bir yıl ve bazı öğrenciler için daha fazla zaman geçmiş olmasına rağmen öğrendiklerini hatırladıkları görülmektedir. Öğretim elemanlarından birinin öğrencilerin derse güdülenmelerinin oldukça yüksek olduğunu belirtmesi, öğrencilerin derse olan ilgilerinin bu sonucun ortaya çıkmasındaki rolünü açıklayabilmektedir.

Araştırma sorusu 3-Alt soru c: Ders öğrencilere öğretmenlik mesleği açısından ne gibi yeterlikler kazandırmıştır?

Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersi kapsamında edindikleri bilgilerin yanında mesleki gelişimleri açısından da bazı yeterlikleri kazandıklarını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu yeterlikler Çizelge 3.12’de gösterilmiştir:

Çizelge 3.12. Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersi kapsamında kazandıkları yeterlikler

Dersin öğretmenlik açısından kazandırdığı yeterlikler
Etnopedagojik kaynakları eğitim amaçlı kullanabilme
Etnopedagojik kaynaklar kullanarak öğretime destek sağlayabilme
Etnopedagoji hakkında bildiklerini öğrencileriyle paylaşabilme
Öğrencilere kendi halklarının kimliğini kazandırabilme
Farklı uluslardan öğrencilerin birbirlerine saygı göstermelerini sağlayabilme
Öğrencilere doğru alışkanlık kazandırabilme

Öğretmen adayları lisansüstü eğitimlerinde aldıkları etnopedagoji dersi kapsamında kazandıkları yeterlikleri Çizelge 3.12’de de görüldüğü gibi öğrencilere kendi halklarının kimliğini kazandırabilme, farklı uluslardan öğrencilerin birbirlerine saygı göstermeleri sağlayabilme, öğrencilerin yanlış alışkanlıklarını düzeltebilme, derste farklı etnopedagojik kaynaklar kullanarak öğretime destek sağlayabilme, unutulmuş çocuk masalları ve bulmacalar gibi öğeleri hatırlayarak eğitim amaçlı kullanabilme, etnopedagoji hakkında bildiklerini öğrencileriyle paylaşabilme olarak belirtilmişlerdir.

Bir öğrenci etnopedagoji dersinde edindiği bilgilerin öğretmenliğine olan katkısını şu sözlerle açıklamıştır:

“Öğrencilerimle ders işlerken eğitim programındaki bilgileri aktarmakla sınırlı kalmayıp, onların “Kırgız çocukları”, “Kırgız kuşağı” olduğunu öğretmenin önemli olduğunu hissettim. ... Ve ders işlerken Rus, Özbek, Uygur, Türk ve Kırgız çocukların arasındaki bozuşmalar, darılma gibi durumlar yer alınca her halkın kendince adetleri, bakış açısının, eğitiminin olduğu nedeniyle anlayış göstermeleri gerektiğini anlatıyorum. ... Değişik halk oyunlarını, şarkıları kullanarak, her gün birer atasözünü öğrencilerle beraber tartışarak anlamını çıkarmamız, neyin yanlış ve neyin doğru olduğunu anlamaları için etkili olduğunu “yaparak-yaşayarak” öğrenmiş olduk.” (Baktıgül)

Bir diğ er  ğrenci de dersi veren  ğretim elemanından Manas destanı hakkında öğrendiklerini kendi öğrencilerine aktardığını aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

“Evet  ğrencilerime anlatıyorum yani böyle mesela manas hakkında çok şey diyordu agay (hoca), çok öğretiyor o Manasın etnopedagojik böyle içindeki alanlarında anlamlarını çok söylüyordu ve onları ben hemen oradan alıp anlatabiliyorum.” ( ıngız)

Araştırma sorusu 3-Alt soru d: Dersin etkililiğinin artırılması için  nerileri nelerdir?

Etnopedagoji dersini almış olan  ğretmen adaylarının bu dersin daha etkili olabilmesi için belirttikleri öneriler aşağıdaki  izelge 3.13’te gösterilmiştir:

Çizelge 3.13. Öğretmen adaylarının etnopedagoji dersinin daha etkili olabilmesi için  nerileri

�neriler
Öğrencilerin köylere giderek yerinde araştırmalar yapabileceğı uygulamalı etkinliklerin olması
Etnopedagoji stajı gibi uygulamalı bir ders olması
Kültürel ziyaretler yapılması
Yaşlılarla vakit geçirilmesi

Öğrencilerin ders hakkındaki önerilerine bakıldığında hepsinin de uygulamaya dönük etkinliklere yönelik olduğı görülmektedir. Dolayısıyla  ğretmen adaylarının görüşleri, dersin teorik açıdan etkili olmasına rağmen, daha fazla uygulamalı araştırmaların yer alması ve gerçek hayattaki tecrübelerden yararlanılması gerektiğini ortaya koymaktadır denilebilir.

Bir  ğrenci dersin etkililiğinin nasıl artırılabilceğı konusundaki soru  zerine “*Halk el sanatları derneklerine gidilerek, nine ve dedelerin yanında çok kalınarak*” (Elnura) cevabını vermiştir.

Bir diğ er  ğrenci aşağıdaki sözleriyle dersin etkililiğı konusundaki önerilerini dile getirmiştir:

“Bir bölgeye gidilip o bölgedeki kültür değ rlerini, köy...mesela köylerde bu daha çok yaşatılıyor. Oradaki yaşlı o kültürel değ rleri taşıyan insanlara başvurulması bence kaynak kişilerin bulunması gereklidir, bu derste daha zenginlik katacaktır yani.” (Kurmanbek)

Sonuç olarak öğrencilerin bütün önerilerinin uygulamaya yönelik olduğı, çeşitli ziyaretler yaparak sınıf dışında etkinlikler yapmak istedikleri söylenbilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde öncelikle araştırma kapsamında ortaya çıkan bulgulara bağlı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmektedir. Ardından bu sonuçlar ve alan yazın dikkate alınarak yapılan tartışma ve uygulamaya ve ileriki araştırmalara yönelik sunulan öneriler yer almaktadır.

4.1. Sonuç

Araştırma bulgularına bağlı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretim elemanlarına göre öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi hem ülkedeki milli kültür hem de öğretmen yetiştirme açısından önemlidir.
- Öğretim elemanlarına göre öğretmen adaylarına verilen etnopedagoji eğitimi yeni kuşakların yetiştirilmesi ile ülkenin kültürel özellikleri ve değerleri açısından önemli amaçlara ulaşılmaya çalışılmaktadır.
- Öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitime gereksinim duyulmasının en önemli gerekçeleri öğretim elemanlarına göre Kırgızistan'ın toplumsal yapısı ve Sovyetler Birliği döneminin Kırgızistan üzerindeki etkileridir.
- Kırgızistan'ın çok uluslu bir devlet olması, ülkede çok sayıda yabancının barınması ve Sovyetler Birliği döneminde Rus kültüründen oldukça etkilenmesi, etnopedagojinin ve etnopedagoji eğitiminin ortaya çıkmasındaki en önemli etkenlerdendir.
- Bologna sürecinin etkisiyle öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitiminin verildiği derslerin sayılarında büyük oranda azalma olmuştur.
- Öğretim elemanlarına göre Bologna süreci, modern eğitim anlayışı ve eğitim kitap ve materyallerinin halka özgün nitelikte olmaması, öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji eğitimi sırasında sorunlara yol açmaktadır.
- Öğretim elemanları tarafından öğretmen adaylarının etnopedagojik açıdan eğitimlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi, çağdaş eğitim bilgi ve teknolojileri ile etnopedagojinin bütünleştirilmesi, özgün bir öğretmen yetiştirme sisteminin geliştirilmesi, eğitim kitapları ve materyallerinin halka özgü olması, etnopedagoji konusunda çalışmalar yapan bilim adamlarının sayısının artırılması, etnopedagoji konusundaki çalışmaların akademik dergilerin yanı sıra popüler dergilerde de yayınlanması ve farklı ülkelerin kültürel tarihleriyle ilgili dersler açılması önerilmiştir.

- Öğretmen adayları etnopedagoji dersi kapsamında her konu hakkında teorik araştırma ödevi hazırlama, kendi yaşantılarından örnekler sunma, etnopedagojik bir inceleme yapma ve sınıfta sunma ve ders sonunda makale hazırlama ve yayınlama sorumluluklarına sahiptir. Bu sorumlulukları yerine getirerek öğretmen adayları derse aktif bir şekilde katılmakta ve ders sonunda bilimsel bir çalışma ortaya koymaktadır.
- Öğretmen adayları dersi aktif, felsefi, ciddi, şaşırtıcı, heyecan verici ve ilginç olarak nitelendirmişlerdir. Ders hakkında öğretmen adaylarından herhangi bir olumsuz yorum yapılmamıştır.
- Öğretmen adaylarının derse karşı güdülenmeleri yüksektir.
- Öğretmen adayları etnopedagoji dersinde, bir bilim alanı olarak etnopedagoji, etnopedagojinin eğitimdeki yeri ve Kırgız etnopedagojisi konularında bilgi edinmişlerdir.
- Etnopedagoji dersi öğretmen adaylarına öğretmenlik açısından birtakım yeterlikler kazandırmıştır ve dolayısıyla mesleki gelişim açısından öğretmen adaylarına katkıda bulunmuştur.
- Öğretmen adayları etnopedagoji dersi kapsamında daha fazla uygulamaya dönük etkinlikler düzenlenmesi ve gerçek hayattaki tecrübelerden yararlanılmasını istemektedir.

4.2. Tartışma

Etnopedagoji, eğitimle ilişkili yeni bir yaklaşım olup eğitim ile ilgili tüm süreçlerle ve özellikle program geliştirme ile yakından ilişkilidir. Eğitim programının teorik temelleri, eğitimin amaçları, içeriği, öğretim yöntem ve teknikleri ile yakından ilişkili olan etnopedagoji, özellikle toplumsal ve kültürel değerlerin genç kuşaklara aktarılmasında etkili olmaktadır. Bunun için özellikle etnopedagojinin öğretmen eğitimi ile ilişkisinin ortaya çıkartılması ve öğretmen eğitim programları ile ilişkili olarak tartışılması gerekmektedir. Bu nedenle etnopedagojinin öğretmen eğitiminde uygulandığı ülkelerin başında gelen ülkelerdeki öğretmen eğitimindeki etnopedagoji uygulamalarının incelenmesi oldukça önemlidir. Tüm eğitim sistemlerinin genel amaçlarından birisi okulda hem bilimsel hem de toplumsal tecrübelerin bir arada öğretilmesidir. Eğitimin bu amacının gerçekleştirilmesi ve okulun toplumsallaştırma ve kültürleme işlevinin gerçekleştirilmesi için etnopedagojiden yararlanılması uygun olacaktır.

Bu çalışma da, etnopedagoji ve özellikle öğretmenlerin etnopedagoji açısından yetiştirilmeleri konularında birçok çalışmanın yapıldığı Kırgızistan'da gerçekleştirilmiştir. Kırgızistan'ın bu konudaki tecrübesinden yararlanılarak hem genel olarak etnopedagoji hem de öğretmen eğitiminde etnopedagoji konularını içeren Türkiye'de de benzer çalışmaların önünün açılması amaçlanmıştır.

Araştırma amacı doğrultusunda ortaya çıkan bulgular tartışıldığında en önemli sonucun öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının etnopedagojiye oldukça önem veriyor olması ve etnopedagojinin fikirlerini benimsemeleri olarak gösterilebilir. Öğretim elemanları ve öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler sonucunda oldukça açık bulgular ve somut öneriler ortaya çıkmıştır. Özellikle öğretmenlerin etnopedagoji bilgisine sahip olmalarının ülke açısından büyük öneme sahip olduğu görüşü oldukça önemlidir. Bu doğrultuda öğretmen eğitimi programlarında etnopedagojinin de önemi giderek artmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen etnopedagoji dersinin amaç, içerik, öğrenme çıktıları gibi öğeler dikkate alındığında, bu dersin öğretmen adaylarına kendi milli kimliklerini öğrenmelerini ve tanımalarını, eğitim tarihine etnopedagojik bir yaklaşımla bakmalarını ve bu doğrultuda öğretmenlik mesleki yeterliklerine olumlu etkiler sağlaması açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu bilgi yeterliklerin kazandırılması için böyle bir dersin öğretmen eğitimi programlarına dahil edilmesi, etnopedagojinin amaçladığı milli değerlerin gelecek nesle aktarılması ve korunmasının sağlanması açısından son derece önemli bir adım olarak görülebilir.

Etnopedagoji ve öğretmen yetiştirmedeki rolü konusunun Türkiye'de ortaya çıkarılması için öncelikle, öğretmen yetiştiren eğitimcilerin etnopedagoji biliminin amacı, işlevi, kaynakları, etkileri vb. açıdan tartışmalar yapmaları gerekmektedir. Öğretmen yetiştiren eğitimcilerin etnopedagoji ile ilgili farkındalık kazanmaları ve bu farkındalıklarını öğretmen eğitiminde işe koşmaları, etnopedagojinin eğitimde uygulanmasını kolaylaştıracaktır. Bu konudaki bilimsel çalışmalar artırılarak etnopedagojinin de bir bilim olarak gelişimine katkı sağlanmalıdır.

İnsanlık tarihi kadar eski olan etnopedagoji, halkın kendi kültürünü, değerlerini anlaması, tanınması ve yaşama geçirmesi ile ilgili çalışmaları içeren bilim dalı olarak kabul görmüştür. Çalışma alanı doğrultusunda etnopedagojinin eğitim tarihi ile doğrudan ilişki içerisinde olduğu söylenebilir. Günümüzde eğitim tarihi genellikle, geçmişte uygulanan eğitim sistemleri, kurulan ve kaldırılan okullar, bu okullardaki eğitim uygulamaları ve

eğitim politikaları ile ilgilenmektedir. Fakat ne yazık ki bu eğitim sistemleri gelişmeden önce başlayan ve daha sonra da devam ederek günümüze kadar ulaşan, halkın kendine özgü özellikleri doğrultusunda geliştirdiği eğitim olgusundan pek fazla bahsedilmemektedir. Gelenekler, görenekler, destanlar, masallar, atasözleri, deyimler, türküler, ninniler, milli kıyafetler ve bayramlar gibi bir çok öge, etnografya veya folklor çalışmalarında yer bulurken, bu öğelerin büyük bir bölümünün halkın kendisi tarafından gelecek nesli eğitime amacıyla ortaya çıkarıldığı unutulmakta ve eğitimsel açıdan bunların geçmişi, ortaya çıkışı ve kullanılış biçimleri gibi konular eğitim bilimciler tarafından yeterince incelenememektedir. Bu konuda çeşitli masalların, hikâyelerin, atasözlerinin eğitim açısından incelendiği çalışmalara rastlanabilmektedir. Fakat bu çalışmalarda da genellikle, bu metinlerdeki eğitimsel mesajlar yüzeysel olarak ortaya çıkarılmaya çalışılmakta ve halk eğitimi açısından incelenerek etnopedagojik bir çalışma haline getirilmemektedir. Bu yüzden, etnopedagoji bilimi daha da geliştirilerek ve daha fazla bilim insanının bu konuda çalışma yapması sağlanarak, yapılan bu tür çalışmaların daha etkili bir şekilde oluşturulması ve etnopedagoji biliminin çatısı altında bir bütün oluşturmaları sağlanmalıdır.

Etnopedagoji konusunda yapılan araştırmalara bakıldığında bu konuda en fazla çalışmanın Rusya ve Orta Asya ülkelerinden yapıldığı ve yayınlandığı görülmektedir. Bunun en temel sebeplerinden olarak Rusya'nın içerisinde birçok farklı ulus barınması ve Sovyetler Birliği döneminin Orta Asya Devletleri üzerindeki etkileri gösterilebilir. Sovyetler Birliği döneminde şunda bağısız olan birçok Orta Asya ülkesi Ruslaşmış ve kendi milli değerlerini kaybetmekle yüz yüze gelmiştir. Kendi ulusal kimliklerin kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalan bu uluslar kimliklerini korumak için kendi destan, masal, atasözleri, şiir, müzik ve diğer etnopedagojik kaynakları ağırlıklı olarak sözlü kültür aracılığı ile yeni kuşaklara aktarmaya çalışmışlardır. Millet bilincine sahip olan bu milletler bilinçlerini sürdürmede etnopedagojiden yararlanmıştır. Etnopedagojik uygulamaların Sovyetler Birliği döneminde Rus etkisinden kurtulmak veya Rus etkisini zayıflatma ve kaybedilen değerlerin yeniden topluma kazandırılması konusunda çalışmalara devam edilmiştir. Bu milletler bağımsızlık sonrasında çalışmalara gittikçe hız kazandırmıştır. Bu çalışmalar içerisinde doğan etnopedagoji, bir bilim olarak oldukça değer görmüştür. Daha sonra öğretmenlerin toplumdaki rolü açısından etnopedagoji bilgisinin önemli olduğu görüşü ortaya çıkmış ve çalışmalar sonucunda öğretmen eğitimi programlarındaki yerini almıştır.

Etnopedagoji kavramı ilk olarak Volkov tarafından ortaya konulduktan sonra bu konuda yapılan ilk araştırmalara bakıldığında genellikle belirli bir halkın etnopedagojisini ele aldığı görülmektedir. Volkov'un "Çuvaş Halk Eğitimi", Hanbikov'un "Tatar Halk Eğitimi", Gaşimov'un "Azerbaycan Halk Eğitimi" ve Afanasyev'in "Doğu ve Sibirya'daki Rus Olmayan Halkların Eğitim Medeniyeti" eserleri bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bunun sebebinin her halkın kendine özgün bir halk eğitimine, dolayısıyla etnopedagojiye sahip olması ve farklı araştırmaların yapılabilmesi için öncelikle bunların neler olduğunun ortaya çıkarılması gerekliliği olduğu söylenebilir.

Etnopedagoji kavramı her ne kadar 1960'lı yıllarda kullanılmaya başlanmışsa da aslında çok daha önceden etnopedagojinin temel fikirleri Comenius, Pestalozzi, Tolstoy gibi önemli eğitimciler tarafından ortaya konulmuştu. Ülkemizde de Başöğretmen Atatürk'ün eğitim ile ilgili çok sayıda söylevleri incelendiğinde etnopedagojinin savunduğu fikirler ile ortak birçok düşüncesinin bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla etnopedagojinin özünün kendisinden çok daha önce ortaya çıktığı söylenebilir.

Öğretmen yetiştirmede etnopedagoji eğitimi konusunda Volkov danışmanlığında doktora tezini yazmış olan Alimbekov'un bu konudaki diğer çalışmaları da alana oldukça katkı sağlamıştır. Bir çalışmasında (2012, s. 6), etnopedagojinin üzerinde durduğu problemler ve çalışma alanlarını ortaya koymuş, öğretmen ve velilerin etnopedagojik yeterliklerinin geliştirilmesi konuları üzerinde çalışmalar yapılmasını da bu çalışma alanları içerisine dahil etmiştir. Dolayısıyla öğretmen eğitiminde etnopedagoji, bu alanda oldukça önemli bir konudur. Fakat buna rağmen, etnopedagoji kavramı Asya kıtasındaki ülkeler dışında hala yeterince bilinmemektedir. Bunun en önemli nedeni çalışmaların genellikle İngilizce dışındaki dillerde yapılması ve çalışmanın gerçekleştirildiği ülke dışında yayınlanmaması olarak gösterilebilir. Ayrıca Dünyada kabul görmüş diğer eğitim bilimleri ile ilgili kavramlara göre henüz yeni ortaya çıkmış olması da bu konuda önemli bir etkidir. Yine de etnopedagojiden daha sonra ortaya konulmuş bazı kavramların İngilizce olarak yayınlanması veya diğer dillere çevrilmesi dolayısıyla hızla kabul gördüğü ve çalışmaların yaygınlaştığı görülmektedir.

Etnopedagoji konusunda yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, yalnızca iki çalışma Türkçe yayınlanmış olmasına karşın, bu çalışmalar Kırgız ve Tuva halklarından bahsetmekte, etnopedagojinin eğitimi veya eğitimdeki ve öğretmen eğitimindeki yerinden bahsedilmemekte ve etnopedagojinin eğitim veya öğretmen eğitiminde yerini

konu almamaktadır. Bu sebeple etnopedagojinin öğretmen eğitiminde incelenmesi ile ilgili Türkçe bir çalışma yapılmasının alandaki bu eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

Bu konuda Türkiye ve diğer batı ülkelerinde farkındalık oluşturulabilmesi için farklı dillerdeki yayınların çoğalması oldukça önemlidir. Özellikle Türkiye gibi uzun, derin ve zengin bir geçmişe sahip ülkenin bu tecrübelerinden eğitim için yararlanmasının büyük bir şans olacağı düşünülmektedir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için öncelikle etnopedagoji çalışmalarının Türkiye’de yaygınlaşması gerekmektedir. Buna bağlı olarak bu çalışmada öğretmen eğitiminde etnopedagoji konusunda çeşitli uygulamaların yer aldığı Kırgızistan’daki öğretmen eğitimi programlarında öğretmenlerin etnopedagojik yönden yetiştirilmelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu konuda öğretim elemanlarının ve etnopedagoji eğitimi almış öğretmenlerin görüşleri, etnopedagojiye bakış açılarının ortaya konulması açısından önemli görülmektedir. Sonuç olarak bu çalışmanın, öğretmen eğitiminde etnopedagoji konusunda Türkçe yayınlanan ilk araştırma olması sebebiyle, etnopedagoji konusuna dikkat çekmek, etnopedagojinin tanınmasını sağlamak ve öğretmen eğitime dâhil etmek, ileriki araştırmalara katkı sağlamak açılarından Türkiye’deki alanyazına katkı sağlaması ümit edilmektedir.

4.3. Öneriler

Araştırma sonucunda ortaya konulan öneriler aşağıda verilmiştir.

Öğretmen eğitimi programlarındaki uygulamalara yönelik öneriler:

- Tüm öğretmen yetiştiren kurumlarda ve öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji dersi yer almalı ve halihazırda öğretmen olanların bu konudaki mesleki gelişimleri sağlanmalıdır.
- Öğretmen adayları çeşitli kültürel gezilerde bulunarak sahada araştırmalar yapmalı ve etnopedagojik özellikleri keşfetmelidir.

Etnopedagoji çalışmalarına ve ileriki araştırmalara yönelik öneriler:

- Etnopedagoji bir bilim alanı olarak geliştirilmelidir.
- Etnopedagoji konusunda çalışan bilim adamları artırılmalıdır.
- Öğretmen eğitiminde etnopedagoji konusunda daha fazla çalışmalar yapılmalıdır.

- Etnopedagoji, İngilizce ve Türkçe olarak yayınlanan çalışmalarla diğer ülkelerde ve Türkiye’de tanıtılmalıdır.
- Etnopedagoji konusunda Türkiye’ye özgün çalışmalar yapılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alimbekov, A. (2007). Etnopedagoji ve Kırgız etnopedagojisinin temel kavramları. *Türk Yurdu*, 27 (242), 31-36.
- Alimbekov, A. (2008). Öğretmen adayının etnopedagojik eğitimi teorisi ve uygulamasının tarihi durumu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(19), 157-174.
- Alimbekov, A. (2009). *Yüksek pedagojik eğitim sisteminde öğretmen adaylarını yetiştirmenin teorisi ve uygulaması: doktora tez monografisi*. Bişkek.
- Alimbekov, A. (2012). *Kırgız etnopedagojisi: Cumh. pedagojik eğitim veren yüksek, orta eğitim kurumları için öğrenci kitabı*. Bişkek.
- Alimbekov, A. (2015). Kırgızistan'da öğretmen yetiştirme programlarının etnopedagojik yönden gelişimi. *Uluslararası 3. Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi* 'nde sunulan bildiri, Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Anwar-Hafid, Amiruddin, Ketut-Suardika, Sartono ve Peribadi (2015). An analysis of kalosara function as ethnopedagogic media in nation character-building in south east Sulawesi. *International Research Journal of Emerging Trends in Multidisciplinary*. 1(9), 1-15.
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi (2006). *Atatürk'ün söylev ve demeçleri I-III: açıklamalı dizin ile* (5. Baskı). Ankara: Divan Yayıncılık.
- Burger, H. (1968). *Ethno-pedagogy: a manual in cultural sensitivity, with techniques for improving cross-cultural teaching by fitting ethnic patterns*. (2. Baskı). Albuquerque, New Mexico: Southwestern Cooperative Educational Laboratory.
- Dneprov, S. A., Krasilnikov, V. P. (2010). Ethnopedagogical heritage of the development of physical activity in the preservation of the indigenous population of West Siberia. *Revista Pedagógica ADAL*, (20), 35-37.
- Erkisheva, Z., Koshanova, M., Alikhanova, B., Omarova, I., Baitenov, A., Abishova, A. (2014). Using the Elements of Ethno Pedagogics in Teaching Maths. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 143, 591-594.

- Forkner, C. B. (2013). Influence without fanfare: Pestalozzi's enduring contributions to education. *Insight to a Changing World Journal*, 2013(3), 33-42.
- Geray, C. (1978). *Halk eğitimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, no: 73, 2. Baskı, Ankara.
- Güney, E. C. (1967). *Folklor ve eğitim* (Vol. 1). Milli Eğitim Basımevi.
- Halstead, J. M., Pike, M. A. (2006). *Citizenship and moral education: values in action*. New York: Routledge.
- Khusainov, Z.A., Gaisin, R.I., Biktimirov, N.M., Valiev, M.R. ve Gilemhanov, I.R (2015). Formation of ecological culture in the aspect of ethno pedagogy. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 6 (1), 126-130.
- Kozhakhmetova, K., Ortayev, B., Kaliyeva, S., Utaliyeva, R., Jonissova, G. (2015). Ethnic Pedagogy as an Integrative, Developing Branch of Pedagogy. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 6 (1), 612-619.
- Kuzmin, V.K., Krylov, D.A., Komelin, V.A., Kuzmin, N.V. (2014). Ethnopedagogical competence of teachers: criteria, indicators and level of development. *Modern problems of science and education*, (5).
- Latyshina, D. N., Khayrullin, P. Z. (2014). *Etnopedagogika*. Moskova.
- Lascarides, V. C. (1990). JA Comenius: Reflections in the New World. *International Conference for the history of Education, ERIC*, 1-15.
- Malsagova M.K., Lezina V.V. (2014). Methodological basis of ethnopedagogic research. *European Journal Of Natural History* (1),37-39.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1973). Milli eğitim temel kanunu. *Resmi Gazete*.
- Ministry of Education and Science (2003). Law of the Kyrgyz Republic About Education (update). <http://edu.gov.kg/> adresinden 24 Ağustos 2015 tarihinde alındı.
- Nessipbayeva, O. (2013). Spiritual-moral nurture of the person through folk pedagogy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 93, 1722-1729.
- OECD (2010). Kyrgyz Republic 2010: *Lessons from PISA*, OECD Publishing.

- Ormell, C. (2011). Tolstoy and Education, what can we learn from Tolstoy's school at Yasnaya Polyana?. *Prospero-a Journal of New Thinking in Philosophy for Education*, 17(3), 15-21.
- Orusbaev A., Mustajoki A. ve Protassova, E. (2008) Multilingualism, Russian language and education in Kyrgyzstan, *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 3-4(11), 476-500.
- Sabzalieva, E. (2015). Challenges in contemporary higher education in Kyrgyzstan, Central Asia, Perspectives: *Policy and Practice in Higher Education*, 19 (2), 49-55.
- Silova, I. (2009). The crisis of the Post-Soviet teaching profession in the Caucasus and Central Asia. *Research in Comparative and International Education*, 4 (4).
- Shavadi, A. (2015). New information technologies in ethnopedagogical process. *In Application of Information and Communication Technologies (AICT), 9th International Conference*, IEEE, 595-599.
- Steiner-Khamsi, G., Mossayeb, S, Ridge, N. (2007). *Curriculum & student assessment, pre-service teacher training: an assessment in Tajikistan & Kyrgyzstan*. Teachers College, Columbia University in the City Of New York.
- Tosun, İ. (2015). Etnopedagoji açısından monguş kenin-lopsan'ın tıva çançıl adlı eseri, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 10 (8), 2017-2038.
- Tufekcic, A. (2014). The ethnopedagogical mosaic of Bosnia and Herzegovina. *Duh Bosne*, 9(3), 1-4.
- Unesco-IBE (2011). World data on education, (7. Baskı). Kyrgyz Republic. www.ibe.unesco.org adresinden 18 Ağustos 2015 tarihinde alındı.
- Volkov, G. N. (1974). *Etnopedagigika*. Çeboksarı.
- Yuryeva, K.A. (2013). Foreign sources of relatively-cultural ethnopedagogics. *The Problems of Pedagogy Middle And High Schools*, 26 (65), 218-219.
- Zaydullina, N. N. (2015). Role of labour education in the ethnopedagogics in the modern World. *Young Scientist USA*, 4, 29-31.

EK-1 Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : 22576088-050.99-208

Tarih: 25.12.2015

Konu: 25.12.2015 tarihli 8/27 sayılı Etik Kurul kararı hk.

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 10.12.2015 tarih ve 479 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde Rektörlüğümüze gönderilen Prof. Dr. Kıymet SELVİ'nin danışmanlığını yaptığı Yüksek Lisans Program öğrencisi Yaprak ALAGÖZ'ün "Öğretmen Eğitimi Programlarındaki Etnopedagojik Öğelerin İncelenmesi: Kırgızistan Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına ilişkin Üniversitemiz Etik Kurulu Kararı, yazınız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve uygulama dosyasının hazırlanmasında, ilgili kurumun, bulunması halinde Etik Kurulu Yönergesinin dikkate alınması konusunda gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Aydın AYBAR
Etik Kurul Başkanı
Rektör Yardımcısı

EKLER:

1. Etik Kurulu Kararı

GELEN EVRAK
Kayıt Tarihi: 29-12-2015
Kayıt Nosu: 2614

30.12.2015

Sn. EPÖ Prof. Dr.

Danışman
Öğrenciye

Kayıt Tarihi: 11.12.2015

Protokol No: 27243

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU KARARI

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Öğretmen Eğitimi Programlarındaki Etnopedagojik Öğelerin İncelenmesi: Kırgızistan Örneği
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Kıymet SELVİ
TEZ YAZARI:	Yaprak ALAGÖZ
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	—
KARAR:	Olumlu

ETİK KURUL ÜYELERİ

İMZA/ TARİH

25.12.2015

Prof. Dr. Aydın AYBAR

Rektör Yardımcısı / Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Hayrettin TÜRK

Fen Bil. (Fen Fak.)

Prof. Dr. Yusuf ÖZTÜRK

Sağlık Bil. (Ecz. Fak.)

Prof. Dr. Esra CEYHAN

Eğitim Bil. (Eğitim Bil. Ens.)

Prof. Dr. Kemal YILDIRIM

Sos. Bil. (İkt. ve İd. Bil. Fak.)

Doç. Dr. Münevver ÇAKI

Güz. San. (Güz. San. Fak.)

EK-2 Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Öncelikle, etnopedagojiyi nasıl tanımlarsınız? Etnopedagoji nedir?
2. Etnopedagojinin eğitimdeki yeri nedir?
 - Ne kadar önemlidir?
 - Neden önemlidir?
3. Öğretmen eğitimi programlarında etnopedagojinin yeri nedir?
 - Öğretmen eğitimi programlarında etnopedagojinin öneminden bahsedebilir misiniz?
 - Ne kadar önemlidir?
 - Neden önemlidir?
4. Genel olarak Kırgızistan’da etnopedagoji ile ilgili neler yapılıyor?
 - Eğitim sisteminde, okullarda
 - Üniversitelerde
 - Öğretmen eğitimi programlarında
5. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde öğretmen eğitimi programlarında etnopedagoji ile ilgili neler yapılıyor?
 - Öğretmen adaylarının etnopedagojik yönden gelişimleri nasıl sağlanmaktadır?
 - Etnopedagojik öğeler nasıl kullanılmaktadır?
 - Etnopedagoji ile ilgili ne tür eğitimler verilmektedir?
 - Bu konuda gerçekleştirilen diğer uygulamalar nelerdir?
6. Etnopedagojik öğeler öğretmen eğitiminde niçin kullanılmalı?
7. Etnopedagojik öğeler öğretmen eğitiminde nasıl kullanılmalı?
8. Öğretmen eğitiminde etnopedagojik kaynaklar nelerdir?

EK-3 Araştırma Gönüllü Katılım Formu

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, “Öğretmen Eğitimi Programlarındaki Etnopedagojik Öğelerin İncelenmesi: Kırgızistan Örneği” başlıklı bir tez çalışması olup Kırgızistan öğretmen eğitimi programlarındaki etnopedagojik öğelerin ve etnopedagoji eğitiminin incelenmesi amacını taşımaktadır. Çalışma, Arş. Gör. Yaprak ALAGÖZ tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile öğretmen eğitimi programlarında etnopedagojik öğeler ortaya konacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda görüşme ve ses/görüntü kaydı yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz, araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmacının amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler nitel analiz yöntemi ile çözümlenecek, dosyalanarak korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri bölümünden Arş. Gör. Yaprak Alagöz’e (yaprakalagoz@anadolu.edu.tr) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Yaprak Alagöz
Adres : Anadolu
Üniversitesi Eğitim Fakültesi C blok
204
İş Tel : +90 222 335 05 80
(3430)
Cep Tel : +90 541 667 10 90

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK-4 Araştırmacının Kırgızistan'a Grevlendirilme Yazısı

Y. ALAGÖZ

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
YÖNETİM KURULU

Karar Tarihi : 16.02.2016

Karar No : 7

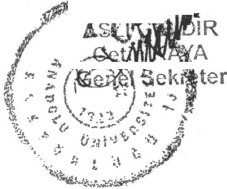
GÜNDEM:

- 21- Eğitim Fakültesinden Araş.Gör.Yaprak ALAGÖZ'ün Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında Kırgızistan'da görevlendirilmesi;

KARAR:

- 21- Eğitim Fakültesinden Araş.Gör.Yaprak ALAGÖZ'ün 1509E618 nolu "Öğretmen Eğitimi Programlarındaki Etnopedogojik Ögelerin İncelenmesi: Kırgızistan Örneği" başlıklı Yüksek Lisans Tez Projesi kapsamında tez çalışması için gerekli verilerin toplanması ve araştırmaların yürütölmesi amacıyla yol giderleri (uçakla) ve 26 Şubat-26 Mart 2016 tarihlerine ait (30 gün) yurtdışı gündeliklerinin hesaplanmasında esas alınacak cetvelde belirtilen miktar kadar gündelikleri olmak üzere harcırahının Bilimsel Araştırma Projeleri bütçesinden karşılanarak 26 Şubat-15 Nisan 2016 tarihleri arasında Bişkek-Kırgızistan'da görevlendirilmesine,

Karar verildi.

EK-5 Etnopedagoji Ders İzlencesi-Lisans

www.manas.edu.kg

KIRGIZISTAN TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü DERS İZLENESİ

Ders Kodu	Ders Adı (Kırğızca)	Ders Adı (Türkçe)	Yarıyıl	Haftalık Kredisi AKTS Saat	3	0	3	2
PDR-316	ЭТНОПЕДАГОГИКА	ETNO PEDAGOJİ	6	3 + 0				

Seviyesi	Lisans
Ders Türü	Seçmeli
Koordinatörü	Prof.Dr. Akmatalı ALİMBEKOV
Ders Veren	Prof.Dr. Akmatalı ALİMBEKOV
Ders Dili	Kırğızca
Yardımcılar	Kazak K
Derslik	121
Dersin Amacı	Öğretmen Adaylarının, eğitim-öğretimin muhtevasının etno-pedagoji temelinde geliştirilmesi yönünde metodolojik, teorik ve yöntemsel açıdan hazırlanması

Dersin Kaynakları		
Kaynak		Kaynak Türü
1	1. Mengi Mine, Eski Türk Edebiyat Tarihi—Metinler, Ankara	Kitap
2	2. Алимбеков А. Кırğıз этнопедагогикасы. I-бөлүк. —Б., 1996.-80 б	Yayın
3	3. Антология педагогической мысли Кırğıзской ССР.—Москва: 1988.	Kitap
4	4. Тюрко-татарская гуманистическая педагогическая мысль средневековья: Монография.—Казань: Тат. кн. изд-во, 1994.—304	Kitap
5	5. Байыркы орток түрк адабияты: Байыркы доор жана орто кылымдар мезгили: Хрестоматия/ Түзгөн Ж. Шериев.—Бишкек: Шам, 1996.	Kitap
6	6. Эшиев М. Орто түрк доорундагы педагогикалык ойлор. Б. 2007.- 322 б.	Kitap
7	7. Жалолитдин Руми. Дил сыры. Которгон Басылбеков К. Эл аралык «Альхудо» басмасы, Тегеран—2000. 1995	Kitap
8	8. Калдыбаева А. Эл акындарынын чыгармаларындагы этнопедагогикалык идеялар.—Б.: 2005.—218 б.	Kitap

Dersin Öğrenme Çıktıları	
1	Кırğıз-Түрк элдеринин ойчулдарынын мурастарындагы педагогикалык билимдердин системасын билишет.
2	Кırğıз-Түрк элдеринин ойчулдарынын педагогикалык акыл-ой түшүнүктөрү; кенчтери, казыналары, булактарынын табиятын, бөтөнчөлүктөрүн ажырата билишет.
3	Кırğıз-түрк ойчулдарынын мурастарындагы рационалдуу педагогикалык акыл-тыянактарды азыркы педагогикалык кубулуштарды изилдөө, талдоодо ийкемдүү колдоно алышат.
4	Кırğıз-түрк ойчулдарынын таалим-тарбия идеяларын заманбап коомдук педагогикалык милдеттер үчүн баа өлчөмүнөн өткөрүү иргеп, тандай алышат.

Haftalık Ders İçeriği	
Hafta	Dersin Konusu
1. Hafta	Түрк калктарынын педагогикалык ойлорунун өнүгүшүнүн тарыхый жана маданий негиздери
2. Hafta	Кırğıз жана түрк элдеринин педагогикалык ойлорунун байыркы башаттары (Фольклордук педагогика).
3. Hafta	Фольклордук тексттерге педагогикалык анализ. Практикалык сабак.
4. Hafta	Түрк калктарынын дастандарына педагогикалык анализ. Практикалык сабак.
5. Hafta	Орхон-Энесай жазууларындагы педагогикалык акыл-ойлор.

Haftalık Ders İçeriği	
6. Hafta	Махмуд Кашгаринин эмгектериндеги педагогикалык ойлор.
7. Hafta	«Коркут ата китеби» эпосундагы педагогикалык ойлор.
8. Hafta	Жусуп Баласагындын чыгармасындагы билим жана таалим-тарбия проблемалары.
9. Hafta	Ара сынак
10. Hafta	Суфий поэзиянын өкүлдөрү Мевлана Жалаледдин Руми жана Юнус Эмренин чыгармаларындагы педагогикалык идеялар.
11. Hafta	Практикалык сабак.
12. Hafta	Ахмат Ясави жана Адиб Акмат Жугнакинин чыгармаларындагы педагогикалык акыл-ойлор (Семинар формасында өз алдынча үйрөнүү).
13. Hafta	Легендарлык акындардын чыгармаларындагы педагогикалык мурастар (Жайсан, Кет Бука, Асан кайгы, Токтогул, Толубай).
14. Hafta	Кыргыз акындарынын чыгармаларындагы педагогикалык акыл-ойлор (Калыгул, Арстанбек, Токтогул, Тоголок Молдо, Барпы).
15. Hafta	Чы[г]ыз Айтматовдун чыгармаларындагы педагогикалык проблемалар.
16. Hafta	Финал сынак.

Ölçme Değerlendirme Biçimi			
Değerlendirme Aracı	Adet	Katkı (%)	Katkı Yüzdesi
Vize	1	40	40
Final	1	60	60

EK-6 Etnopedagoji Ders İzlencesi-Lisansüstü

www.manas.edu.kg

KIRGIZISTAN TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü DERS İZLENESİ

Ders Kodu	Ders Adı (Kırğızca)	Ders Adı (Türkçe)	Yarıyıl	Haftalık Kredisi AKTS Saat	1	2	4
EĞT-539	ЭТНОПЕДАГОГИКА	ETNOPEĞAGOĞI	0	1 + 2	2	4	

Seviyesi	Lisans Üstü
Ders Türü	Seçmeli
Koordinatörü	Prof.Dr. Akmatalı ALİMBEKOV
Ders Veren	Prof.Dr. Akmatalı ALİMBEKOV
Ders Dili	Kırğızca
Yardımcılar	Kazak K
Derslik	121
Dersin Amacı	Etnopedagoji ve özellikleri, Halk Eğitiminin temel kaynakları (folklor, oyunlar, el sanatları vb.), Halk eğitiminin yönleri.

Dersin Kaynakları		
Kaynak		Kaynak Türü
1. Alimbekov A. Kırğız etnopedagogikası. I-bölük.-B., 1996.-80 b. 2. Alimbekov A. Kırğız элинин билим берүү салттары: Окуу куралы.- Б.: Педагогика, 2001. - 44 б.		Kitap
2. Волков Г.Н. Этнопедагогика: Учеб. для студ. сред. и высш. пед.учеб. заведений. -2-е изд., испр. и доп. - М.: Издательский центр «Академия», 2000. - 176 с.		Kitap

Dersin Öğrenme Çıktıları	
1	1. Таалим-тарбиянын тарыхый этномаданий негиздери боюнча методологиялык жоболорду билүү;
2	2. Этнопедагогикага тиешелүү түйүндүү түшүнүктөрдүн, туюнтмалардын, категориялардын, баалуулуктардын маанисин, терең түшүнүү, туура чечмелей билүү;
3	3. Таалим-тарбия ишин этнопедагогикалык нукта өркүндөтүүнүн илимий-методикалык негиздери жана аларды долбоорлоо боюнча баштапкы тажрыйбага ээ болуу;
4	4. Этномаданият таламдуу таалим-тарбияны жүзөгө ашыруу жаатындагы өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүнө карата сынчыл мамиле, кем-өксүктөрүн таап, талдап түзөлтүүгө умтулуу.

Haftalık Ders İçeriği	
Hafta	Dersin Konusu
1. Hafta	Этнопедагогика жана элдик педагогиканын негизги түшүнүктөрү
2. Hafta	Элдик педагогиканын булактары
3. Hafta	«Манас» дастанынын этнопедагогикалык феномени
4. Hafta	Элдик педагогикадагы тарбиялоонун жалпы маселелери
5. Hafta	Элдик тарбиянын негизги принциптери
6. Hafta	Элдин салттуу билим берүү системасы
7. Hafta	Элдик педагогикадагы эмгек тарбиясы
8. Hafta	Ара сынак
9. Hafta	Элдик педагогикадагы дене тарбиясы
10. Hafta	Адепке тарбиялоонун элдик системасы
11. Hafta	Элдик педагогикадагы эстетикалык тарбия
12. Hafta	Өз алдынча аткарылган долбоорлорду сунуштоо
13. Hafta	Мугалимдин этнопедагогикалык компетенциялары

Haftalık Ders İçeriği	
14. Hafta	Таалим-тарбиянын мазмунун этномаданий өңүттө өркүндөтүү
15. Hafta	Этнопедагогикалык долбоорлорду сунуштоо.
16. Hafta	Жыйынтыктоочу сынак

Ölçme Değerlendirme Biçimi			
Değerlendirme Aracı	Adet	Katkı (%)	Katkı Yüzdesi
Vize	1	40	40
Final	1	60	60